MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

Araştırma ve Yayın Organıdır

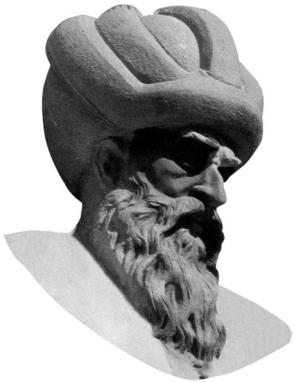
ISSN 1301-2762

5. Büyük Üstat Mesajı ..... Ömer KÖKER
7. Message From the Grand Master ..... Ömer KÖKER
9. Onsekizinci Yüzyıl İstanbulunda ..... Thierry ZARCONE
Salkım Nizamı (1. Bölüm) Çev.: Celil LAYİKTEZ
23. Tanrının Mum Işığı ..... Uğur ÇİLİNGİROĞLU
33. Yaradılış Efsanelerinde Kadın-Erkek İlişkisi ..... Hilmi GÜNGEN
Üzerine Derleme Hasan ATAŞOĞLU
50. Hürmasonluk Tarihinde Kilometre Taşları ..... Erdoğan TEZCAN
75. Sırlarımız ..... Hakan AKBULUT
79. Arşivden Ünlü Masonlar ..... MİMAR SİNAN
93. Localardan Haberler ..... MİMAR SİNAN
118. Aramızdan Ayrılanlar ..... MİMAR SİNAN
119. Mimar Sinan Dergisi Yazı Kabulü ve Kuralları ..... MİMAR SİNAN

YIL : 2015 NO : 169

MİMAR SİNAN

Gevşemeyin, endişe etmeyin.
İnancınız sağlamsa, mutlaka başarırsınız.
Şânı Yüce Kur'an (III: 139)

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz Sahibi: AHMET ŞENKUT
Yazı İşlerini fiilen idare eden: ERGİN KOPARAN
DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.
ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR. ÜYELERE MAHSUSTUR. PARAYLA SATILMAZ.
ISSN 1301-2762

SAYI:169 • Nuruziya Sokağı No:9 34430 Beyoğlu – İstanbul
Tel: 0212 251 26 50 ARALIK 2015

5.	**Büyük Üstat Mesajı**	**Ömer KÖKER**
7.	**Message From The Grand Master**	**Ömer KÖKER**
9.	**Onsekizinci Yüzyıl İstanbulunda Salkım Nizamı (1. Bölüm)**	**Thierry ZARCONE Çev.: Celil LAYİKTEZ**
23.	**Tanrının Mum Işığı**	**Uğur ÇİLİNGİROĞLU**
33.	**Yaradılış Efsaneleri'nde Kadın-Erkek İlişkisi Üzerine Derleme**	**Hilmi GÜNGEN Hasan ATAŞOĞLU**
50.	**Hürmasonluk Tarihinde Kilometre Taşları**	**Erdoğan TEZCAN**
75.	**Sırlarımız**	**Hakan AKBULUT**
79.	**Arşivden Ünlü Masonlar**	**MİMAR SİNAN**
93.	**Localardan Haberler**	**MİMAR SİNAN**
118.	**Aramızdan Ayrılanlar**	**MİMAR SİNAN**
119.	**Mimar Sinan Dergisi Yazı Kabulü ve Kuralları**	**MİMAR SİNAN**

Kapak Kompozisyonu: Şinasi BARUTÇU

Rekmay Reklam ve Tanıtım A.Ş.
Cihan Sok. No: 12/B Sıhhiye - 06430 ANKARA
Tel: 0.312. 231 09 26 - 229 81 29

BÜYÜK ÜSTAT MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

Bilindiği gibi içinde bulunduğumuz Aralık ayı Localarımızda Üstad-ı Muhterem ve Loca görevlilerinin görev devir teslim dönemidir. Bu vesile ile dönemlerini tamamlamış Üstad-ı Muhterem Kardeşlerim ile seçilen Üstad-ı Muhterem Kardeşlerime seslenmek istiyorum.

Dönem süresini tamamlamış olan Üstad-ı Muhterem Kardeşlerim,

Bu ay içinde yapılan is'ad töreni ile birlikte döneminizi tamamlayarak Üstad-ı Muhteremlik hak ve yetkilerinizi Locanızın yeni Üstadı Muhteremine devretmiş bulunuyorsunuz. Üstadı Muhterem makamına is'ad edildiğiniz andan itibaren gösterdiğiniz dirayetinizle, çekiciniz altında çalışan Kardeşler, başarılı bir döneme tanıklık etmenin gururunu yaşadılar. Yönetimde gösterdiğiniz liderlik, masonik kurallar çerçevesinde gelişti ve serpildi.

Hazreti Süleyman, "...Demir demirle, insan insan ile bilenir..." demiştir. Siz yönetiminizle demiri demire vurarak bir silah değil; insanı insanla yontarak bir cilalı taş yaratma çabasına girdiniz, Bu çabanızla da geminizi sükûnetle limana yanaştırarak döneminizi başarılı bir şekilde tamamladınız.

Gösterdiğiniz insanı ön plana çıkartan ve ham taşı cilalı taşa çevirmeye yönelik gayretleriniz ve adil yönetim yeteneğinizden dolayı teşekkürlerimi sunarken; Büyük Locamızın diğer görevlerinin yerine getirilmesinde de size her zaman ihtiyacın bulunduğunu da büyük bir memnuniyetle ifade etmek isterim.

Göreve Yeni Seçilen Üstad-ı Muhterem Kardeşlerim,

Loca kardeşleriniz Masonlukta en şerefli makam olan Loca Üstad-ı Muhteremliğine bu dönem için sizi seçtiler. Kısa bir süre önce gerçekleşen anlamlı bir törenle de Hazreti Süleyman'ın tahtına is'ad edildiniz. Bundan böyle yönetim erkinizin sembolü olan Üstad-ı Muhterem çekicini kullanarak locanızı yöneteceksiniz.

Locanızın Bir Önceki Üstad-ı Muhteremi olan Kardeşimden devir ve teslim aldığınız bu onurlu görevin yerine getirilmesi sırasında, loca kardeşleriniz arasında kardeşlik duygularını daha da kuvvetlendirmek ve güçlendirmek en asli görevlerinizin başında gelmektedir.

Ayrıca diğer önemli bir göreviniz de; ünlü heykeltıraş Michelangelo'nun şaheseri olan Davud heykeli üzerine söylediği gibi; mermer bloğun içindeki meleği görmek ve yontarak onu ortaya çıkartmak olmalıdır.

Bir yazarın ifade ettiği üzere:

"...Hayat, doğduğumuzda hepimize birer mermer blok verir. Bazılarımız ondan güzel bir heykel yaparız, bazılarımız ise hoyratça peşimizden sürükleyip paramparça ederiz...".

Locanızın Üstad-ı Muhteremi olarak, mermerin içindeki o güzel eseri ortaya çıkartacaksınız. Başka bir ifade ile Locanıza gelen ham taşların, cilalı taş haline gelmelerine yardımcı olacaksınız. Keza Muhterem Locanıza giren her yeni üyenizin de kendilerini değerli hissetmelerini sağlayacaksınız.

Yine umuyorum ki, yönetiminizdeki Muhterem Locanızda kaynağı ve çerçevesi Ritüellerimizde ve Tüzüklerimizde bulunan hür düşünce yeşerecek ve gelişecektir.

Size ve envarınıza yeni görev döneminizde dirayet, başarı ve huzur dolu çalışmalar diliyorum.

Kardeş sevgilerimle.

Ömer KÖKER
Büyük Üstat

MESSAGE FROM THE GRAND MASTER

Dear Brethren,

As you all know, this month of December is a time in which the Worshipful Masters and Office Bearers of our Lodges retire their labours. Taking this opportunity I would like to address my views to the newly elected Worshipful Masters and to all our Worshipful Masters who have completed their term of labour.

My Dear Worshipful Masters who have completed their term of labour,

By the completion of the Installation Ceremony of the newly elected Worshipful Master, you will transfer all your rights and priviliges to the newly elected Worshipful Master. All the brethren in your Lodge enjoyed the pride and honour of a successful term directed under the sapient management of your gavel. Your leadership has improved and prospered by the support of our masonic rules and regulations.

King Solomon has said that, "... Iron sharpens iron; so a man sharpens the countenance of his friend." By your direction, you sharpened the iron not to create a weapon but you carved your brethren with your brethren to turn them into perfect ashlars. With all your salutary efforts you have smoothly docked your vessel to the harbour and have completed your term.

I would like to extend my sincere thanks for your altruistic efforts to achieve a perfect and just direction in order to hew the rough ashlars into perfect ashlars. I am very glad to mention that our Grand Lodge will always be obliged to your experiences in all other duties in this respect.

My Dear Newly Elected Worshipful Masters,

Your brethren have seen fit to elect you to be the Worshipful Master of your Lodge. This office is the most honourable position in Freemasonry. You have recently been installed to the Chair of King Solomon with a beautiful and meaningful ceremony. From now on, you will preside over your Lodge with your gavel which is the symbol of your authority.

You have taken over an honourable duty from your Eminent Worshipful Master and one of your major labours will be to establish and strengthen the fraternal relations among all your brethren. Another important duty you will have to achieve will be to discover and bring out the hidden angel inside the marble block as the famous artist Michelangelo has mentioned for his sculpture of David.

Just as an author has expressed;

"...We are each given a block of marble when we begin a lifetime, and the tools to shape it into sculpture. We can drag it behind us untouched, we can pound it to gravel, we can shape it into glory.

As the Worshipful Master of your Lodge, you are obliged to bring out the beauty hidden inside the block. In other words, you will hew the rough ashlars of your Lodge into perfect ashlars. Your duty is to make all the members of your Lodge feel that they are valuable.

I furthermore hope and believe that under your direction, Free Thinking, the source and boundaries of which is defined in our Rituals and Charges, will improve and prosper.

I wish you and your Office Bearers a successful term full of peace and harmony.

With fraternal greetings,

Ömer KÖKER
Grand Master

ONSEKİZİNCİ YÜZYIL İSTANBULUNDA SALKIM NİZAMI - BİRİNCİ BÖLÜM

Thierry ZARCONE
Çeviren: Celil LAYİKTEZ

The Order of the Grape was established in the Provencal city of Arles. Like other organisations in Provence (the Orders of the Boisson and the Méduse), the Order of the Grape presented itself as a kind of Bacchic or drinking chivalry, its members were called drinking philosophers. This French pre-Masonic fraternity established itself at İstanbul in the beginning of the eighteenth century in the Galata district (the old Genovese and Venetian quarter). In this epoch, many French merchants, particularly from Marseille, lived and worked in the Galata district where they established companies under the protection of the Chamber of Commerce of Marseille. This fraternity dates two decades before the introduction of Freemasonry in the Ottoman Empire, and approximately a century and a half before the first Muslim was made a Freemason.

….. Konstantinopolis muhtelif Avrupa ülkeleri ile sürekli ticaret yapmıştır; bunların arasında Fransızlar, daha doğrusu Marsilyalılar en çok sevilen tacirlerdi…..[1]

16. yüzyılın ortalarında II. Selim'le IX. Charles arasında imzalanan kapitülasyon beratı Osmanlı İmparatorluğunda ikamet eden Fransız tüccarlara olağanüstü iktisadi ve siyasi imtiyazlar tanıyordu. İzleyen yüzyıllarda bu kapitülasyonlar defalarca yenilendi. Bunlardan en çok faydalanan, Doğu Akdeniz (Konstantinopolis, İzmir, Selanik, Halep, Sidon[2] ve İskenderiye) ticaretini kontrol eden güçlü Marsilya Ticaret Odası oldu. 1740 yılında başka ülkelere de ticari imtiyazlar verildi. Buna rağmen 18'ci yüzyılda, özellikle Konstantinopolis'de[3] Fransızlar, yani

1 *M. Fouque, Histoire raisonnée du commerce de Marseille, Paris, chez Robert Libraire, 1812, Vol. 1, s. 166.*

2 *Sayda (Lübnan) (C.L.)*

3 *Bundan sonra "İstanbul" şeklinde kullanılacaktır.(C.L.)*

Marsilyalılar, baskın güç oldular. Diğer tüccarların daha dar bir manevra sahaları vardı ve menşe bölgeleri ile ticaret yapmakla sınırlı idiler; Languedoc'lular yalnızca kumaş, Lion'lular da ipek ticareti yapabiliyordu. Marsilya Ticaret Odasının tekelci durumu da itirazlara neden oluyordu.

1723 yılında yapılan bir nüfus sayımı ile İstanbul'da, çoğunluğu Marsilyalı olan Fransız cemaatinin nüfusu, üçte biri kadın ve çocuk olarak 343 kişi olarak tespit edilmişti. Bu cemaati beş kategoride sınıflandırmak mümkündür[4]:

1. Büyükelçilik personeli, büyükelçi ve ailesi, şansölye, sekreter ve tercümanlar (82);

2. Tüccarlar (35), kadın ve çocukları (28), yardımcıları (12);

3. Esnaf, saatçiler, fırıncılar, v.s. (43), kadın ve çocukları (86);

4. Din adamları (6);

5. Bir eczacı.

Bu Marsilyalıların ikametgâhları, depoları ve büyükelçilik kesin olarak eski Galata semtindeydi. Semtin ortasında Galata kulesi, Ermeni ve Rumların mahalleleri ve yakınında "Saint-Georges" ile "Saint-Pierre et Paul" Katolik kiliseleri vardı. Galata'nın kuzeyindeki tepede Pera mahallesi bulunuyordu, daha önceleri aynı bölgede Pera bağları vardı; Galata'nın gürültüsünden uzak bu sakin bölgede Fransız büyükelçiliği ve kentin zengin tüccarlarının evleri yer alıyordu.

Ekonomik ve siyasal güç oligarşik düzendeki tüccarlar ve diplomatlarda idi, büyükelçinin kendi milleti üzerinde iktidarı mutlaktı. Hanedan oluşturan tüccarlar Marsilya'nın başlıca ticaret şirketlerini temsil ediyordu. İstanbul'da bu şirketleri yönetenlere "rejisör" deniyordu ve bunlar "majörler" tabir edilen en önemli Marsilya tüccarlarının yakın akrabaları idi. En tanınmış Marsilya tüccarları Magy, Couturier, Greling ve Rémuzat soyadında olanlardı. Cemaati "Millet Meclisi" yönetiyordu. Meclis üyesi iki kişi büyükelçinin kontrolünde seçilirken, büyükelçinin de dört kişiyi teklif etme hakkı vardı. Fransız Milletinin Meclisi Osmanlı yönetiminin, Marsilya Ticaret Odasının ve büyükelçinin kararnamelerine muhatap olmak üzere toplanırdı[5].

---

4 *Sınıflandırma Edhem Eldem'in French Trade in Istanbul in the Eighteenth Century, Leiden, Brill, 1999, s.205.*

5 *18.ci yüzyılda bu cemaatin tarihi için, Gaston Rambert'in, Histoire du commerce de Marseille. Les colonies, de 1660 à 1789, Plon, Cilt 6, s. 232-293 ve E. Eldem, French Trade in Istanbul in the Eighteen Century, s. 205-211 'e bakınız.*

Bu cemaatin hiçbir tarihçisi Fransız Milletinin sosyal yaşamında ve Marsilyalı tüccarların kentin diğer cemaatleri (Hollandalı, Cenevizli), diğer Fransız kentleri (Lion, Carcassonne) veya Rusya gibi yabancı ülke tacirleri ile dokudukları ticaret ağlarında Hürmasonluğun rolünden bahsetmemiştir. Hatta bu tarihçiler 18.ci yüzyılda İstanbul'da böyle bir sosyal imkânın varlığının farkında bile değildiler. Bu tarihçilerin başvurdukları başlıca kaynak olan Marsilya Ticaret Odası Arşivlerinde, gerçekten İstanbul'da bir veya daha fazla sayıda loca ile ilgili kayıt yoktur[6]. Bu da bu tarihçilerin bilgi eksikliğini izah eder. Oysa, bu cemaatler Güney Akdeniz örflerine göre, Ön-Masonluk olarak tanımlayabildiğimiz kardeşlik ve *bachique*[7] örgütlerle Provence[8] bölgesi sosyalleşme tarzını Osmanlı başkentine getirdikten sonra, İzmir ve İstanbul'da birçok Mason locası kurdular. Bu arada, zamanın milli Fransız Büyük Locası (Grande Loge de France) ile rekabet eden güçlü Marsilya Skoç Ana Locası'ndan (Mere Loge Ecossaise de Marseille/Mother Scottish Lodge of Marseille) aldıkları beratla İstanbul'daki sembolik locayı kurdular.

GRAPPE (SALKIM) NİZAMI, BOĞAZİÇİ KIYILARINDA MARSİLYALI BİR KARDEŞLİK CEMİYETİ

18.ci yüzyılın başlarında, Provence bölgesi, Arles, Avignon, Beaucaire, Marsilya, Toulon, v.s. kentlerinde Grappe (salkım), Boisson (içki), Méduse (Meduza) gibi *bachique* (*bakınız dipnot 7)* nizamlar ortaya çıktı. Abbé Pérau gibi masonik yazarlar, bu cemiyetlerle Masonluk nizamı arasındaki benzerliklere işaret ediyorlar[9]. Hatta, Avignon Hürmasonluğu tarihçisi Hyacinthe Chobaut, 1924 yılında, bu nizamları "Ön - Masonluk" diye tanımlıyor. Hyacinthe Chobaut şöyle diyor: **"Bunlar toplumun elit katmanından esprili, ehli keyif, güzel yemek seven, neşe içinde dizginsiz sohbet için toplanabilmekten mutlu olan kişilerdi: aslında, samimi insanlar ocağı…."** Bu toplumlara katılanların, ileride Mason localarında toplananlarla aynı sosyal katmanlardan geldiklerini görüyoruz. İlk Hürmasonların düşünce yapısı herhalde Méduse, Grappe veya Boisson nizamları iyimser üyelerininkinden farklı değildi[10].

1693 yılında Arles'da kurulan Grappe Nizamı, gizliliğe önem veren bir *bachique* şövalye nizamı olarak tanımlanıyor. Üyeleri dipnozofist, yani

6 Özellikle Edhem Eldem'in eserinde.

7 Şarap tanrısı Bachus'ten kaynaklanan şarap cemiyetlerine verilen isim. (C.L.)

8 Marsilya'nın da içinde olduğu Güney Fransa bölgesi

9 L'Ordre des francs-maçons trahis et le secret des Mopses révélé, Amsterdam, 1745, s. 3-5.

10 Hyacinthe Chobaut, "Les Débuts de la franc-maçonnerie à Avignon (1737-1751)" Mémoires de l'Académie de Vaucluse, 1924, s. 150-151.

sofrada içki içerek felsefe yapan kişilerdi. Cemiyetin yapısı mikst idi (kadınları da kabul eden) ve kardeşliğe büyük önem verirdi; başında bir Büyük Üstat, görevliler ve Nizam Meclisi vardı. Yeni kabul edilen üyelere, üzerinde nizamın arması olan bir katılma beratı verilirdi. Armanın üzerindeki semboller: üzüm salkımı, bardaklar, bir *caducée*[11] ve iki yunus. Toplantı mahallerine manastır, loca, şapitr, derlerdi. Bu toplantı yerlerini bulduğumuz kentler: Paris, Lion, Marsilya, Metz, Toulouse, Strasbourg, Anvers, Cologne (Köln), Bern, Milan, Roma, Cadix[12]. Kent isimlerinin böylece listelenmesi açıkça bir abartıdır. Bu liste herhalde yalnızca Güney Fransa kentleri için geçerlidir, 1702 yılında Beaucaire ve Tarascon kentlerinde bunu görüyoruz[13].

Bu nizamın resmi gazetesinde –*Journal des dipnosophistes de la Grappe (*Arles)[14] gazetesinin 425'ci sayısında, Marsilya "Locası"nın bir şubesinin İstanbul'un Galata semtinde 1702 yılında kurulduğu haberi var. Gerçekten Avrupalıların oturduğu bu semt 18. yüzyılda eğlence bölgesi olarak bilinirdi: "Galata tavernaları ile ünlüdür, bu tavernalarda Müslümanlar, Peygamberlerinin yasaklamış olduğu şerbeti bolca içerler[15]" Bu gazeteye göre - Osmanlı kaynaklarının teyit etmediği bir haber – *la Grappe* nizamı Marsilyalıların dışında, çoğu muhtelif büyükelçiliklerde tercümanlık yapan Rum cemaatinden *dragomanları* ve Müslümanları da

---

11 Caducée: Sihir tanrısı Hermes'in sembolü olan ve ucunda iki kanatla üzerine iki yılan dolanmış zeytin dalı, hekimlerin işareti. Grand Dictionnaire Français-Turc, A. Rıza Yalt (C.L:)

12 Sur cet ordre, voir Chevalier Apicus a Vindemiis 'in Etudes et recherches scientifiques et archéologiques sur le culte de Bacchus en Provence au XVIIIe siècle, Toulon, Imprimerie d'E. Aurel, 1860, p.16-19, 63-65 (J'ai utilisé l'exemplaire de la Bibliothèque Inguimbertine de Carpentras qui est classé parmi les manuscrits: ms 2055). Voir aussi L. de Crozet, "Notes pour Sevir à l'histoire des sociétés de buveurs en Provence au XVIIIe siècle", Bulletin de la Société des sciences, belles-lettres et arts du département du Var, Toulon, 28e et 29e années 1860-1861, p. 15-18, et Arthur Dinaux, Les Sociétés badines, bachiques, chantantes et littéraires, Paris, Librairie Bachelin de Florenne,1868, vol.1, p. 392.

13 Jean-Marie Mercier tarafından tetkik edilmekte olan bu el yazması doküman XVII ve 18. yüzyıl dokümanlarını kapsamakta olup Auguste Jacqet, Beaucaire Müzesinde geçici 119 envanter numarası ile kayıtlıdır (s.46). Yeni açığa çıkan bu doküman Beucaire cemiyetinde kurulan bir edebiyat cemaatinden da bahsetmektedir. Le Parnasse de Beaucaire adındaki bu cemaat, Salkım (Ordre de la Grappe) Nizamına benzer tarzda, zengin bir sofranın etrafında oturarak edebi tartışmalar yapardı.

14 Journal des dipnosophistes de la Grappe, Theline (Arles); başvurulan sayılar Arles Belediye Kütüphanesinde muhafaza edilmektedir, başvurulan sayı: No. 425.

15 Ferrière-Sauveboeuf Kontu: Mémoires historiques,politiques et géographiques des voyages du comte de Ferrière-Sauveboeuf, faits en Turquie, en Perse et en Arabie, 1782'den 1789'a kadar, Paris, Buisson, 1790, cilt 1, s. 12.

kabul ediyordu. Türk dilini bilen dragomanlar Osmanlı bürokrasisinin çalışma yöntemlerini bildiklerinden, nizamın karşılaşabileceği sorunları hallediyorlardı[16]. 1703 yılında Villeneuve-les-Avignon'da kurulan La Boisson *(içki)* nizamının Türkiye'de "locaları" yoktu, ancak Marsilyalı üyeler Osmanlı İmparatorluğunda politik haberleri *Nouvelles de l'ordre de la Boisson[17]'* un sütunlarında yazıyorlardı (Avignon, 1703-1734)[18]. Temmuz 1703'de yeniçerilerin isyanını takiben 2. Mustafa'nın tahtan çekilerek yerini 3.Ahmet'e bırakması olayı dergide anlatılıyordu. Ancak, yazar fantezist yorumlarda bulunuyordu: "kendilerine vicdan özgürlüğü tanınarak istedikleri şarabı içebileceklerine dair verilen söz üzerine yeniçeriler sakinleşmiş"[19]. Büyük Üstatları, 1705 yılında "Lezzetli yemek, güzel şaraplar ve dostluk, şarap kardeşlerinin arzularının merkezindedir, şişeye bağlı sihir, kardeşlik duygusunun gerçek çimentosudur" diyerek kardeşleri birbirlerini elde kadehle karşılamalarını önermişti[20]. La Boisson Nizamı Avignon'da Engizisyonun dikkatini çektiğinden, Roma, Engizisyona bu nizamı kısıtlama direktifini vermişti[21].

Journal des dipnosophistes de la Grappe ve *Nouvelles de l'ordre de la Boisson* dergilerinde Hürmasonluğun ritüellerini ve ezoterizmi etkileyen simya sembolizmasına atıflar görüyoruz: felsefe taşı, simyagerlerin athanoru[22], Kral Artür'ün yuvarlak masası, Altın post, Michel Nostradamus ve Nicolas Flamel[23].

Grappe Nizamının İstanbul "Locası" hakkında elimizdeki belgelerin hiç birinde bilgi yoktur. Bu Locanın varlığı İstanbul'daki Marsilyalı üyeler tarafından uydurulmuş olabilir miydi? Bu notu düştükten sonra, gerçek olmasalar dahi, dergide bu haberlerin yazılmış olması, bu kişilerin kardeşçe sosyalleşme ve eğlenme arzusu şeklinde ileride Hürmasonluğa

---

16 *Daha geniş bilgi için, Th. Zarcone "French Pre-Masonic Fraternities, Freemasonry and Dervish Orders in the Muslim World", Freemasonry and Fraternalism in the Middle East, Sheffield, Sheffield University, editörler: A. Önnerfors ve D. Sommer, 2009, s. 15-21.*

17 *La Boisson (İçki) Nizamı Haberleri*

18 *Bu derginin bir koleksiyonu Avignon Ceccano Kütüphanesinde 8°27762 kayıt numarası ile saklanmaktadır. Bu nizam hakkında: L. de Crozet, "Notes pour servir à l'histoire des sociétés de buveurs en Provence au XVIIIe siècle", s. 20-27; A. Dinaux, Les Sociétés badines, bachiques, chantantes et littérarires, s. 102-118.*

19 *Nouvelles de l'ordres de la Boisson, No. 2, 1704, s. 1; No. 3, 1705, s.1-2.*

20 *Nouvelles de l'ordres de la Boisson, No. 2, 1734, s. 1.*

21 *L. de Crozet, "Notes pour servir à l'histoire des sociétés de buveurs en Provence au XVIIIe siècle", s. 25-27.*

22 *Athanor: simyasal reaksiyonlarda metallere değişmeyen ve uzun süreli tav ısısı temin eden fırın, ocak. (C.L.)*

23 *Ünlü simyacı. (C.L:)*

dönüşecek bir özlem içinde olduklarını gösterir. Zira, gerçekten Grappe ve Boisson nizamlarında, ritüelleri olan, simya ve ezoterizmi hatırlatan sembolik gizli ve kapalı sosyalleşme elemanları bulunuyor.

HIRİSTİYAN KİLİSELERİNE VE OSMANLI DEVLETİNE KARŞI MARSİLYALI HÜRMASONLAR

1740'lı yılların başında Marsilya'da ortaya çıkan Hürmasonluk, kendilerine mahsus özel bir kulüp olarak algılayan kentin ticaret eşrafını cezbetti; bu arada da Kilise yönetiminin yıldırımlarını üstüne çekti. Marsilyalıları izleyen Hürmasonluk Şark'ın Fransız ve İngiliz cemaatlerine de yayıldı ve oralarda Marsilya'dan daha da sert müdahalelerle karşılaştı. Marsilya'da Hürmasonluğun varlığını gösteren Eylül 1742 tarihli bir doküman, Kilise otoritesinin karşı çıkışını gösteriyor:

1 Eylül 1742 tarihinde Marsilyalı bir tüccar bize şöyle yazdı: Hürmasonlar hakkında düşüncelerimi sormuştunuz. Bu kentte var oldukları muhakkaktır, kaldı ki çok kalabalık bir loca kentin yargıçlarının ve Sarayın dikkatini çekmiştir ve saray bu cemiyetin çoğalmasının önlenmesini istemiştir. Piskoposumuz sayın de Belsunce, günah çıkaran keşişlere Hürmasonların günahlarını affetmelerini yasaklayarak bu din düşmanlarının inançlarımızı parçalamak üzere Fransa'ya sızdıklarını ve tüm Katoliklerin bu tehlikeli mezhepten korunmalarının gereğini belirtmiştir. Bu ferman tüm kiliselerin kapılarına asılmıştır. Hürmasonlar, onlara ev sahipliği yaparak çok kötü bir iş yapmış olan, Bons Enfants'larda Mince'in lokantasında toplanıyorlar. Onu (Mince'i) *savunan bunca kişi olmasaydı, çoktan hapiste olurdu. Hürmasonların çoğu Protestandır. Buna rağmen, G…, L…., S…. gibi tanıdığımız gençler de bu cemiyete bağlandılar*[24].

Altı yıl sonra, 1748'de aynı piskopos, Henri François Xavier de Belsunce de Caltelmoron, Hürmasonluğa karşı yasaklamayı tekrarlayarak bir

24 *«Idée juste de la société des Freys-Maçons et de l'engagement qu'on y contracte pour détruire les vaines idées que divers apologistes de cette société veulent en donner au public », manuscrit n° A 798 SIM, Bibliothèque de la Grande Loge Unie d'Angleterre, 1744, p. 135-136. Ce manuscrit de très grand intérêt, particulièrement bien informé sur le fait maçonnique en France au milieu du xvine siècle, a été partiellement exploité par son ancien propriétaire Shum Tuckett dans son article « The Early History of Freemasonry in France », Ars Quatuor Coronatorum, 31, 1917. Il n'a pas disparu contrairement aux affirmations de l'auteur d'un article récent qui lui est consacré, Jean-Pierre Crystal, « Le Manuscrit Simonnet de 1744 », Renaissance traditionnelle, 151-152, juillet-octobre 2007, p. 254-259). L'existence de ce document nous a été signalée par Jean-Marie Mercier qui l'étudie actuellement dans le cadre d'une thèse de doctorat : «Livres et Ecrits maçonniques de langue française dans l'Europe du xvne siècle» préparée à l'Université de Nice-Sophia-Antipolis.*

ferman yayımladı. 1751'de de bu nizamı yeniden mahkûm ederek devlet güçlerini göreve çağırdı. 1745 ve 1748'de Marsilyalı tüccarların Şark (Levant) şubeleri de, Katolik ve Rum Ortodoks kiliseleri ile padişahın otoritesi karşısında aynı zorlukları yaşadılar. Dört ayrı kaynak vasıtasıyla İzmir ve İstanbul olayları iyi biliniyor: Katolik kilisesi hiyerarşisinin reaksiyonları (Vatikan'ın gizli arşivleri); Rum Kilisesinin arşivleri (Aynoroz'daki muhtelif manastırların ve İstanbul Patrikhanesinin kütüphaneleri); İngiliz ve Fransız diplomatların yazışmaları; son olarak da seyahatnameler[25]. Şark'taki şubelerde ve özellikle İstanbul'da Hürmasonların mevcudiyeti 1744'den itibaren tescil edilmiştir; bunlar İngiliz ve Hollandalı tüccarlardır, ancak özellikle ifade edilmemiş olmasına rağmen, Fransızların da aralarında olduğunu varsayabiliriz.

Lion, Caën, Bordo, Rouen, Marsilya, Nantes, Montpellier, Avignon, Torino'da localar vardır. Şöyle ki, Bu cemiyetin İngiliz ve Hollandalı ateşli taraftarları, ticaretleri ile birlikte onu, İstanbul gibi, Şark'ın tüm merkezlerine, Hindistan, Amerika, Çin, Hatta Japonya'ya, en uzak yörelere kadar götürdüler…..[26]

1745 – 1748 YILLARINDA İZMİR VE İSTANBUL'DA MASON LOCALARI

Mason aleyhtarlığının tetiklenmesi 1745 yılında İzmir'de oldu. Şark'ın en önemli limanlarından olan bu kentte Fransız nüfusu İstanbul'dakinden fazlaydı ve 17'ci yüzyıldan beri tüccarlara ev sahipliği yapıyordu[27]. Bir İngiliz'in kurduğu söylenen bir locanın bu kentte bulunması, Apostolik Piskopos Girolama di Peraino'nun şiddetli saldırısını başlattı. Piskopos, cemaatine 1738 tarihli Hürmasonluğu aforoz eden Papa'nın fermanını hatırlatarak, fermanın metnini Türkiye'deki diğer üç Hıristiyan Kilisesine yolladı. İzmir'de bu locanın kurulması doğrudan veya dolaylı olarak konsolos Alexander Drummond'un (ölüm tarihi 1769) faaliyeti ile ilgili olabilir. Drummond 1748'de İngiltere Büyük Locasına bağlı bir locayı Halep'te kurdu, 1751-1758 yıllarında Halep'te, sonra da İskenderiye'de ve komşu kentlerinde görevde bulundu. Drummond 1744-1745 yıllarında İzmir'de bulunmuştu ve bazı yazarların düşüncesine göre orada bir loca

---

25 Bu dokümanların çoğu Yunanlı Hürmason Andreas Rizopoulos ile S. Papastrathopoulos tarafından 1999'da yayımlandı. Bu iki araştırmacıya Alkis Angelou'nun çalışmaları (1978-1979) öncülük etmiştir. Ne yazıktır ki bu iki araştırmacı bu çalışmalarını Vatikan arşivlerinden Rosario F. Esposito ve Ferer Benimeli tarafından yayımlanan dokümanlarla karşılaştırmadılar. İlerideki bölümlerde bu yazarların notlarına yer verilmiştir.

26 "Idée juste de la société des Freys-Maçons", s. 17

27 G. Rambert, Histoire du commerce de Marseille, Plon, cilt 6, s. 444-451

kurmuştu. Katolik rahiplerin şikâyet ettiği locanın bu İzmir'deki loca olma olasılığı kuvvetlidir.[28]

Aynı dönemde Girolamo Lanza di Peraino İzmir'deki Hıristiyan Rum yönetimi ile görüşerek onların da Masonik nizamı mahkûm etmelerini sağladı *(daha sonra bu konuya tekrar temas edilecektir*). İstanbul'daki Katolik yöneticilere de haber verildi[29]. Apostolik Piskoposun bu şiddetli reaksiyonu genç İzmir Locası kardeşlerini rahatsız etti, üç Fransız kardeş istifasını vererek yeminlerini inkâr ettiler. Bu üç Fransızın Marsilyalı olma olasılığı çok yüksek olmakla beraber bunu teyit edici doküman yok[30]. Hürmasonluk karşıtlığı İzmir'den İstanbul'a sıçradı. Fransa Büyükelçisi des Alleurs Kontu (1693-1754) ve İngiltere Büyükelçisi James Porter'in Fransa ve İngiltere dışişleri bakanlarına yolladıkları raporlar bu konuda çok sarihtir[31].

---

28 Robert Freke Gould, The History of Freemasomy throughout the World, New York, 1936, vol. 4, p. 311; Alkis Angellou, « E kathidrusi tou eleutherou tektonismou ston neon ellinismo », 0 Eranistis, 15, 1978-1979, p. 185-186 (bana bu son çalışmayı temin eden Georges Koutsakiotis'e teşekkür ederim.)

29 29Scritture originali riferite nelle congregazioni generali del 4 maggio e 51uglio 1745, vol. 723, foglî 42-45 ; et Acta sacra congregationis de propaganda fide de anno 1745, vol. 115, p. 106r-108r., publiés dans Rosario F. Esposito, «I primi massoni in medio Oriente », Rivista Massonica, 5 luglio 1979, vol. LXXXIV, p. 231-236.

30 Notons que la maison marseillaise Fléchon Frères et compagnie existait à Smyrne (Archives de la Chambre de commerce de Marseille, fonds Roux, IX, liasse 734); or un Fléchon appartenait à la première loge Saint-Jean de Jérusalem de Marseille en 1751 (liste des membres de cette loge en 1751 dans le dossier « loge de Saint Jean de Jérusalem de Draguignan », fonds russe, bibliothèque du Grand Orient de France). Cela dit, on ignore si un Fléchon smyrniote a été membre ou non de cette première loge.

31 Copie de la lettre en français de l'ambassadeur anglais James Porter au grand vizir, 5 novembre 1748 (Public record Office, S.P. 97.33 Letters of the ambassadors at Constantinople, publié dans A. Angellou, «E kathidrusi tou eleutherou tektonismou ston neon eîlinismo», p. 193-194); Lettre de Fambassadeur français Puchot comte des Alleurs au ministre de Puyzieuls, (correspondance diplomatique, Turquie T. 120 f 33 ; publié par le Père Antoine Rabbath, Documents inédits pour servir à l'histoire du christianisme en Orient, Paris, 1905, vol. 1, p. 134-136 et par A. Angellou, « E kathidrusi tou eleutherou tektonismou ston neon ellinismo », p. 194-196); Lettre de l'ambassadeur Porter au duc de Bedford, ministre anglais des affaires étrangères, du 26 novembre 1748 (Public record Office, S.P. 97.33 Letters of the ambassadors at Constantinople, publié dans A. Angellou, «E kathidrusi tou eleutherou tektonismou ston neon ellinismo», p. 196-198). Sur ces trois documents^ voir aussi : Andréas Rizopoulos, « Activités maçonniques avec arrière plan politique — et réciproquement — en Grèce au XIXe siècle », Cahiers de la Méditerranée, 72, juin 2006, p. 203-224; Stathis Papastathopoulos, «Sorciers francs-maçons! Les tribulations d une loge maçonnique à Constantinople en 1748 », Acta Macionica 11, 2001, p. 242-248.

İstanbul'da olay üç etapta gelişti: 1. Dinci cemaat Fransız Büyükelçisi ile Osmanlı Devletine, Latin, Rum ve Ermeni milletleri yöneticilerine şikâyetlerini bildirdi; 2. Osmanlı İmparatorluğunun başbakanı ile dışişleri bakanı Fransız ve İngiliz büyükelçilerinden İstanbul'da kurulan locanın faaliyetine son verilmesini istediler; 3. Fransa Büyükelçisi Osmanlıların suçladığı sözde locanın başkanına İmparatorluğu terk etmesini emretti.

İlk nazarda, eldeki dokümanlardan anlaşıldığı üzere, 10 Fransız ve 2 İngiliz, çoğu tüccar kardeşlerden oluşan loca, Fransa Büyükelçiliğinin ve en zengin tüccarların bulunduğu Pera semtinde kuruldu ve İngiliz Büyükelçiliğine bağlı bir dragomanın evinde toplandığı tespit edildi. Türkiye'deki Katolik Kilisesi temsilcilerinin Fransa Büyükelçisi des Alleurs Kontu'ndan Hürmasonlara karşı müdahale etmesini istemeleri ile olaylar başladı. Kont bakanına yazdığı mektupta "Kartaca başpiskoposu ve İzmir piskoposu Barustrethy, Papa'nın bir fermanla aforoz ettiği bu kişilerin toplantılarının önlemesini istediklerini, kendisinin de İstanbul'daki Fransız milleti temsilcisi yoluyla bu "toplantıları yasakladığını" belirtiyor. Fransa büyükelçisi, Katolik olmayan İngiliz ve Hollandalı cemaat üyeleri üzerinde hiçbir yetkisi olmadığını, bunların Papalık fermanları ile ilgilenmediklerini biliyordu. 1747-1749 yıllarında Fransa milleti temsilcilerinin Guys ve J.B. Magy olduklarına işaret etmekte fayda var. Bu iki kişi Marsilya ve Osmanlı başkentinde birçok Mason üyesi olan ailelerden geliyorlardı[32]. Kendisi de Mason olan büyükelçi *(bu konuya daha sonra temas edilecektir)* bu karışık durumu herhalde Mason kardeşleriyle görüşmüştür…. Des Alleurs ayrıca, "Katolik keşişlerle, Rum ve Ermeni rahiplerin birlikte Türk makamlarına şikâyette bulunduklarını, keşişlerin Türkleri Hürmasonların büyücü olduklarına inandırdıklarını, diğerleri ise, bu nizamın bir misyonerlik görevi yaparak Rumları, hatta Türkleri din değiştirmeye çalıştığını ifade ettiler. Büyükelçi "kilise mensuplarının" Hıristiyan ve Müslümanları Hürmasonlara karşı şartlandırmak için nasıl inat ve gayretle çalıştıklarını anlatıyor. Bakanına yazdığı mektubun sonunda, batıl inançlara sahip Türklere, büyücü Masonların büyü yoluyla 1. Mahmud'u tahtından indirmeye çabaladıklarına işaret ediyor. Büyükelçi *Reis Efendi*'nin (dış işleri veziri) bu tehlikeyi ciddiye almadığını, ancak cahil "güruhun" düşüncelerini de dikkate almalarının gereğini not ediyor. İngiltere büyükelçisi James Porter Fransız meslektaşının yazdıklarına katılıyor ve "cahil ve batıla inanan" kent Hıristiyanlarının Hürmasonluk hakkında "boş düş ve kuruntular" edindiklerini ve bu duyguları Türklere aşıladıklarını, Hürmason nizamından en fazla rahatsız olan Latin din

32 *Octave Teissier, Inventaire des archives historiques de la Chambre de commerce de Marseille Marseille, Barlarier-Peissat, 1878, p. 113. Un Pierre-Augustin Guys fut le proche collaborateur des ambassadeurs Des Alleurs et Peysonnel, voir G. Rambert, Histoire du commerce de Marseille, vol. 6, p. 116.*

adamlarının bu hedefe varmak için Ermenilerden de yardım aldıklarını ifade ediyor. Hıristiyan rahipler, politik güçlerin müdahale etmesini başardılar. En önemlisi Hıristiyan Katolik, Ortodoks ve hatta Müslüman cemaatlerin Hürmasonluğa karşı başlattıkları harekât, 1738 yılında yayımlanan Papa fermanından sonra Avrupa'da Hürmasonluğa karşı organize edilen kıyım hareketini andırır; tek farkla, burada değişik Hıristiyan inanç grupları birlikte hareket etmişlerdir.

Sonuç olarak, Kont, kendi de Hürmason olmasına rağmen tedbir almaya mecbur kaldı ve *Reis Efendi*'nin müdahalesi üzerine, yakın zamanda İstanbul'a gelen Sr de Balarte adında ve İngiliz dragomanının evinde ikamet eden bir kişinin, Hürmasonluğun başkanı olduğu suçlamasıyla ülkeyi terk etmesini temin etti. Daha sonra İzmir'de de bir locanın var olduğunu öğrenen des Alleurs, İzmir'deki Fransa konsolosu Marsilyalı Charles-Claude Peysonnel ile temas kurup Fransız tüccarların bu locaya katılmalarını önlemesini istedi. Buradan da belli olduğu gibi, Hürmasonluğun, İstanbul ve İzmir'de önce tüccarları ilgilendirdiği anlaşılıyor.

HÜRMASONLUĞUN YASAKLANMASI: POLİTİK NEDENLER

İstanbul'da Hürmasonluk Fransa Büyükelçiliğinin bir kararı neticesinde yasaklanmıştı ve des Alleurs'e göre bu yasaklama olaysız cereyan etmişti. Oysa, Lion'lu tüccar Jean-Claude Flachat'nın (1700-1755), İstanbul tüccarları loncasının başkanı olan "locanın Büyük Üstadının" tutuklanma korkusuyla kaçışını anlatarak, Büyükelçi'nin, hangi millete ait olursa olsunlar, kişilerin loca kurma ve toplantılarına iştirak etmelerinin yasaklandığını, aksine hareket edenlerin ağır cezalar gerektirecek bir suç işlemiş olacaklarını ilân ettiğini yazdı[33]. 1740-1756 yıllarında İstanbul'da yaşayan Flachat, bu olayın şahitlerini tanımış olabilir veya Pera dedikodularını, belki de biraz dramatize ederek, kullanmış olabilir. Bu konuyu işleyen tüm yazarlar Flachat'nın anlatımından faydalanmışlardır. Aynı olayın kısmen değişik bir yorumu 1791 yılında yayımlanan Joseph Balsamo'nun biyografisinde ele alınmıştır. Burada yazar, Roma Yüksek Engizisyon Kurulunun belgesi üzerine, Osmanlı idaresinin

33 *Jean-Claude Flachat, Observation sur le commerce et les arts d'une partie de l'Eurcpe, de l'Asie, de l'Afrique, et même des Indes orientales, Lyon, 1756, p. 419-420, passage publié dans Thierry Zarcone, Mystiques, Philostphes et Francs-maçons en Islam, Paris, Jean Maisonneuve, 1993, p. 189-192. Sur ce personnage, voir Liliane Hilaire-Pérez, « Cultures techniques et pratiques de l'échange entre Lyon et le Levant : inventions et réseaux au xvuie siècle », Revue d'Histoire Moderne et Contemporaine, 49-1, 2002, p. 89-114.*

emri ile, bir "kaptan paşa"nın loca üyelerini tutuklamak ve lokallerini yakmakla görevlendirildiğini yazıyor (*bu konuya ileride tekrar temas edilecektir*). Zamanında haber alabilen Hürmasonlar kaçabilmişler… Olayın bu anlatımının yabana atılmaması gerekir. Büyükelçiler bundan bahsetmiyorlarsa da, Joseph Balsamo'nun biyografisinde, Roma Yüksek Engizisyon Kurulu'nun belgesi üzerine kolluk kuvvetlerinin müdahalesinden söz ediliyor.

Osmanlı yönetimi (sadrazam ve dış işleri veziri) Fransa ve İngiltere büyükelçilerine Pera mason locasına müdahale emrini verdi. Hürmasonlar büyücülük ve misyonerlikle suçlanıyordu. Büyükelçiler Hürmasonluğu yasaklamalarına rağmen, aynı zamanda onları savundular. Des Alleurs Türkiye'de bu locanın varlığını kabul ederken, bunun "bir İngiliz ve Fransız Mason topluluğu olduğunu, amaçlarının eğlenmek olup dine ve politikaya karışmadıklarını" ifade ettikten sonra, Osmanlı yönetimine yaranmak için "bu tarz her türlü toplantıyı yasakladığını" ifade etti. Porter de bu düşünceyi paylaşıyordu; sadrazama yazdığı mektupta bir İngiliz büyücünün İstanbul'a yerleştiğini kabul etmeyerek Hürmasonları "namuslu ve şerefli kişiler" olarak tanımlıyor. Des Alleurs muhaberatında kendisinin de Mason olduğunu ifşa etmiyor, ancak İngiltere Büyükelçisi des Alleurs'ün mason olduğunu, hatta bazı Fransız tüccar kardeşlerine de bunu açıkladığını ifade ediyor. Des Alleurs bir askerdi, 1741 yılında Polonya'ya özel elçi *(envoyé extraordinaire)* olarak gönderildi, 1741 – 1744 yıllarında Dresden Locasına devam etti, 1747'de İstanbul'a büyükelçi olarak atandı ve 1754'de orada öldü[34].

Politika ve 1747 olayının vahameti, aşağıda kanıtlayacağımız şekilde, masonik kardeşliği bitirdi ve büyükelçi, ister istemez, kardeşlerine karşı harekete mecbur kaldı. İlginç bir ayrıntı: 1751 yılında Hürmasonluk nizamına karşı ikinci fermanı yayımlayan, Papa Benoît XIV, Paris'te Kardinal Tecin'e, İstanbul Locası hakkında yolladığı mektupta, des Alleurs'ün Mason olduğunu bilmeyerek, Fransa sarayının, "bu locanın yeniden kurulmasını önlemesi için büyükelçiye talimat vermesini" istiyor.

---

34 Sur les activités maçonniques du comte des Alleurs, voir Pierre-Yves Beaurepaire, L'Espace des francs-maçons. Une Sociabilité européenne au xviiie siècle, Rennes, Presses universitaires de Rennes, 2003, p. 158-159- Sur sa vie, voir Dictionnaire de la noblesse, Paris, La Veuve Duchesne Libraire, 1770, vol. 1, p. 195-196; Saint-Priest, Mémoires sur l'Ambassade de France en Turquie et sur le commerce français dans le Levant, Paris, Leroux, 1877, p. 265-267 ; A de Curzon, « L'Ambassade du comte des Alleurs à Constantinople (1747-1754) », Revue d'histoire diplomatique, 28, 289, 1914-1915, p. 392-459 ; Jean-Louis Bacqué-Grammont, Sinan Kuneralp et Frédéric Hitzel, Représentants permanents de la France en Turquie (1536-1991) et de la Turquie en France (1797-1991), Isis, Istanbul, 1991, p. 32-33.

Benoît XIV, mektubunda, büyükelçinin "gayretli ve güvenilir bir kişi" olduğunu ilâve eder [35].

Roma Kilisesi İstanbul olayına çok iyi vakıf olduğunu göstererek sonuçtan kendini kutluyor ve Benoît XIV, "Tanrının olaya çare getirdiğini, locanın *in brachio forti* (kol kuvvetiyle) yok edildiğini ve tüm Hürmasonların üzüntü içinde olduklarını" Kardinal Tecin'e ifade ediyor[36]. 1751 yılında, Napoli Hürmasonları takibata uğradıklarında, İstanbul olayını unutmadığını göstererek, İki Sicilya Krallığının seküler yönetimini "İstanbul örneğinde" *(esempio di Constantinopoli)* olduğu gibi hal etmesini ister[37]. Pera locasının Fransız Masonları yeniden bir araya getirme faaliyeti bu son çıkışı izah edebilir. Paris, 1738 Hürmasonluğu aforoz eden fermanı hiçbir zaman tanımadığı ve Fransa piskoposlarının bu nizamı seküler devlete yasaklatmaya muvaffak olamadıkları için, bu zafer Kilise için gerçekten önemliydi. Örneğin, Marsilya'da 1750 yılında Başpiskopos de Belsunce kraliyet gücünün nizama karşı hareket etmesini temin edememişti.[38] Diğer taraftan İstanbul'da Büyükelçi des Alleurs, kendisini Osmanlı yöneticilerine karşı zor duruma düşüren Katoliklerin taleplerini kabul etmek zorunda kalmıştı.

Fransız diplomatın durumu gerçekten nazikti, *Reis Efendi* ile olan muhaberatında, dış işleri nazırı, kapitülasyon rejiminin kendilerine bahşettiği önemli avantajlardan memnun kalmayarak, bunları artırmak istediklerin, ve bu yolda Hürmasonların dinlerini yayma gayretinde olduklarını ifade ediyordu:

Birkaç gün önce Reis Efendi, bir sözcü vasıtasıyla, bu yeniliğe şaşırdığını, Osmanlı Devletinde kapitülasyonlara çok iyi uyulduğunu, verilen bu hakları çoğaltmaya gerek olmadığını, bir Hürmason topluluğunun bu

---

35 Lettre du pape Benoît XIV au cardinal Tencin le 22 février 1749 (Archives secrètes vaticanes, Miscell.., Armario XV, tome II, vol. 155, publié dans José A. Ferrer Benimeli, Massonerta, Iglesia, e Itlustaaon, IL ïnquisicion : proceso bisioricos (1739-1750), Madrid, Fundacion Universitaria Espanola, 1976, p. 230-231, apendice n. 66 A p. 504 et du même, Les Archives secrètes du Vatican et de la franc-maçonnerie. Histoire d'une condamnation pontificale, Paris, Dervy, 1989, p- 420-421, 442.

36 Id.

37 Gualtieri à Valenti, du 5 juin 1751, Naples (Archives secrètes vaticanes, Napoli, vol. fol. 161, publié dans José A. Ferrer Benimeli, Massonerta, Iglesia. e lllustacion. Un Cotflcto ideologico-religioso-politico III. Insiîuîionalizacion del cotfliecto (1751-1800), Madrid, Fundacion Universitaria Espanola 1977, p- 31, 397.

38 Alain Merger, «Le 'Marteau et le Maillet. Études sur les débuts de la franc-maçonnerie à Marseille et à Aix jusqu'à 1751 et la réaction de Monseigneur Belsunce», Provence Historique, t. XXVIII, fasc. 111, janvier-mars 1978, p. 57-91 ; Jean-Marie Mercier, Les Francs-maçons du pape. UAri Royal à Avignon au xvnf siècle, Paris, éditions Classiques Garnier, Les Méditerranées, 2010.

maksatla çalıştığını, nizamlarına katılanlardan, Hıristiyan olacaklarına dair söz aldıktan sonra, onlardan otuzar ekü aldıklarını, ifade etti[39].

Bu ağır bir suçlama idi; kaldı ki 1740 yılında kapitülasyonlar Fransa lehine değiştirilmişti. Bir de, Türklere göre, büyücü gücüne sahip Fransızların Osmanlı tahtına karşı komplo kurdukları söz konusuydu. Bu nedenlerle olay politik bir havaya büründü, hatta bir diplomatik hadiseye yol açabilecek kadar ehemmiyet kazandı, des Alleurs da bunun farkındaydı.

Diğer taraftan bulunan, "masonik ifşaat" olarak tanımlanabilecek birçok Rumca metin, Ortodoks Kilise rahipleri için kaleme alınmışlarsa da, bu Kilisenin Hürmasonluk, ritüelleri ve sembolleri hakkında çok iyi istihbaratının olduğunu ve bu nizamı tehlikeli bir herezi (sapkınlık) olarak kabul ettiği anlaşılıyor[40]. Bu metinlerin içinden, Aynaroz'da keşiş olmadan önce 1743 – 1754 yıllarında, İstanbul'da yaşayan Rum bilgin Constantin Dapontès'in, Metropolit (évêque) Neophytos'un "Şeytana tapanlar" hakkında aforozların ilân edildiğini, vaazların okunduğunu açıklamasıyla İzmir Rum Kilisesinin Hürmasonlara karşı tavrını belli ettiğini anlıyoruz. Dapontès ayrıca, 1747 yılında nizamın İstanbul'da da faaliyete geçtiğini ve Galata'da kurulan locanın iktidar tarafından kapatıldığını yazıyor[41]. Rumların Hürmasonluğa karşı tavırları Fransız İhtilâlinden sonra daha da güçleniyor. 1793'de yayımladığı bir fermanla Patrik Neophytos VII (1789-1794 ve 1798-1801), Aydınlanma filozofları Voltaire, Rousseau, Spinoza ile Masonik nizamın ateizmini ihbar ediyor[42]. Osmanlı iktidarına gelince, Hürmasonlara karşı şüphesini korudu ve 1785'de, yüksek memurlardan Halil Hamid Paşa, İslam yasasını reddeden bir nizama (*Hürmasonluk*) ait olduğu şüphesiyle idam edildi[43] .

---

39 C'est une critique qui reviendra dans la première divulgation de la franc-maçonnerie en langue ottomane au milieu du xixe siècle, voir Th, Zarcone, Secret et Sociétés secrètes en islam, Paris - Milan, Arche, 2002, p. 17-20.

40 Voir, dans ce volume, Georges Koutzakiotis, «La diffusion de la franc-maçonnerie dans l'Empire ottoman vue par l'ÉgliseAAUI, orthodoxe au xviii siècle ».*

41 A. Angellou, « E kathidrusi tou eleutherou tektonismou ston neon ellinismo », p. 187-192; Andréas Rizopoulos, « Freemasonry in the Ottoman Empire: a Short Note on French Exposures in Greek, c. 1747 », Ars Quatuor Coronatorum, 112, 1999, p. 138-146; Stathis Papastathopoulos, «Les Mouvements anti-maçonniques dans l'espace hellénophone, de 1740 à nos jours: réactions orthodoxes, ecclésiastiques et laïques », Acta Machnka, 9, 1999, p« 229-240.

42 Richard Clogg, «The 'Dhidhaskalia Patriki' (1798): An Orthodox Reaction to French Revolutionary Propaganda" >\ Middle Eastern Stuies, Vol 5, n°2, May, 1969, p. 112 note 62; C. Mango, «Byzantinism and Romantic Hellenism », Journal cf the Warhmg and Couriauld Institutes, 28, 1965, p. 35.

43 Suha Umur, «Meşrutiyetten önce Tûrkiye deki Masonluk » (La franc-maçonnerie en Turquie avant le régime constitutionnel), Şakul Gibi (Istanbul), 7, 1, octobre 1988, p. 11.

1747 yasaklamasından sonra, İstanbul'da Hürmasonluğun izi kayboluyor. Muhtemelen masonlar toplantılarına son verme kararını aldılar. Des Alleurs'ün bölgesindeki Fransız tüccarlara İzmir Locasına gitmelerini yasaklamasını istediği eski İzmir konsolosu Peysonnel[44] 1754 yılında des Alleurs'ün yerine büyükelçi tayin edildi. Yaklaşık yirmi yıl sonra, Marsilya Skoç Ana Locasına bağlı yeni bir loca İstanbul'da kuruldu.

(YAZININ DEVAMI GELECEK SAYIDA SÜRECEK)

44 *Charles de Peysonnel, avocat au Parlement de Provence, un des fondateurs de l'Académie de Marseille, numismate et archéologue amateur, a fait une carrière dans la diplomatie et collectait aussi des antiquités pour le cabinet du Roi ou pour des collectionneurs privés au point qu'on le surnommait à Constantinople « l'antiquaire français » ; G. Rambert, Histoire du commerce de Marseille, vol. 5, p. 224-225.*

TANRININ MUM IŞIĞI

Uğur ÇİLİNGİROĞLU

Reform movement in England started after King Henry the Eighth founded the Church of England after being excommunicated by the Catholic Pope. Oxford University was founded in 1096 for education in grammar and theology followed by the University of Cambridge in 1209. In 1653, Oliver Cromwell, alumnus of Sidney Sussex College of the Cambridge University, stormed the English Parliament, beheaded King Charles the First and headquartered in Cambridge. The country divided in two: supporters of Cromwell and supporter of the King. Cromwell's belief in religious freedom gave Cambridge University academics the liberty to advocate the sovereignty of the mind and wisdom. Inspired by Cambridge University's Trinity College alumnus Francis Bacon, a group of philosopher–scientists founded the Invisible College within London's Gresham College to research Bacon's notion of an "ideal religious and scientific utopia". In 1662, with the charter of King Charles II, this secret society took the name Royal Society of Science. Nathanael Culverwell, Fellow of Emmanuel College, wrote about 'recta ratio', or divine logic. Culverwell argued that the laws of nature are written by divine logic to create the Fountain of Wisdom. Culverwell seeks a middle ground between reason and religion. Here, Culverwell uses the metaphor "The Candle of the Lord" to reflect the innate idea God gives of himself to every man.

Giriş

Orta Çağ'ın Avrupa'sında herhangi bir ülkede yaşayan sıradan biri olduğunuzu varsayın. Yaşamınızın, çocukluktan sonraki evresinden başlayarak artık çalışamayacak hale gelinceye kadar - lord, dük, kont veya aklınıza gelebilecek diğer unvanlardan herhangi birine sahip efendinizin hizmetindesiniz demektir. İşlemekle yükümlü olduğunuz toprağı izin almadan bırakıp gidemezsiniz. Hatta evlenmeniz bile efendinizin onayına bağlıdır. Başka bir ifadeyle, yaşamınızın hemen her alanı sizin dışınızda belirlenmekte. Kısacası, yaşadığınız topraklardaki, *tebaa*'dan birisiniz. Bu yaşam biçimi sizden ayrıca *iyi Hıristiyan* olmanızı da beklemekte. Hıristiyanlık, kiliseler ve bağlı oldukları Vatikan aracılığı ile hükümdarınızın bile değiştiremeyeceği yetkiler ile yaşamınızın ruhani

yönünü teslim almış durumda. Aile yaşantınız, sarf ettiğiniz sözler ve hayat tarzınız komşularınızdan başlayarak ait olduğunuz çevrenin çok sıkı gözetimi altında. *İyi Hıristiyan* olmayanların, ya da kilisece olmadığı düşünülenlerin başlarına gelenler hakkında etraftan, ana-babanızdan duyduklarınız sizin ve çevrenizdeki herkesin ruhuna korku salmış olmalı. Bu durumda çoğunluğun yaptığını yapmak, hiç günah işlememek dışında elinizden fazla bir şey gelmemekte. Kısaca yukarıda tarif edilen durumdaki siz, hakları ve yükümlülükleri olan bir birey veya vatandaş değilsiniz. Siz, bir taraftan mali ve çalışma yükümlülükleri ile efendinize karşı, diğer taraftan ruhen bağlı olmak zorunda olduğunuz kiliseye, boynu kıldan ince *tebaa*'dan birisiniz.

Dinde reformasyon sürecinde, yaşamını yukarıda kısaca tasvir etmeye çalıştığım *tebaa,* ruhunu ve iradesini özgür kılma yolunda ilerlemeye başladı.

Üniversite

İngiltere sarayına, kamu yönetimine ve kiliseye yetişmiş eleman sağlamak amacıyla gramer ve teoloji eğitimi vermek üzere kurulan ilk üniversite 1096 yılında Oxford'da eğitime başladı; Bolonya Üniversitesi'nden sonra günümüze kadar gelen dünyanın ikinci en eski üniversitesi. Londra'nın kuzey batısındaki Oxford şehri özellikle seçilmişti; gerektiğinde müdahale edilebilecek kadar Londra'ya yakın, Londra'yı karıştıramayacak kadar Londra'dan uzak.

12. Yüzyılda İngiliz gençleri eğitim için Paris'e gidiyorlardı, ancak Kral II. Henry, Fransa kralı VII. Louis ile arayı bozunca 1167 yılında Fransa'daki tüm İngiliz talebeleri geri çağırdı. Bu dönüş Oxford Üniversitesi'nin nüfusunu arttırdığı gibi Oxford halkı ile üniversite arasında daha birinci günden başlayan huzursuzluğu da tırmandırdı. Yerel halkın iki öğrenciyi idam ettiği 1209 yılında doruk noktasına çıkan tansiyonu düşürmek amacıyla, bu defa Londra'nın kuzey doğusunda Cambridge Üniversitesi kuruldu, Oxford'un yoğunluğu azaltıldı.

Cambridge Üniversitesi günümüzde, ilki 1326 yılında kurulan 31 bağımsız kolej sistemiyle faaliyet göstermektedir. Kolej kelimesi Latince kökenli olup, insanların öğrenmek ve çalışmak amacıyla kendi istekleri ile bir araya geldikleri yer anlamındadır. Her Cambridge kolejinin bir *Master*'ı ve yönetim kurulunu oluşturan *Fellow*'ları var (öğretimizde kalfa kardeşlere 'fellow' denildiğini unutmayalım). Cambridge Üniversitesi'ne girmenin tek yolu, bir kolej tarafından kabul edilmektir. Öğretim dönemi başında kolejler hangi branştan kaç öğrenci alacaklarını ilan ederler. Cambridge Üniversitesi'nde okumak isteyen aday, o öğrenim döneminde sadece bir koleje müracaat edebilir. Adayların soruşturmasını kolejin Master ve

Fellowları yapar, oylama öncesi son tahkikat genellikle adayla yüz yüze yapılan mülakat şeklinde olur. Her kolejin değerlendirme kriterleri farklı ve diğerlerinden bağımsızdır. Kolejin hazinecisi kabul edilen adaya yıllık ödentiyi bildirir, bunun içinde üniversitenin ve kolejin payı vardır. Aday ödemeyi kolejin hazinesine yapar. Kayıt evrakını tamamlayan ve ödemesini yapan adaylara giriş töreni düzenlenir. Matrikülasyon Töreni denilen bu ritüelik tören her bir kolej tarafından ayrı ayrı düzenlenir ve sadece daha önce Matrikülasyon Töreni görmüş olanlar izleyebilir.

Öğrenciler kabul edildikleri kolejde yer-içer, yatar, ders çalışır ve sosyal aktivitelere katılır, üniversitenin fakülte binalarında eğitim görürler. Kolej binaları dışarıdan eski görünseler de içleri yeni ve moderndir. Fakülteler üniversitenin, kolej binaları ve tesisleri ise kolejlerindir. Öğrencilerin kolejlerindeki matrikül numaraları hiç değişmez ve ömür boyu mensubu oldukları kolejle anılırlar. Her kolejde, belli akşamlarda o kolejin Master, Fellowlar ve öğrencilerinin katıldığı yemekli toplantı yapılır. Bizim sofra düzenimize benzeyen bu toplantılara 'Kolej Toplantısı' denir ve hiyerarşiyi gösteren özel kıyafetle katılmak mecburidir.

Reform

İngiltere'de reform hareketi, 1534 yılında Kral VIII. Henry'nin, Papa VII. Clement tarafından aforoz edilmesiyle başladı. Aslında Kral VIII. Henry'nin Protestan Kilisesi kurmak gibi bir arzusu yoktu. Sadece İngiltere Katolik Kilisesi'nin başı olmak istiyordu. Bir yıl içinde İngiltere Kilisesi, Roma'yla tüm ilişkisini kesti ve Vatikan'dan bağımsız Anglikan Kilisesi kurulmuş oldu. Anglikan Kilisesi'nin benimsemiş olduğu 'orta yol' *(Via Media)*, Calvincilikle Katolik dogma arasında bir uzlaşma ve uyuşmayı öngörüyordu.

Bütün Protestanlık tarihini bu iki tür reform şeklinin birbiriyle mücadelesi olarak anlayabiliriz. Birinci grubun reform anlayışı çok daha derin, Hıristiyan doğasının yeni baştan değerlendirilmesini zorunlu gören, köklü bir reformdan bahsetmektedir. Bu görüşün en önemli temsilcisi olan Jean Calvin mutlak otoritenin ancak Kutsal Kitap'a dayalı teokratik bir düzenin tesisi ile mümkün olabileceğini savunuyordu. Calvin, aslında bu görüşüyle Katolik Kilise otoritesine karşı çıkan fakat bir anlamda Protestanlık içinde Katolikliğin değişik varyasyonunu temsil eden bir tutum sergiliyor. Çünkü her ne kadar Katolik Kilisesi'nin otoritesine karşı Kutsal Kitap'ın otoritesi esas alınsa da, nihai anlamda kurumsallaşmış bir otoritenin tesisi, yani devlet hedeflenmektedir.

Calvin'in öğrencilerinden John Knox bu görüşleri İngiltere'ye taşıdı. Bir dönem Katoliklerce tutuklanıp Fransa'da forsa olmasına rağmen, John Knox tüm Britanya Adası'nda çok etkili oldu.

İkinci görüş ise, katı Katolik kurumsallaşmaya karşı tepki olarak mevcut kurumların reforme edilmesi veya yeniden inşasını savunur. Bu grubun önderliğini yapan Martin Luther'in bireysel inanca yapmakta olduğu vurgu, Hıristiyan inancının ana mesajının; "Tanrı sevgisini aracısız bir şekilde tecrübe etmek" olması gerektiği düşüncesinden kaynaklanır. Luther'e göre, kişinin dışsal ve formel bir onaylamadan daha yüksek değer ifade eden içsel inancı, Tanrıya ulaşan hakiki imanın özünü teşkil eder. Hakiki iman, sadece Tanrının bizim içimizde doğrudan gerçekleştirdiği dönüşüm ve bize bahşettiği yeni hayat ile mümkündür. İnsan, Tanrı ile kurduğu böyle bir manevi ilişki için kilise kurumlarına ihtiyaç duymaz.

VIII. Henry, 1536 yılında Cambridge Üniversitesi'ne gönderdiği yazıyla Kilise Hukuku'nun ve felsefesinin okutulmasını yasakladı. Bu emir derhal uygulandı ve Cambridge matematik, İncil ve Antik Yunan filozoflarının çalışıldığı üniversite oldu.

1603 yılında İngiltere Kraliçesi I. Elizabeth ölünce, yerine İskoçya Kralı James geçti. James 1601 yılında İskoçya'da Scoon and Perth Locası'nda tekris olmuştu. İngiltere resmen Protestan idi, ancak James Londra'ya geldiğinde, pek çok Protestan tarikatın varlığını gördü. Her biri yeni kralı kendi tarafına çekerek tarikatlarının İngiliz Anglikan Kilisesi'ne hakim olmasına çalışıyordu. James radikal bir kararla, Haziran 1604'te, Bacoft piskoposunun başkanlığında İncil'in yeniden tercüme edilmesi için üç değişik komite kurulmasına karar verdi. En önemli komitenin başına Cambridge Emmanuel Koleji'nin ilk Master'ı Laurence Chaderton atandı. İncil'in orijinal Antik Yunancadan İngilizceye tercümesi 1611 yılında tamamlandı ve bu tercüme James İncili veya Cambridge İncili olarak anıldı. İncil'in tercüme çalışmaları Cambridge akademisyenlerine yeni ufuklar açtı.

Cambridge Sidney Sussex Kolejli General Oliver Cromwell, hizip çatışmaları ile vakit geçirip hiçbir siyasi karar alamayan, hatta yeni üyelerin seçimi konusunda bile bocalayan İngiltere Parlamentosu'nu 20 Nisan 1653 günü 40 askerle basıp; "Acele edin ve defolup gidin. Oturumunuzu sonlandırmaya geldim" sözleriyle Parlamento'yu feshetti. Cromwell Kral I. Charles'ın kafasını kestirdi ve karargahını Cambridge'e kurdu. Ülke Cromwell taraftarları ve Kral taraftarları olarak ikiye ayrıldı.

Oxford Kralcı, Cambridge ise Cromwellci kaldı. Cromwell'in inanç özgürlüğüne dayalı politikası Cambridge akademisyenlerine fikir hürriyeti getirmiş, akıl ve hikmetin egemenliği umutlarını arttırmıştı. Cambridge akademisyenlerine göre insanoğlunun aradığı aydınlık, kendi zekasının parlaklığıydı. Seçilen yol ise, Kadim Yunan öğretilerini yeniden keşfedip benimsemekten geçiyordu.

Cambridge Platonistleri

1617– 1688 yılları arasında yaşayan **Ralph Cudworth,** Cambridge Emmanuel Kolej'de öğrenim gördü, 1639'da aynı Kolej'e 'Fellow' oldu. Bir kolejde Fellow olmanın ne anlama geldiğini daha önce görmüştük. Cudworth'ın en önemli eseri olan **Evrenin Gerçek Entellektüel Sistemi** (The True Intellectual System of the Universe) adlı çalışması 1678 yılında yayınlandı.

Cudworth bu çalışmasında üç temel konuya yoğunlaşmıştı:

1.Tanrının varlığı.

2. Ahlaki farklılıkların doğal oluşu.

3. İnsan hürriyetinin varlığı ve gerçekliği.

Cudworth'a göre bu üç olgu, birlikte evrenin entelektüel sistemini oluşturuyordu ve hatalı yaklaşımlar olarak adlandırdığı; ateizme ve tüm ahlaki prensiplerin ve farklılıkların Tanrının isteğiyle oluştuğunu iddia eden dinsel determinizme yani fatalizme karşı çıkıyordu. Cudworth'ın bu görüşleri 'evrensel zekanın varlığı' kavramının doğmasına temel oluşturdu; Cudworth döneminde evrenin Tanrı tarafından matematiğin temel ilkeleriyle inşa edildiği yönündeki düşünce hala geçerliliğini koruyordu. *Tanrı, geometride sürekli olarak yeniden yaratılır* önermesi Platon'a mal edildi. Bu düşüncenin devamı da Tanrının evreni geometriyle inşa ettiği, başka bir deyişle; Tanrının, 'Evrenin Ulu Mimarı' olduğu biçiminde ifade buldu.

Ralph Cudworth'ın, **Ebedi ve Değişmez Ahlak Üzerine Bir İnceleme** (A Treatise Concerning Eternal And Immutable Morality) isimli diğer eseri ise ölümünden sonra yayınlandı. Cudworth'a göre ahlaki değerler ve hakikat ebediyen vardır, insan aklı da bunlara doğuştan sahiptir ve insanın kendi kaderini belirleme kapasitesi sınırsızdır. Hakikat sadece duyularla algılanandan ibaret olmayıp, duyularla algılananın ötesinde ve önceden var olan 'idrak edilebilir biçimlerden kaynaklanır. Dolayısıyla ebedi ve

değişmez *ahlak ideaları* vardır ve bu idealar Platon'un *idea* kavramına benzer biçimde, geometrik şekillerde görüldüğü gibi kendiliğinden var olan ve asla değişmeyen, yanılmayan olgulardır.

Cudworth'ın, *Ebedi ve Değişmez Ahlak Üzerine Bir İnceleme* adlı eserinde dile getirdiği bir başka önemli kavram da 'Freewill' yani **'Özgür İrade'** olmuştur. İnsanın bu dünyaya Cennet'ten *düşmüş* olduğunu kabul eder. İnsanın düşüşü, Tanrısallıktan kopuş ile beraber insanın hayvani yaşam ile baş başa kalması anlamını taşımaktadır. Jean Calvin'e göre bu düşüş, şehvet ve ihtirasın eseri olan ilk günah ile gerçekleşmişken, Cudworth'a göre, insanın bir beden sahibi olması ve dolayısıyla, dünyevi istek ile arzulara muhatap hale gelmesiyle gerçekleşmiştir. İnsan yüce ve orijinal bir doğaya sahipken, bu dünyaya düşüşü ile, bozulan doğasıyla yaşamak mecburiyetinde kalmıştır. Ancak, insan düştüğü bu durumdan kurtulabilir ve kurtulmalıdır da. Cudworth'a göre, insan kaybettiği Tanrısallığı tekrar kazanabilmek için **'kendini bil'** düsturundan hareketle dünyadaki aşağı bulunuşu üzerine tefekkür etmeli, bu aşağı bulunuşunu aşmak için *hakikat bilgisini* aramalıdır. Yalnızca *bu hakikat bilgisi* insanı erdemli kılar ve özgürleştirir, insanın içindeki özgür irade onu kötüden uzaklaştırıp iyiye ve güzele yönlendirir.

Aynı dönemin bir başka Cambridge'li akademisyeni **Henry More**, 1614 - 1687 yıllarında yaşadı. More, 1635'de Christ's Kolej'e Fellow oldu.

Henry More'un **Doğa Hakkındaki Bilgiler ve Aklın Işığı ile Yapılabildiğince, Ruhun Ölmezliğinin İspatı** (The Immortality of the Soul, so Farre Forth as it is Demonstrable From the Knowledge of Nature and the Light of Reason) adlı eseri 1659 yılında yayınlandı. More bu çalışmasında, "Calvinist bir aileden gelmesine rağmen asla bu katı doktrini yutamamış" olduğunu söyler.

Platon'un 'Anima Mundi' yani 'Dünyanın Ruhu' kavramından yola çıkararak Henry More, "Bu dünya, doğaları gereği birbirine bağlı olan bütün canlıları kapsayan, ruh ve akla sahip canlı bir varlıktır" der. More, doğanın da ruhu olduğunu, bunun da Tanrının varlığını ispat ettiğini savunur, "Tanrı'nın sonsuz ve her şeyde var olan güç olduğunu" söyler. More'a göre, "Tanrı tabiata yayılmıştır ve yapacaklarını doğa kanunlarıyla yapar. Bu nedenle doğa kanunlarını öğrenmek ve izlemek gerekir. Doğayı bilirsek, Tanrı'yı biliriz."

Platon'dan etkilenerek beden ve ruhun ayrı olduğunu düşünür. Adem elmayı yediğinde Cennet'ten atılıp, dünyaya düşünce beden etkilenir; ölümlü yani sonlu olur ama ruh etkilenmez, ruh sonsuzluğu ister.

Henry More bu çalışmasında; "Tanrı sonsuzdur, 'sonsuz' demek belirsiz manasına gelmez, sınırları olmayan, her yerde olabilen anlamına gelir. Ruh, Tanrı'nın yeryüzündeki yansımasıdır. Beden ölür, ruh Tanrı'ya döner, her şey 'bir' olur" diyor. Yani hiçbir şey ölmez, her şey yaşar.

Bu yazıda tanıyacağımız üçüncü Cambridgeli akademisyen filozof 1619 -1651 yılları arasında yaşamış, Emmanuel Kolej Fellowlarından **Nathanael Culverwell**. Culverwell, 1652 yılında yayınladığı **Tabiatın Işığı Hakkında Şık ve Eğitici Bir Konuşma** (An Elegant and Learned Discourse of the Light of Nature) adlı eserinde 'Recta Ratio', yani 'İlahi Mantık' kavramını işliyor. Culverwell'e göre tabiatın kanununu İlahi Mantık yazar (ki biz bugün buna Evrensel Zeka diyoruz) ve bu kanun tüm canlıların 'Bilgelik Pınarı'nı (*Fontain of Wisdom*) oluşturur. Culverwell'e göre, Tanrının kanunu, mantığın uyanışıdır. Her canlı mükemmeliyeti, yani Tanrıyı arar veya aramalıdır. Dolayısıyla insan, mutlak özgürlüğe ancak Tanrıya yaklaştığında erişebilir. Bilginin yükselişi tabiatı izlemek ve cisimleri mukayese etmekle mümkündür. Yani bilimde ilerleme ancak gözlem ve deney yolu ile olur.

Oxford

Çalışmalarını hatırladığımız bu üç Cambridge'li akademisyen filozofun, benzer görüşleri paylaştıkları yine Emmanuel Kolej'li John Smith (1618-52), Peter Sterry (1613-1672) ve Benjamin Whichcote (1609 - 1683) gibi meslektaşları ile günümüzde hala ayakta ve faaliyette olan Eagle Pub'da buluşup fikir alışverişinde bulundukları sohbetlerine katılan tanıdık biri daha vardı: Christopher Wren.

1632 - 1723 yılları arasında yaşayan Christopher Wren, eğitimini Oxford Üniversitesi, Wadham Koleji'nde tamamlamış, matematik, astronomi ve coğrafyaya ilgi duyan, Büyük Londra Yangınından sonra Kraliyet Baş Mimarlığı'na atanan ve 1673 yılında da 'Sir' ünvanı ile ödüllendirilen İngiltere'nin en ünlü mimarıydı. Emmanuel ve Pembroke Kolejlerinin Şapelleri ile Trinity Kolej'in içindeki meşhur Wren Kütüphanesi'nin mimarı olması sebebiyle, zamanının büyük bölümünü Cambridge kolejlerinde ve kolej akademisyenleriyle birlikte Eagle Pub'da geçiriyordu. Halen İngiltere Birleşik Büyük Locası'na bağlı 2 numaralı Antique Lodge, Wren'in üyeleri olduğunu söylemekle beraber, ispat edilememiş bir iddiaya göre de Christopher Wren 1717 yılında İngiltere Büyük Locası'nı meydana getiren dört locadan Kaz ve Izgara Birahanesi'nde (Goose and Gridiron Alehouse) toplananın Üstadı Muhteremiydi.

Cambridge'de bunlar olurken acaba Oxford'da hava nasıldı? Luther'in fikirleri kuşkusuz Oxford'a da ulaştı ve taraftar buldu. Özellikle Cambridge Üniversitesi kökenli üç teolog akademisyen; Clare Kolejli Hugh Latimer, Pembroke Kolejli Nicholas Ridley ve Jesus Kolejli Thomas Cranmer etkili oldular. Ne var ki Oxford'da tepki çok sert oldu, üçü birden tutuklandı ve Oxford Üniversitesi'nin merkez kilisesi olan St. Mary The Virgin Kilisesi'nde yapılan yargılama sonunda yakılmalarına hükmedildi. Ekim 1555'de Pazar Meydanı'nda toplanan kalabalığın önünde Latimer ve Ridley, beş ay sonra da Mart 1556'da, aynı yerde Thomas Cranmer diri diri yakıldı. Bu vahim hadisenin anısına günümüzde yakıldıkları yerde küp taşlardan bir haç ve şehir meydanında da üzerinde üçünün heykeli bulunan anıt yer almaktadır.

Tahmin edeceğiniz gibi, bu korkunç gösteri Oxford ve Londra akademisyenleri üzerinde uzun yıllar çok etkili oldu.

Bir başka Cambridge Üniversiteli; Trinity Koleji'nden Francis Bacon'ın 1627'de yayınlanan *Yeni Atlantis* isimli kitabında bahsettiği "ideal bir bilimsel ve dini toplum ütopyası" görüşlerinden etkilenerek 'bilgiyi araştıran' bir grup filozof - bilim adamı, Londra Gresham Koleji'nde 1640'larda çalışmaya başladı. O yıllarda Londra'daki hava bu çalışmaların kapalı tutulmasını gerektiriyordu, bu nedenle kendilerine Invisible College, Görünmez Kolej adını verdiler.

7 Ağustos 1657'de Christopher Wren'in astronomi profesörü olarak Gresham Koleji'ne atanmasıyla, Görünmez Kolej Wren'in Oxford Üniversitesi'nde okuduğu kolej olan Wadham Kolej'e transfer oldu. Wadham Koleji Master'ı John Wilkins, Oliver Cromwell'in kız kardeşi Robina ile evli olduğu için bir nevi dokunulmazlığı vardı ve bu avantaj Oxford'u Görünmez Kolej için ideal ev sahibi yapıyordu. John Wilkins'in himayesinde, Wadham Koleji Konferans Salonu'nda ve The Eagle and Child Pub'ın şömineli odasında kapalı toplantılar yapan ekip, daha sonraları Kral II. Charles'ın 1662 yılında verdiği beratla Kraliyet Bilim Akademisi (*Royal Society of Science*) adını aldı.

Son Söz

Daha önce gördüğümüz Nathanael Culverwell'i bir kez daha hatırlatarak bu çalışmama son vereceğim. Culverwell'in 1651 yılında Emmanuel Kolej şapelindeki vaazı aynı yıl **Spiritüel Optik veya Bir Hıristiyanın Bu Hayattaki Bilgisinin Zayıflığı ve Kusurunu Ortaya Çıkaran Cam**

(*Spiritual Optics, or a Glass Discovering the Weakness and Imperfection of a Christian's Knowledge in this Life*) adı altında yayınlandı. Culverwell bu konuşmasında iki ayeti kullanıyordu, birincisi; Yeni Ahit, Yakub'un Mektubu (James), Sure 1, Ayet 21:

*"Bunun için her pisliğin ve şerrin çokluğunu atarak, canlarınızı kurtarmaya kadir olan sizde ekilmiş sözü akıl, bilgi ve hoşgörüyle kabul edin. Ve kendi kendinizi aldatarak sözün yalnız işiticileri değil, fakat işleyicileri olun. Çünkü eğer bir kimse sözün işiticisi olup, işleyicisi değilse, aynada kendi as*ıl yüzünü gören adama benzer."

Bu ayetten yola çıkarak Nathanael Culverwell der ki: Tanrı evrendeki her yerde ve her şeydedir, gördüğün her şey Tanrının yansımasıdır. Eğer gördüğün yansımayı yeterli bulursan O'na ulaşamazsın, yanılırsın. Tanrıya ulaşmanın yolu o gördüğünün arkasındaki hakikati bulmaktan geçer.

Culverwell konuşmasının bu bölümünde akıl ve inanç arasında bir orta yol bulmaya çalışıyor, Tanrıyı aşk ve bilginin birliği olarak düşünüyordu. Kutsal akla sahip insan güzelliğin, uyumun, iyiliğin ve sevginin varlığını sezdiğinde, Tanrının da varlığını kabul eder ve O'na doğru yükselmek için hazır hale gelir. Fakat, söz konusu olan bütün bu yüce sıfatlar dış dünyada tanıklık ettiğimiz gerçeklikler değil, insan ruhunun doğası ve tecrübelerinin eseridir. Görünür dünyanın tamamı insana Tanrı fikrini fısıldasa da, insan, içinde bir yorumlayıcı olmadan O'nu anlayamaz.

Nathaneal Culverwell buradan ikinci ayete geçer; Eski Ahit, Süleyman'ın Meselleri, Sure 20, Ayet 27: *"Tanrı insanın içindeki mum ışığıdır."*

Culverwell'in bu ayetten hareketle, aklı ifade etmek için kullandığı *Tanrının Mum Işığı* metaforu, aklın gerçeği bulmaktaki yetkinliğinin sınırlarını ortaya koyması bakımından çok önemlidir. *Tanrının Mum Işığı,* Culverwell'e göre Tanrının insanlara kendisinden verdiği bir 'innate idea', yani tüm insanlar için geçerli olan 'evrensel bilgi'dir. *Tanrının Mum Işığı* sayesinde eski fikir ve deneyimlerden bağımsız olarak insan her an yeni olgular keşfeder.

Bu bağlamda Culverwell, "Tanrının yardımı ve rahmeti olmaksızın aklın hiçbir şekilde, herhangi bir şeyi anlayamayacağını" öngören yaygın inanıştan tamamen farklı olarak, ***Tanrının Mum Işığı*** metaforu ile 'Evrenin ruhundan insanlara ruh verilişi' yani, 'Evrensel Zeka'dan insanlara dağıtılmış akıl' sonucuna ulaşır.

Bu çalışmada Büyük Loca çatısı altında çalışan bağımsız localar şeklindeki masonik örgütlenmenin kökenleri ve öğretimizin temel taşı kavramlarının kaynakları üzerinde bir kısa yolculuk yaptık. Dilerim ki; yolumuzu ve çalışmalarımızı aydınlatan, içimizdeki ***Tanrının Mum Işığı*** hiç sönmez.

KAYNAKLAR

- **Ralph Cudworth**; The True Intellectual System of the Universe; London, 1678. Reprinted by J. F. Dove - London, 1820.
- **Ralph Cudworth**; A Treatise Concerning Eternal And Immutable Morality, With A Treatise Of Freewill; London 1731. Reprinted by Cambridge University Press, 1996.
- **Henry More**; The Immortality of the Soul, so Farre Forth As It Is Demonstrable From The Knowledge Of Nature And The Light Of Reason By Henry More; Printed by J. Flesher - London, 1659.
- **Nathanael Culverwell**; Spiritual Optics or A Glass Discovering the Weakness and Imperfection of a Christian's Knowledge in This Life; Printed by T.Buck - Cambridge, 1651.
- **Nathanael Culverwell**; An Elegant and Learned Discourse of the Light of Nature; London, 1652; Toronto: University of Toronto Press, 2001.
- **Charler Taliaferro and Alison J. Teply**; Cambridge Platonist Spirituality; Paulist Press - New Jersey, 2004.
- **Fabio Venzi**; The Influence of Neoplatonic Thought On Freemasonry; Book Guild Publishing - Sussex, 2007.
- **David Berkley**; Cambridge; Day One publications - Leominster, 2008.
- **Kitabı Mukaddes**; Eski ve Yeni Ahit, Kitabı Mukaddes Şirketi - İstanbul, 1997.

YARADILIŞ EFSANELERİ'NDE KADIN-ERKEK İLİŞKİSİ ÜZERİNE DERLEME

Hilmi GÜNGEN - Hasan ATAŞOĞLU

Before 'the only creator' created the universe, he created two basic awareness complementing each other; these are masculine and feminine energy and the entire universe took shape with the energy of these two. Ancient people called the masculine energy or masculine consciousness as God, the feminine energy or feminine consciousness as a Goddess. The Mother Goddess manages the relationships within the Nature, life and death, therefore all the vital powers are associated with the Mother goddess and sanctity has been demonstrated. Until now, the creation of mankind, no matter which society and age, women as an indispensable asset. In matriarchal societies, woman's deified. With the start of the patriarchal society scheme and male gods began domination. This change does not mean the disappearance of the Mother Goddess. Mother Goddess remains in the pantheon with different names and tasks.

Tek olan yaratıcı, eril ve dişil bilinç, ve tanrıça. Tek olan yaratıcı evreni yaratırken, önce birbirini tamamlayan iki temel bilinci yarattı; bunlar eril ve dişil enerjiydi. Ve tüm evren bu iki enerjiyle şekillendi. Kadim insanlar eril enerjiye/bilince Tanrı dedi, dişil enerjiye/bilince ise Tanrıça. Tanrı dediğimiz kavram semavi dinlerde kullanılan kavram ile aynı değildir. Semavi dinlerin Allah, Yehova dediklerine eski öğretiler kendi dillerinde "Tek Olan", "Yaratıcı", "Kutsal Olan" veya hiçbir insani dil ve sıfat O'nu tanımlamaya yetmeyeceği inancıyla "İsimsiz" veya sadece "O" olarak anarlardı. Bu haliyle Tanrı ve Tanrıça aslında Yaratıcı'ya doğrudan bağlı iki temel bilinci, eril ve dişil enerjiyi temsil ederdi. Tanrı eril parçaydı, Tanrıça dişil; Tanrı ilahi erkeği, Tanrıça ilahi dişiyi temsil ederdi. Tanrı, yani eril enerji Güneş veya Orman'ın vahşi olan yüzüyle sembolize edilirdi, Tanrıça ise Ay ile veya dünyanın kendisiyle sembolize edilirdi.

Dişil prensip ve tanrıça'nın özellikleri. Tanrıça, evrenin temel dişil prensibi, sırların kraliçesi, gece gökyüzünü aydınlatan büyünün ve mistizmin annesi, üzerinde yaşadığımız toprağın kendisidir. Ana Tanrıça

Doğa ile ilişkileri yöneten olduğu gibi yaşam ve ölüme de hükmedendir, bu nedenle yaşamsal bütün güçler Ana Tanrıça ile ilişkilendirilmiş ve kutsallığı ortaya konmuştur.[1] Tanrıça pasiftir, alıcıdır, absorbe eder (soğurur), yansıtıcı, değiştirici, dönüştürücü, şekillendirici, sezgisel ve uyum getirendir, berekettir, naifliktir, yumuşak başlılıktır, şefkattir yani rahimdir, besleyicidir, karşılıksız verendir, şefkatini esirgemeyendir, her şeyi bir arada tutar. Tanrıça şekillendirir ve biri bin yapar yani bereket katar.[2]

Cinsellik ve üreme konusunda çok kısıtlı bilgilere sahip olan insanlar, doğumdaki rolü sebebiyle kadına daha fazla önem vermekte ve soyun devamını sağladığı için çoğu zaman tanrıça olarak sıfatlandırmaktaydılar.[3]

İnsanoğlunun yaratılışından bugüne kadar hangi toplumda ve çağda olursa olsun, kadın vazgeçilmez bir varlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Anaerkil toplumlarda kadının tanrısallaştırıldığı görülür. Bunlardan biri sayılabilecek olan Ana Tanrıça kültü, insanın psikolojik ve toplumsal gelişiminin ilk basamaklarına yerleştirme konusundaki çabalarının ortak özelliğidir. Bu zamanla öyle bir hal almıştır ki ana tanrıçaya duyulan inanç, kendi zamanı içinde evrensel bir değere ulaşmıştır.[4]

Kadın, Neolitik (M.Ö. 9000 - M.Ö. 5500) ve Kalkolitik çağlarda (M.Ö. 5000 - M.Ö. 3000), Hitit[5] ve Frigler[6] döneminde doğurganlığından dolayı tanrıların en büyüğü olan "Ana Tanrıça" olarak taçlandırılmıştır. Ana

---

1 *Erhan Altunay, Paganizm-1 Kadim Bilgeliğe Giriş, Hermes Yayınları, 2014, Paganizm'de Ana Tanrıça, s.162.*

2 *Efe Elmas,Tanrıça Serisi I: Tanrıça'nın Ezoterik Sırrı, Sayı: 89, 20 Şubat 2013, http://indigodergisi. com/2013/02/tanrica-serisi-i-tanricanin-ezoterik-sirri/*

3 *Anaerkil –Ataerkil Düzenler (Geçmişin Cinsiyet Anektodu), http://masonlar. org/masonlar_forum /index.php? topic=14949.0;wap.*

4 *Roller, 2004, s.37.*

5 *Hititler veya Etiler, Antik Çağ'da Anadolu coğrafyasında devlet kurmuş önemli uygarlıklardan biridir. Kullandıkları dil Hint-Avrupa ailesine dahil olmaktadır. MÖ. 2000 yıllarında Anadolu'ya göç ederek yerli Hatti beylikleri üzerinde hakimiyet kurdukları bilinmektedir. Başkentleri Hattuşaş'dır.Hitit İmparatorluğu'nun MÖ 1200'den kısa bir süre sonra yıkılma nedeni halen tam olarak anlaşılamamıştır.*

6 *Frigler, M.Ö. 1200-M.Ö. 676. Frigler, M.Ö. 1200'lerde Trakya ve Boğazlar üzerinden Anadolu'ya gelen ancak M.Ö. 750'lerde ortaya çıkan topluluk. Midas döneminde ise (M.Ö. 725-695/675) bütün Orta ve Güneydoğu Anadolu'ya egemen, güçlü bir krallık düzeyine ulaşmışlardır. M.Ö. 700 yıllarına doğru, Kafkaslar üzerinden Doğu Anadolu'ya giren Kimmerler'in, önce bölgedeki Urartular'ı güçsüzleştirdikten sonra Kızılırmak'a kadar gelmeleriyle Frigler sarsılır. Frig-Kimmer savaşı sonunda Frigya tamamen tahrip olur. Kral Midas yaşanan bu hezimet üzerine yaşamına son verir (M.Ö. 676). Batıya kaçan Frigler, küçük beylikler halinde bir süre daha varlıklarını sürdürürlerse de Lidyalıların egemenliğine boyun eğerler.*

Tanrıça, aynı zamanda bütün tanrı ve tanrıçaların anasıdır, bolluğu ve bereketi de simgelemektedir. Bunun içindir ki kadın, obje olarak seramik formlarda sonsuza dek yaşatılmak istenmiştir. Kadın teması, Kalkolitik (M.Ö. 5000 - M.Ö. 3000) ve Tunç Çağı (M.Ö. 3300 – M.Ö. 1200) seramiklerinde idol, amulet ve tanrıça olarak şekillenmiştir.[7]

İnsanların madenleri işlemeye başlamalarıyla birlikte tarihçiler maden çağlarını başlatırlar. Bu çağlarda da Ana Tanrıça ile ilgili inançlar devam etmektedir. Ancak bu çağlarda, özellikle Anadolu'da ve Avrupa'da, Hint-Avrupa kökenli göçlerin olmasıyla Ataerkil toplum düzeni ağır basmaya başlamış ve erkek tanrıların egemenliği başlamıştır. Bu Ana Tanrıça inancının kaybolması demek değildir. Ana Tanrıça, isim değiştirerek, farklı isimlerle ve görevlerle bir tanrıça olarak panteonda yerini her zaman almıştır.[8]

Tanrıça farklı isimlerle, farklı suretlerle ama hep aynı sırla geçmişten günümüze taşınmıştır. Her ne kadar bilinçli olarak örtbas edilmeye çalışılsa da, sırları unutulsun diye isimleri yasaklansa da, o farklı isimlerle ve suretlerle, her kültürde, her öğretide çağlar boyunca ortaya çıkmıştır.

Eski zamanlarda yani Dünya'nın eril-dişil enerjisinin dengeli olduğu çağlarda, topluluklarda kadın ve erkek aynı oranda kutsaldı. Kadın maneviyatı sağlardı, çünkü şifacı kadınlar kadim olanlarla, ormandaki ağaçlarla ve şifalı otlarla kolay konuşurdu. Ve erkek güveni ve yaşamın sürekliliğini sağlardı, çünkü onlara cesaret, güç, dayanıklılık ve avcılık bahşedilmişti. O cennetvari zamanlarda, huzur denge ve sükunet içerisinde, maddi ve manevi dengeli bir yaşam vardı. Zamanla halklar şifacı kadınlardan korkar oldular, zira Tanrıça'yla hem dem olan, kadimlerle konuşan bu kadınlar insanlara aşırı bilinmez geldi ve insanlar bilinmez olandan korktular. Zamanla Anaerkil bir toplum yapısı oluştu. Dünyanın enerjisi de dişil bir döneme girdi ve Ana tanrıça en güçlü dönemiydi. Tanrıça'nın her daim sırları, dilden dile ve kulaktan kulağa aktarıldı.

Ana Tanrıça eski bir yazıtta şöyle anlatılır:

> *"Ben Kainat'ın Annesi'yim, tüm elementlerin hakimesiyim, yüzyıllardan (zamandan) önceki kaynağım, tüm ilahi güçlerin toplamıyım, ruhların kraliçesiyim. Göksel (ilahi) olanlar içinde ilkim; tüm erkek ve dişi tanrıların yegane, emsalsiz görüntüsüyüm: Başımdaki sembol ile yönetirim ilahi göğün parlak zirvelerini, denizin sağlıklı-hayırlı rüzgarlarını, cehennemin ıssız sessizliğini."* [9]

---

7 *Halikarnas Balıkçısı, 1955, s. 75-88.*

8 *Erhan Altunay, Paganizm-1 Kadim Bilgeliğe Giriş, Hermes Yayınları, 2014, Anadolu'da Ana Tanrıça, s.170-171.*

9 *Apuleius, Metamorphosis XI, 5, İsis Queen*

Tarih boyunca Tanrıça hep farklı şekilde ortaya çıkmış ama aynı sırrı özünde taşımaya devam etmiştir; Ege'de Anadolu'da doğurgan analaın anası Kibele, Antik Sümer halkının bilge tanrıçası Astarte, Antik Mısır'da bilge ve kadim İsis, Avrupa'ya Tanrıça'yı fısıldayan Meryem ana, Yunan'da Artemis, Roma'da Akdeniz'de özgür ruhlu Diana, adaletsizliğin karşısında tüm haşmetiyle duran kızı Aradia, Ortadoğu'nun nuru Fatıma Ana ve daha nice isim ve sıfatlarla, insanlığın başından bu yana daima Tanrıça varolmuştur ve sürekli yeniden farklı bir suretle doğmuştur.[10]

Erken Neolitik Dönem'den (M.Ö. 4000) bile günümüze ulaşan ve herhangi bir konuda veri mahiyeti taşıyabilecek neredeyse hiçbir şey bulunmamaktadır. Oysa antropologlar, özellikle bu dönemlerde kadınların üstün ya da en azından erkeklerle eşit role sahip olduklarını ve ana soyluluğun var olduğunu düşünmektedirler. Bunun kanıtlarını bulmak her ne kadar zor olsa da hayat geçimine baktığımızda; o dönemde insanların hayatlarını avcılık ve toplayıcılıkla sürdürdükleri için farklı bir sosyal yapı içinde yaşadıklarını tahmin edebilir ve bu sayede toplumsal cinsiyetçiliğin bu dönemde var olmadığını tahmin edebiliriz.

Tek tanrılı din fikri ilk olarak Ortadoğu uygarlıklarından olan Asurlarda (M.Ö. 1900 – M.Ö. 612) ortaya çıkmıştır. Asur devletinde o güne kadar varolan yüzlerce tanrıça ve tanrıyı tek tanrı altında toplamak için çıkarılan yasalar, tek tanrılı dinlerin doğuşuna kaynaklık etmiştir. Asur devletinin niteliğine uygun olarak çıkarılan yasalar, yeni ve tek olan Tanrıyı erkek olarak tanımlamış ve Ana Tanrıça'yı da ortadan kaldırmıştır.[11]

Tek bir Tanrının tek başına egemenliği öncesinde tek bir büyük Tanrıça'nın yaratıcı gücü vardı. Bu Tanrıça figürü, giderek üç özelliğe bölündü: Bakire, Ana, ve Bilge. Bu üç özellik daha sonra ortaya çıkan bir tek yaratıcı Tanrı'ya atfedildi ve üç özelliklilik durumunu, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh ile doldurdu.[12]

Yaratılış ile ilgili efsaneler arasında en yaygın olanı insanın çamurdan yaratıldığına dairdir.[13]

---

10 Tanrıça Serisi 2: Tanrıça'nın Doğuşu ve Suretleri, Efe Elmas, Sayı: 90, 08 Mart 2013, http://indigodergisi.com/ 2013/03/tanrica-serisi-2-tanricanin-dogusu-ve-suretleri/

11 Şaban İba, Ana Tanrıça'dan Baba Tanrı'ya Nasıl Geçildi?, http://soldiyalog.com/?p=1003.

12 Erhan Altunay, Paganizm-1 Kadim Bilgeliğe Giriş, Hermes Yayınları, 2014, Paganizm'de Ana Tanrıça, s.162.

13 Turan Dursun, Din Bu 2, Sayfa 278-285.

- Gılgamış Destanı: "Ellerimi yıkadım. Bir parça çamur koparıp yazıya attım. Ve bu yazıda, kahraman Engidu'yu yarattım."
- Sümer'lilerin Enuma-eliş Destanı: "Bunun üzerine ben de Ea'nın yardımını istedim. Toprağı, Kingu'nun kanıyla yoğurdum. İlk insanı meydana getirdim."
- Mısır'da Luxor Tapınağı'nda bulunan kabartma bir resim: "Kral Amonhotap III olarak betimlenen Tanrı Khnemu çömlekçi çarkında erkek ve dişi iki insanı yaratıyor."
- Hesiodos Destanı. "Namlı, şanlı Hephaisdos'u çağırdım hemen. 'Bir parça toprak al, suyla karıştır' dedim. 'İçine insan sesi koy, insan gücü koy."
- Yunan Efsaneleri'nden: "Gözyaşlarımla toprağı çamur haline getirdim ve yoğurdum (Prometheus anlatıyor.) Bir insan heykeli yaptım. Sonra bu heykele ruh verdim. İlk ölümlü yaratıklar oluştu böylece.
- Tevrat'tan: "Ve Rab Allah yerin toprağından Adam'ı yaptı ve onun burnuna hayat nefesini üfledi ve adam yaşayan can oldu."

Bu "İnsan Çamurdan Yaratıldı" efsanesine ilk olarak Tevrat'ta karşılaştık. Daha sonra Sami bir dil olan Akadcası meydana çıktı. Son olarak bunların kaynağı olan Sümerce yazılışı ele geçti. Sümer Efsanesi, Babil ve İbrani hikayelerinden en az 1000 yıl önce yazılmıştır. Tevrat ve Sümer hikayeleri birbirine uymakla beraber Babilce olanı biraz değişiktir.

Sümerlerde İnsanın Yaradılışı ve Lilith. Sümer Efsanesine göre evrende ilk olarak Tanrıça Nammu adında büyük uçsuz bucaksız bir su vardı. Tanrıça o sudan büyük bir dağ çıkarıyor. Oğlu Hava Tanrısı Enlil, onu ikiye ayırıyor. Üstü Gök oluyor, Gök Tanrısı An (eril) onu alıyor. Yer olan altı da Yer Tanrıçası Ki (dişil) ve Hava Tanrısı Enlil'in oluyor. Bilgelik Tanrısı ile Hava Tanrısı yeri bitkiler, ağaçlar, sularla donatıyor. Hayvanlar yaratılıyor ve hepsini idare edecek Tanrı'lar meydana getiriliyor.[14]

Sümer'de: Tanrılar, özellikle dişi Tanrılar çoğalmaya başlayınca işlerin çokluğundan, yiyeceklerini hazırlamanın zorluğundan yakınıyorlar ve Tanrıları var eden Deniz Tanrıçası Nammu'ya bir çare bulması için yalvarıyorlar. O da Bilgelik Tanrısına bilgeliğini ve marifetini göstermesini

14 *Muazzez İlmiye Çığ, Kur'an, İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni, Kaynak Yayınları, Ağustos 2012, s.40. (Samuel Noah Kramer, Tarih Sümer'de Başlar, Kabalcı Yayınları, s. 64-69.)*

söylüyor. Bilgelik Tanrısı yumuşak kilden şekiller yapıyor ve Tanrıça'ya sesleniyor:[15]

"*Ey ana, sözünü ettiğin yaratık var edildi,*
Onun üstüne tanrıların suretini yerleştir;
Dipsiz derinliğin yüzeyindeki kilden yüreğini yoğur,
Iyi ve soylu şekilleyiciler kili berkitecekler(sağlamlaştıracaklar)
Sen, sen onun uzuvlarını ortaya çıkar;
Ninmah (toprak-ana tanrıça) senin üstünde çalışacak,
(Doğum) tanrıçaları sen biçimlerken yanında olacaklar;
Ey ana (yeni doğanın) yazgısını belirle,
Ninmah onun üstüne tanrıların suretini yerleştirecek,
Bu insandır…"[16]

Bu iş esnasında bütün Tanrıların annesi, Yer Tanrıçası, Doğum Tanrıçası ve Bilgelik Tanrısı olmak üzere dört tanrı birlikte bulunuyorlar.[17]

Tanrılar "kendi görünüşlerinde" bir işçi nesil yaratırlar: Lulu Amelu. Lulu Amelu sözcüğünün anlamı net olarak İşçi'dir. Birtakım özellikleri tanrılara benzemekle beraber, onların güç, yetenek ve ölümsüzlüklerine sahip değildirler. Yalnızca kendilerine verilen işleri yapmaya yeteneklidirler. Lulu Amelu'yu yaratan tanrılar ondan kesin itaat ve bağlılık isterler. İlk yaratılan insana "çoğalması ve mutlu olması" için bir eş yaratılır: Erkek Lulu Amelu'nun kaburga kemiği kullanılarak dişi yaratılır ve ona eş olarak verilir. Yaşamın bu sürecinde, Lulu Amelu ve dişi eşine bilgi ağacına dokunmamaları ve onun meyvelerinden yememeleri emredilir. Yerin ve suların efendisi Enlil işçi olarak yaratılan bu canlıların ortalıkta fazla dolaşmasından ve "Tanrılara ait bilgilere" ulaşmasından tedirginlik duymaktadır. Dişinin yasak meyveden (Bilgi ağacının meyvesi) yemesi ile, bulundukları mekandan kovulurlar. Bilgiden uzak bir mekana bırakılırlar. Bilgi onlara ebediyyen yasaklanmış olur. Sümer anlatılarının bir başka versiyonunda ise, bilginin ölümsüzlük bilgisi olduğu belirtilmektedir.

---

15 Muazzez İlmiye Çığ, Kur'an, İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni, Kaynak Yayınları, Ağustos 2012, s.41. (Samuel Noah Kramer, Tarih Sümer'de Başlar, Kabalcı Yayınları, s. 150-151.)

16 Samuel Noah Kramer, Tarih Sümer'de Başlar, Kabalcı Yayınları, 2014, s.140.

17 Muazzez İlmiye Çığ, Kur'an, İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni, Kaynak Yayınları, Ağustos 2012, s.42. (Samuel Noah Kramer, Tarih Sümer'de Başlar, Kabalcı Yayınları, s. 150-151.)

Burada ilginç olan, Sümercede Tİ sözcüğü hem "yaşam özü", hem de "kaburga kemiği"anlamına anlamına gelir. Bu "yaşam özü"nün ne anlama geldiğine dair fazla ipucu yok, fakat Sümer silindir mühürlerinde yaratılış sahnesini gösteren bazı temsili resimlerde, Nin.mah ve En.ki'nin Lulu ve eşini yaratırken, bugün kullanılan tıp amblemine çok benzeyen, birbirine çok benzeyen, birbirine sarılmış iki yılan simgesine baktıklarını görürüz. Bu şekil garip bir biçimde DNA'nın ikili sarmalını da çağrıştırmaktadır.[18]

Sümer efsanesinde tarım/bereket tanrıçası Lilith vardır. Sümercede ona Lilitu denir. Lilith efsanesi 100'den fazla farklı dinde bulunur ve onun adında Lilit, Lolita, Lilitu, Lilith gibi çok sayıda çeşitlilik vardır. Sümer kabartmalarında tasvir edilen Lilith, Sümer medeniyetinin cinsellik, bereket ve savaş tanrıçası İnanna tasvirleriyle benzerlik taşır. Sümer metinlerinde erkekleri yoldan çıkartmak için İnanna tarafından gönderildiği ifade edilen Lilitu'lar, aynen İnanna gibi, ellerinde bereket ve bolluğu temsil eden saz kamışları, iki aslanın sırtında durur ve aynı başlığı takar halde tasvir edilmiştir. İnanna'nın sahip olduğu "mes", yani medeniyetin doğmasını ve gelişmesini sağlayan bilgi de Lilitu tasvirlerinde iki baykuş olarak sembolize edilmiştir.

Önceleri tarım/bereket tanrıçası olan Lilith, daha sonraları dişi şeytanlar; salgınlar, zor hastalıklar ve ölüm ile ilişkilendirilmiştir. Lilitular, kadın ve çocuklara saldıran dişi şeytanlar olarak kabul edilmiş ve aslanlar, fırtınalar, çöller ve salgınlarla ilişkilendirilmişlerdir. Lilith'e özgü bazı özellikler Babil'in kötü tanrıçası Lamatsu'da da görülüyor. Lamatsu halk arasında albastı ya da lohusa hastalığı olarak bilinen rahatsızlığın ortaya çıkmasını sağlıyor, hamilelere zarar verip yeni doğan bebekleri öldürmeye çalışıyordu. Lilith'le daha sonra Filistinliler aracılığıyla Yunanlılar da tanıştı. Onu, hayaletler ve diğer hayali görüntüleri yöneten tanrıça Hekate'nin kişiliğiyle birleştirdiler. Tevrat'ın başta yazılı olmayıp, sonradan yazılı hale getirilen ikinci bölümü olan Talmud'a göre Adem'le aynı anda yaratılan kadının adı Lilith'tir.[19]

Lilith, antik Sümer, Babil ve İsrail inanışlarında doğumun, çocukların, annelerin ve cinselliğin tanrıçası olmasına rağmen, ataerkil toplumların ve inançların doğuşunun ardından zaman içerisinde ifritlik[20] kademesine indirilmiştir. Lilith'in, esasında annelik ve doğum ile ilişkili bir tanrıçayken,

---

18 Burak Eldem, 2012: Mardukla randevu, Mitler, Gizemler ve Katastrof, 2003; s. 89-90.

19 Tarihteki İlk Feminist: Lilith, 2014, www.toplumdusmani.net

20 İfritler Arab-islam mitolojisinde güçlü ve zararlı olduğu düşünülen cinlere verilen isimdir. Cehennem cinlerinden bir gurubun ismi olarak da inanılır.

Semitik dinlerin doğuşunun ardından bir şeytana dönüştürüldüğünü savunurlar. Günümüzdeki Lilith, bu yeni haliyle, ismini feminist dergilerine vermekten modern fantastik hikayelere ve korku romanlarına konu olmaya, felsefi yaratıcı sembolizmden dişil özelliklerle bağdaştırılan kavramların olumsuz, aşırıya kaçan yönlerini ifade etmeye kadar birçok işlev görür olmuştur.[21]

Anadolu ve Kibele. Kibele veya Kybele (Magna Mater: Tanrıların anası), Anadolu kökenli bir ana tanrıçadır.

Tarihte, Akdeniz çevresinde, Asya'da ve kuzey ülkelerinde birçok kültür ve uygarlıkta çeşitli isimlerle anılan bir Ana Tanrıça kültü ile karşılaşmak mümkündür. Anadolu'da yapılan kazılar, ana tanrıça figürünün MÖ 6500 - 7000'lere kadar dayandığını ortaya çıkartmıştır. Analığı, üremeyi, dişiliği, hayatın sürmesini ve dolayısıyla bereketi simgeleyen tanrıça, ayakta, oturmuş ya da uzanmış olarak betimlenir; düzgün vücudu her zaman tasvir konusudur. Heykellerin bir bölümünde doğum yaparken görülür. Otururken ya da doğum anındaki bazı heykellerde yanında iki leopar veya aslan bulunur. Ana tanrıçanın kutsal hayvanı olan leopar, hayvanların kraliçesi olduğunu ve doğa üzerindeki sınırsız egemenliğini simgeler. Bazen kollarında, çeşitli efsanelere göre tanrıçanın hem çocuğu, hem de sevgilisi olan Attis'i taşır.

Kibele figürünün kökeni Anadolu'da çok eski dönemlere dayanır. Örneğin, Hitit ve Hurriler tarafından tapınılan Kubaba, tartışmalı da olsa, çok sonraları oluşacak Kibele'ye öncülük eden figürlerden biri sayılır. Bu heykel 1958 yılında Konya'nın Çumra ilçesindeki Çatalhöyük köyünde bulunmuştur. En yaygın kullanımı Frig uygarlığındadır. Frigya mitolojisinde bir ana tanrıça olan Kibele'ye genellikle dağ zirvelerinde tapınılırdı. Doğa ile özdeşleştirilmiş, özellikle bazı vahşi hayvanlarla ilişkilendirilmiştir.

Anadolu'da çok sayıda Kybele anıtı vardır. Afyon-Eskişehir civarında yeralan açık hava tapınaklarında niş içinde, iki yanında arka ayakları üzerinde birer aslan duran ana tanrıça kabartması bulunur. Ana tanrıçaya tapınmaya gelenlerin, bereket ve doğurganlıktan pay almak için Kybele'nin ve aslanların üreme organlarına dokunarak aşındırdıkları görülmektedir.

Anadolu'da Kibele'yi ana tanrıça olarak kabul eden bir topluluğun vecde[22] dayalı bir organizasyon biçimini Frigyalılar döneminde

---

21 http://www.astrologyanalyst.com

22 Vecd: aşk, muhabbet; kendinden geçecek, unutacak kadar İlâhî bir aşk hâli; yüksek heyecan, iştiyâkın galebesi

kazandığı sanılmaktadır. Eski metinler Koribantlar denilen Frigyalı Kibele rahiplerinin psişik yeteneklere sahip olduklarını, tılsımlı taşlar kullandıklarını ve kendilerini hadım ettiklerini bildirmektedir. Enerjik etkinliğe sahip olduklarına inanılan bu tılsımlı taşlardan en ünlüsü vaktiyle Pessinus'ta bulunan, Kibele karataşı olarak bilinir. Friglerde bereket ve çoğalmanın simgesi olmuştur. Bu inanış daha sonra Yunanlara ve Araplara geçmiştir. (Hübel, Kıble, Karataş)[23,24]

Hitit kaynaklarındaki adı Hepat, Girit'teki adı Rhea, Lydia'daki adı Kybebe, Phrygia'da adı Kybele, Kappadokia'daki adı Ma, Sümer'deki adı Marienna'dır.[25] Kybele inancı daha sonraki uygarlıkları da büyük ölçüde etkilemiştir. Özellikle Yunan ve Roma mitolojisinde, Frigya dönemindeki bazı tapınma ritüelleri aynı formda kültik olarak devam etmiş, Kibele'nin özellikleri farklı tanrı ve tanrıçalarda yeniden hayat bulmuştur. Yunan anakarasında Rhea, özellikle Roma dönemi Mısır kültüründe İsis ve Yunan adaşı gibi bekaretle değil, doğurganlık ve bereketle ilişkilendirilen Efes Artemis'i (İyon Kibelesi), Roma mitolojisinde Diana belli başlı ana tanrıça figürleridir.[26]

Tevrat'ta Yaradılış Kitabı.

> ***TEVRAT (ESKİ AHİT), YARADILIŞ KİTABI Bap 1, 1-10:*** *Başlangıçta Tanrı göğü ve yeri yarattı. Yer boştu, yeryüzü şekilleri yoktu; engin karanlıklarla kaplıydı. Tanrı'nın Ruhu suların üzerinde dalgalanıyordu. Tanrı, "Işık olsun" diye buyurdu ve ışık oldu. Tanrı ışığın iyi olduğunu gördü ve onu karanlıktan ayırdı. Işığa "Gündüz", karanlığa "Gece" adını verdi. Akşam oldu, sabah oldu ve ilk gün oluştu. Tanrı, "Suların ortasında bir kubbe olsun, suları birbirinden ayırsın" diye buyurdu. Ve öyle oldu. Tanrı gök kubbeyi yarattı. Kubbenin altındaki suları üstündeki sulardan ayırdı. Kubbeye "Gök" adını verdi. Akşam oldu, sabah oldu ve ikinci gün oluştu. Tanrı, "Göğün altındaki sular bir yere toplansın, kuru toprak görünsün" diye buyurdu ve öyle oldu. Kuru alana "Kara", toplanan sulara "Deniz" adını verdi. Tanrı bunun iyi olduğunu gördü.*

---

23 http://www.denizlerden.com/?action=contents&page=content&catno=4&no=12

24 http://www.belgeler.com/blg/143g/anadolu-da-kybele-attis-kultu-the-cult-of-cybele-attis-in-anatolia

25 Erhat, s.201.

26 Kibele, http://tr.wikipedia.org/wiki/Kibele.

Eski Ahit'in, "Tekvin bölümü Bap 1 / 26–28", yaratılışın altıncı günü anlatırken, aynen şöyle deniyor:

> ***TEVRAT (ESKİ AHİT), YARADILIŞ KİTABI Bap 1, 26-28:*** *Tanrı, "İnsanı kendi suretimizde, kendimize benzer yaratalım" dedi, "Denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, evcil hayvanlara, sürüngenlere, yeryüzünün tümüne egemen olsun." Tanrı insanı kendi suretinde yarattı. Böylece insan Tanrı suretinde yaratılmış oldu. İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı. Onları kutsayarak, "Verimli olun, çoğalın" dedi, "Yeryüzünü doldurun ve denetiminize alın; denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, yeryüzünde yaşayan bütün canlılara egemen olun."*

Böylece yaratılmanın son günü, 6.cı gün bitiyor. Talmud'a göre bu ilk Adem'le birlikte yaratılan kadının adı Lilith'dir. Bu kadın kendini Adem ile eşit görüp, onun sözünü dinlememiş ve bir dişi cin olmuş, erkeklere satışmaya başlamış. Yakaladığı bir erkeği bırakmazmış. Özellikle ayın yedinci günü erkekler için büyük tehlike imiş. Bu Lilith, Sümer Aşk Tanrıçası İnanna'nın ağacına yuva yapıp onu kestirmeyen bir cinin adı.[27]

Eski Ahit'in bu bölümünden, herkesin dikkatini çekeceğine inandığımız bir bilgi ediniyoruz; İlk erkek ile ilk kadının, aynı zamanda ve topraktan yaratıldıkları vurgulanıyor.

Yaratılmış ilk erkeğe verilen ad, bildiğimiz gibi "Âdem'dir ama efsaneden öğrendiğimize göre, ilk kadına Adem tarafından konulan isim, Havva değil, "Lillith"dir. İşte söz konusu Lillith efsanesi, yaratılan bu ilk kadının öyküsüdür.

Eski Ahit'e göre Tanrı, Adem ve Lillith'i aynı anda ve topraktan yaratmış ve mutlu yaşasınlar diye, Cennet'e yerleştirmiştir. Ama bu ilk insan çifti, bir türlü huzur bulamazlar. Sorunları, yaratılıştan bu güne, pek değişmemiş görünüyor. Şöyle ki Adem bu ilişkinin her alanında, kesin çizgilerle söz sahibi olma kararlılığındadır. Tabiri caiz ise, ilk feminist sayılabilecek Lillith ise, buna ısrarla karşı çıkmakta ve Âdem'e tâbi olmayı şiddetle reddetmektedir. Dahası, cinsel ilişki sırasında Adem'in hep üstte olmasını aşağılayıcı bularak, itiraz etmekte, kendisinin de, Adem ile aynı zamanda ve aynı topraktan yaratıldığını söyleyerek, her anlamda eşit olduklarını savını ileri sürmektedir.

Adem kendini, kutsal, bağışlayıcı ve bereketli gökyüzünün bir parçası ve tek temsilcisi sayarken, Lillith'i, ürün veren toprakla özdeşleştirmekte ve bu nedenle birleşmenin, bu şekilde olması gerektiğini açıklamaya çalışmaktadır. Cennet'te olmalarına rağmen, bu anlaşmazlıklar ve bu

27 Hartmut Schmökeli Das Land Sumer, Stuttgart,1962, s.141.

şartlar altında beraber yaşamın mümkün olmayacağı anlaşılmıştır artık. Lillith pes eder ve günah işleme pahasına da olsa, Tanrı'nın söylenemez kutsal adını anarak göğe doğru yükselir. Sahip olduğu olanakları, kendi iradesiyle terk eden Lillith'in yeri, artık dışlanmışlar arasındadır.

"Cennet bahçeleri"nde yalnız kalan Adem acı çekmektedir. Tanrı'ya yalvararak, Lillith'i geri getirmesini ve/veya yalnızlığına son vermesini ister.

Rab Allah, şarka doğru, Aden'de bir bahçe yapmış, görünüşü güzel ve meyvasının yenilmesi iyi olan her ağacı oraya dikmişti. Cennet bahçelerinin ortasına da, "hayat ağacını ya da iyi ve kötüyü bilme ağacı"nı yerleştirmişti:

> ***TEVRAT (ESKİ AHİT), YARADILIŞ KİTABI Bap 2, 15-17:*** *RAB Tanrı Aden bahçesine bakması, onu işlemesi için Adem'i oraya koydu. Ona, "Bahçede istediğin ağacın meyvesini yiyebilirsin" diye buyurdu, "Ama iyiyle kötüyü bilme ağacından yeme. Çünkü ondan yediğin gün kesinlikle ölürsün."*

Eski Ahit'in "Tekvin bölümü, Bap 2 / 18 ve ardından 21 – 23"e bakalım:

> ***TEVRAT (ESKİ AHİT), YARADILIŞ KİTABI Bap 2, 18:*** *Sonra, "Adem'in yalnız kalması iyi değil" dedi, "Ona uygun bir yardımcı yaratacağım."*
>
> ***TEVRAT (ESKİ AHİT), YARADILIŞ KİTABI Bap 2, 21-23:*** *RAB Tanrı Adem'e derin bir uyku verdi. Adem uyurken, RAB Tanrı onun kaburga kemiklerinden birini alıp yerini etle kapadı. Adem'den aldığı kaburga kemiğinden bir kadın Yaratarak onu Adem'e getirdi. Adem, "İşte, bu benim kemiklerimden alınmış kemik, Etimden alınmış ettir" dedi, "Ona 'Kadın denilecek, Çünkü o adamdan alındı."*

Tanrı daha sonra Adem'i topraktan, karısını da kaburgasından yaratıyor. Görüldüğü gibi Tevrat'ta insan altıncı günde erkek ve dişi olarak yaratıldığı halde, tekrar erkek çamurdan ve kadını da onun kaburgasından yaratıyor.[28]

Böylece ikinci dişil yaratık Havva, yine Tanrı tarafından ama bu kez, Adem'ın kaburga kemiği kullanılarak yaratılmış ve Adem tarafından adlandırılmıştı. Tanrı'nın Havva'yı, Adem'den bir parça alarak yaratmasının nedeni, bu ikinci dişinin, Adem'e tâbi olmasını, Lillith gibi eşine karşı çıkmamasını sağlamaktı.

---

28 Muazzez İlmiye Çığ, Kur'an, İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni, Kaynak Yayınları, s.43.

Net biçimde görüldüğü üzere, burada "kaburga kemiği" teması, "yaşam özü" olarak karşımıza çıkar. Nisa (yani Havva) Adem'in yalnızlığından kurtulup mutlu olması için onun kaburga kemiğinden alınan bir parçayla yaratılmış ve ona "yardımcı" olarak verilmiştir. Burada sosyokültürel değişkenlere bağlı bir farklılığa rastlarız: ataerkil döneme ilişkin düşünce değerleri kolay yok olmaz; dolayısıyla Adem için yapılan dişi onun "eşi" değil, "yardımcı"sı olur. Yani göçebelik kökenine yaslanan belirgin erkek-egemen değerlere sahip toplumlarda kadın, ancak "erkeğin yardımcısı" olabilir.

Tanrıya verilen ad olan YAHVE köken olarak YHV harflerinden meydana gelir. Ezoterik doktrinde Tanrının eril ifadesi YOD, dişil ifadesi EVE 'in bileşenidir. Hz. Musa'dan 800 yıl sonra Tevrat'ı yazan EZRA varoluşu yanlış algılamış ve Tanrıyı "kendisinden südur eden" değil, tüm alemlerin yaratıcısı olduğu tezini savunmuştur. Yani, Yaradan ve Yaratılanın olduğu bir ikili sisteme din oturtulmuştur. Amaç insanların Tanrı'ya ulaşma çabasından, kulların ödül olarak Cennet'e gitmelerine dönüşmüştür. Ayrıca, hem Eril hem de Dişil yanları olan Tanrıya Ezra, tamamen eril bir görünüm vermiştir. İşte kadının ikinci plana atılması ve değersiz addedilmesi bunun sonucudur.

Konumuza dönersek; Ne var ki, "Aden" bahçesinde Tanrı'nın himayesinde yaşayan Adem ve Havva, ilginç bir sembolik unsur olan "Yılan"ın baştan çıkarmasıyla kendilerine yasak olan "Bilim ve Fen Ağacı"nın meyvelerinden yiyecek ve "ilk günah"ı işleyeceklerdir. Bunun sonucu, "kovulmaktır":

> ***TEVRAT (ESKİ AHİT), YARADILIŞ KİTABI Bap 3, 22-24:*** *Ve Tanrı dedi: işte Adem iyiyi ve kötüyü bilmekle bizden biri gibi oldu ve şimdi elini uzatmasın ve hayat ağacından almasın ve yemesin ve ebediyen yaşamasın diye onu Aden bahçesinden, kendisinin içinden alındığı toprağı işlemek için çıkardı. Ve Adem'i kovdu; ve hayat ağacının yolunu korumak için Aden bahçesinin doğusuna Kerubileri [muhafız melekler] ve her tarafa dönen kılıcın alevini koydu."*

İnsanlığın ortak kültürüne derinlemesine nüfuz etmiş bu tema, çok genel olarak iki mesajı içerecek biçimde algılanır. "Bizden biri gibi oldu" ifadesinde Tanrı'nın birinci çoğul şahıs kullanmasının şaşırtıcılığı bir yana, bu ibare ile yasak meyveyi yemenin insanı "Tanrılaştıracak" denli güçlü bir bilgiyi elde etmekle özdeş olduğunu sezdirmektedir aslında.

Şimdi geriye dönelim ve bir analiz yapalım:

TEVRAT (ESKİ AHİT), YARADILIŞ KİTABI Bap 1, 28: *Tanrı, onları kutsayarak, "Verimli olun, çoğalın" dedi, "Yeryüzünü doldurun ve denetiminize alın; denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, yeryüzünde yaşayan bütün canlılara egemen olun."*

Bu ifade, cinselliğin "yasak meyve" ile ilişkilendirilmesini ciddi biçimde kuşkulu kılar; "çoğalma"nın Tanrı emri olduğu düşünülürse, cinselliğin yasaklanması için hiçbir mantıklı gerekçe yoktur. Dahası, iki farklı cinsiyetin yaratılmasında "cinsellik ve çoğalma"yı dışlayacak bir amaç da düşünülemez. Bu durumda, Yılanın tahrikiyle işlenen suçun cinsellik değil, "Bilim ve Fen Ağacı"nın meyvesini yemek olduğu aşağı yukarı kesindir. Belki bundan daha da çarpıcısı, yasak olan ağacın, "Hayat Ağacı"nın meyvesini yemenin, "ebediyen yaşamak" anlamına gelmesidir. Bu durumda "yasak meyve"nin ikili bir anlama sahip olduğu düşünülebilir: Hem evrenle ilgili sırlara ve bilgilere erişmek, hem de Yunan mitolojisindeki Tanrıların yiyeceği "ambrosia" gibi bu meyveyi yiyerek "ölümsüzlüğe" erişmek. Her iki durumun da insanı farklı bir konuma taşıyarak "Tanrı gibi," yapacağı kesindir. Ama daha da önemlisi, Tanrı ya da tanrıların, insanın "tanrılaşmasını", net ifadeyle "onlardan biri gibi olmasını" kesinlikle istemediğine ilişkin açık mesajdır. Bu amaçla Adem ve Havva Aden'den uzaklaştırılmış; yasağa rağmen yeniden içeri girmeyi denemeleri ihtimaline karşı tedbir olarak Aden'in doğusuna "ilahi muhafızlar" ve çok daha etkili bir bekçi, "her tarafa dönen kılıcın alevi" yerleştirilmiştir. Bu son iki ifade, açıkçası, insan düşgücünü yoğun biçimde harekete geçirmekte ve bilimkurgu filmlerinin sahnelerini çağrıştırmaktadır.

Eski Ahit'in Tekvin bölümde Adem, Hava ve cennet bahçesi üzerinde oldukça alegorik anlatımı okumakta fayda olduğu inancındayım:

TEVRAT (ESKİ AHİT), YARADILIŞ KİTABI Bap 3, 9-20: *RAB Tanrı Adem'e, "Neredesin?" diye seslendi. Adem, "Bahçede sesini duyunca korktum. Çünkü çıplaktım, bu yüzden gizlendim" dedi. RAB Tanrı, "Çıplak olduğunu sana kim söyledi?" diye sordu, "Sana meyvesini yeme dediğim ağaçtan mı yedin?"Adem, "Yanıma koyduğun kadın ağacın meyvesini bana verdi, ben de yedim" diye yanıtladı. RAB Tanrı kadına, "Nedir bu yaptığın?" diye sordu. Kadın, "Yılan beni aldattı, o yüzden yedim" diye karşılık verdi. Bunun üzerine RAB Tanrı yılana, "Bu yaptığından ötürü Bütün evcil ve yabanıl hayvanların En lanetlisi sen olacaksın" dedi, "Karnının üzerinde sürünecek, Yaşamın boyunca toprak yiyeceksin. Seninle kadını, onun soyuyla senin soyunu Birbirinize düşman edeceğim. Onun soyu senin başını*

ezecek, Sen onun topuğuna saldıracaksın." RAB Tanrı kadına, "Çocuk doğururken sana Çok acı çektireceğim" dedi, "Ağrı çekerek doğum yapacaksın. Kocana istek duyacaksın, Seni o yönetecek." RAB Tanrı Adem'e, "Karının sözünü dinlediğin ve sana, Meyvesini yeme dediğim ağaçtan yediğin için Toprak senin yüzünden lanetlendi" dedi, "Yaşam boyu emek vermeden yiyecek bulamayacaksın. Toprak sana diken ve çalı verecek, Yaban otu yiyeceksin. Toprağa dönünceye dek Ekmeğini alın teri dökerek kazanacaksın. Çünkü topraksın, topraktan yaratıldın Ve yine toprağa döneceksin." Adem karısına Havva adını verdi. Çünkü o bütün insanların annesiydi.

Bilim ve Fen ağacı neden yasaktı ve meyvesinin yenmesi Adem ve Havva'da nasıl bir değişiklik yarattı? Hıristiyan yorumculara göre bu "temel günah"ı (original sin) oluşturmaktır. Adem'in sebep olduğu bu temel günahtan dolayı hepimiz doğuştan günahkârız, zira Adem bize miras olarak bir borç bakiyesi bırakmıştır. Ayrıca Hıristiyan yorumculara göre bu temel günah cinsel ilişkiydi. Dolayısıyla, seks bir günahtır. Ancak 4. ncü Bab'ın hemen başında şöyle yazar "Ve Adem karısı Havva'yı bildi; ve gebe kalıp Kain'i doğurdu. " Burada gayet açıkça cinsel ilişki ifade edilmektedir ve önceki Bab'da böyle bir ifade görülmemekte, ne de örtülü bir şekilde ifade etme gereğini görmektedir. Tam aksine Tevrat'ta cinsellik, hatta "sapkınlık" açık bir şekilde ifade edilmektedir.

Genel bir mistik/ezoterik yoruma göre, Adem ve Havva Tanrısallık içinde bir saflık halini yaşamaktaydılar. Henüz bireysellik gelişmemişti. Ancak Bilim ve Fen ağacının meyvasını yemekle "gözü açılabilmekte", aslında bu süreç doğal ve kaçınılmaz bir süreçtir. Her çocuk saf ve temiz duygularla doludur, ama sonra hayat tecrübesini edinmek ister, bizzat kendisi kişisel deneyimleriyle hayattan bir şeyler öğrenmeye başlar. İyilik ve Kötülüğün Bilgisi ancak hayat okulunda elde edilir. Artık cennetteki rahat yaşam yoktur, dünya pis bir yer, her şey büyük çabayla elde edilir (toprak senin günlerinde zahmetle ondan yiyeceksin; ve sana diken ve çalı bitirecek; ve kır otunu yiyeceksin; toprağa dönünceye kadar, alnının teriyle ekmek yiyeceksin; çünkü ondan alındın; çünkü topraksın, ve toprağa döneceksin). İnsan gerçekleri acı çekerek, güzellikleri arayarak öğrenir. İyilik ve Kötülüğü sadece ahlaki ve dini açıdan görmemek gerekir. İnsan ayrıca kendisi için iyi ve yararlı olanı arar, zararlı olandan kaçınır.

Aslında ağacı bir kapı olarak görebiliriz, İyilik ve Kötülüğün Bilgisi ağacının meyvasını yiyen insan ruhsal bir ortamda fiziksel bir ortama enkarne olur. Doyum noktasında geldiğinde, artık öğreneceğimi öğrendim, kişiliğimi geliştirdim diyebileceği anda da tekrar ruhsal ortamın (cennet)

rahatlığı ve huzuruna dönmek ister. Bu dönüş yolunda kullanılan kap Hayat Ağacıdır.

Hayat Ağacı motifi sadece Tevrat'ta değil birçok farklı mitlerde de vardır. Örneğin Herakles'in on iki sınavlarından biri Hesperides adalarında bir yılan tarafından korunan altın elmaları kutsal bir ağaçtan koparark geri getirmekti. Neyin iyi ve neyin kötü olduğunu bilen kişi kendini yönetecek güce sahip olur. Kendi kendine karar verebilir dolayısıyla yılanın vaat ettiği gibi "tanrı gibi olur." [29]

Aslında bu efsane, anaerkil dönem ile ataerkil dönem arasındaki geçişi bir bakıma ortaya koymaktadır. Genel görüş, kadının toplumdaki etkisini kaybettikçe ve kötülendikçe, daha alt varlık olarak görülmesi ve bu tartışmanın efsaneye yansımasıdır. Ezoterik bir açıdan bakarsak, 'aktif prensibin' dişiden erkeğe geçişini de görürüz.[30]

Musevilerin Tanrıya verdikleri ad olan "Yehova', köken olarak "Y", "H" ve "V" harflerinden meydana gelmektedir ve Ezoterik doktrindeki, Tanrının eril ifadesi olan "Yod" ile dişil ifadesi olan "Eve"in yani Osiris ile İsis'in birleşimidir. Bu durum, ileriki yüzyıllarda Museviliğin biçim değiştirmesine ve dinin içine birçok efsanenin karışmasına yol açmıştır.[31]

Musa'dan 800 yıl sonra Tevrat'ı yeniden yazan Kaideli rahiplerin başı Ezra, varoluşu dahi yanlış algılamış ve Tanrıyı, kendisinden sudur edilen değil, tüm alemin yaratıcısı olduğu tezini savunmuş ve Tevrat'a da böylece geçirmiştir. Bunun neticesinde birlik ortadan kalkmış ve yaradan ve yaratılanın olduğu bir ikili sistem üzerine din oturtulmuştur. O güne kadar Tanrının birliğini savunan tek Tanrılı inanç, temellerinden değişmiş ve amaç insanların Tanrıya ulaşması çabasından, birer kul olan yaradılmışların ödül olarak cennete gitmelerine dönüşmüştür. Benzeri bir yanlış yorumlama da Tanrının cinsiyeti konusunda ortaya çıkmış, o güne kadar hem eril, hem de dişil yanlarının varlığı kabul edilen Tanrıya Ezra tamamen eril bir görüntü vermeyi uygun bulmuştur. Bunun neticesinde, hem Yahudilikte hem de onun etkisindeki Hıristiyanlık ve İslamiyette kadın daima ikinci plana itilmiştir. Ezra'nın Tevratın'daki, diğer birçok efsane gibi kitaba sonradan eklenmiş olan Adem ile Havva efsanesinde Havva'nın, Adem'in kaburga kemiğinden yaradılması, kadının doğrudan Tanrıdan değil, Tanrı tarafından topraktan yaradılmış erkekten geldiği

---

29 Hasan Ataşoğlu, Yaratılış.

30 Erhan Altunay, Paganizm-1 Kadim Bilgeliğe Giriş, Hermes Yayınları, 2014, Paganizm'de Ana Tanrıça, s.179.

31 SCHURE Edouard, Büyük İnisiyeler, RM Yayınları – İstanbul, 1989, s.246. Cihangir Gener, Ezoterik – Batini Doktrinler Tarihi, Beyaz Yayınları, s.128.

düşüncesini doğurmuş ve kadınların toplum içinde tamamiyle ikinci sınıf yaratığa dönüşmeleri ve erkek tahakkümüne girmeleri sağlanmıştır.[32]

Sonuç

İnsanoğlunun yaratılışından bugüne kadar hangi toplumda ve çağda olursa olsun, kadın, vazgeçilmez bir varlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak kadının vazgeçilmezliğinin aksine, kadın ve erkek arasındaki cinsiyete dayanan bir ayrımcılık irdelendiğinde erkek üstünlüğü öne çıkmaktadır. Fakat kadın cinsiyet açısından genelde ikincil planda olsa da, anaerkil toplumlarda tanrısallaştırıldığı da görülmüştür. Bunlardan biri sayılabilecek olan Ana Tanrıça kültü, insanın psikolojik ve toplumsal gelişiminin ilk basamaklarına yerleştirme konusundaki çabalarının ortak özelliğidir. Bu zamanla öyle bir hal almıştır ki ana tanrıçaya duyulan inanç, kendi zamanı içinde evrensel bir değere ulaşmıştır. Kadın, toplumsal yaşam içerisinde yer yer tanrısallaştırılmış olsa da, tarih boyunca değerlilik ya da değersizlik değişkeni ile yüz yüze kalmıştır. Kadının bu durumu, ona bakışın bir tür yansıması olarak biçim kazanmıştır. Kadına verilen değer veya değersizlik, bazen pragmatik açıdan bir nesne, bazen toplumsal bir fenomen olarak eş, ana veya tanrıça, bazen de izlenilesi bir estetik obje olduğunu kabullenen bir bakış açısıyla değerlendirilebilir. Hangi yüzyılda olunursa olunsun kadına tanınan haklar mutlaka delinmiş ya da istismar edilmeye kalkışılmış ve kalkışılacağı da varsayılmaktadır.

Günümüzde özellikle de kırsal alanda yaşayan kadınlar, eğitim, sağlık, gıda ve beslenme ile tarımsal üretim alanlarında erkekler ile kıyaslanamayacak kadar fazla sorumluluk ve iş yükü üstlenerek, toplumsal önemlerini ve yüklerini bir kez daha göstermişlerdir Kadın teması, Kalkolitik ve Tunç Çağı seramiklerinde idol, amulet ve tanrıça olarak şekillenmiştir. Kybele yeryüzü tanrıçası ve aynı zamanda bir dağ tanrıçası idi, fakat aynı zamanda da bir ay tanrıçası idi. Ziraat tamamı ile dini içerikten oluşmaktaydı ve kadın üstündü.

Tarih sayfaları incelendiğinde şüphesiz ki kadına karşı yapılan haksız ithamların ve yakıştırmaların olduğu da görülür: "Hayatta kadına hep savunmasız gözüyle bakılmış ve kadın, açık saldırıların hedefi durumuna gelmiştir." Bu saldırılardan biri de Ortaçağ Karanlığında şeytana tapmanın cadılıkla eşdeğer olduğu anlayışı, kadının doğasında var olan bir olgu olduğu düşüncesidir. Bu durum batı toplumunda uzun süre sürmüştür. Bazı varsayımlar veya gerçekler, kadınların büyücülükle suçlandığını dahi göstermiştir. Cadılık Ortaçağın kara efsanelerine kötü

32 Cihangir Gener, Ezoterik – Batini Doktrinler Tarihi, Beyaz Yayınları, s.129-130.

bir ünle ve büyük ölçüde söylemsel olarak girmiştir. Ayrıca ortaçağda kadının konumunu belgeleyen kaynaklara bakıldığında, kadınları süt sağmak gibi günlük işleri yapan kişi olarak da gösterir. Yine "Ortaçağda kadınların sanatsal ve entelektüel eğitim alma hakkının sadece soylu aileden gelme şartına bağlı olduğu da belirtilir. Bu dönemde yapılan sanatın çoğunluğu manastırda gerçekleşmiştir. Kadınların öğretmenlik yapması bile yasaktır, çünkü kadınlar ancak bir dinleyici olabilirdi". Bu anlayışa paralel olarak Ortaçağ karanlığında yapılan gravür veya yağlıboya resimlerde kendini göstermiştir. [33]

Ortaçağ'ın sonlarına doğru başlayan ve inanılmaz bir toplumsal histeriye neden olan cadı ve büyücü furyasıyla birlikte, Lilith'in adı da sık sık anılmaya başladı. Ayrıca o, kadınları baştan çıkarma konusunda Şeytan'ın en büyük yardımcısıydı. Artık, kötü amaçlı kullandığı güzelliği ve baştan çıkarıcılığı ön plana çıkıyordu. İnsanlar bir yandan büyü ve tılsımlarla ondan korunmaya çalışırken, diğer yandan kendilerini onun büyüsünden kurtaramıyorlardı. Böylece 19. yüzyıla gelindiğinde Lilith ressamlar ve edebiyatçılar için sevilen bir motif oldu. Artık dini kimliğinden yavaş yavaş kurtuluyordu. İngiliz ressam Dante Gabriel Rossetti'nin yaptığı "Lady Lilith" tablosunda bu cadı, Victoria Dönemi'nin güzellik anlayışına uygun olarak tasarlanmış ve gösterişli dekoltesiyle resmedilmiş.

Edebiyat dünyasına da girince, şeytan kadın kimliği tamamen kayboldu. Artık ona korku ve nefretle bakılmıyor, hatta sempatik bile bulunuyordu. Her ne kadar şurada ya da burada, nahif ruhlu insanlar dikkatli olmak adına tılsımlarına güvenmeye devam etseler de, aydın fikirliler kötü kalpli şeytan kadın tiplemesini raflardaki tozlu dosyalara kaldırmışlardı. Hoşa giden ve benimsenen, onun baştan çıkarıcı özelliği değildi. Lilith'in Adem'in ilk eşi olduğunu anlatan efsaneye odaklanılmıştı. Çünkü bu öykü, insanlık tarihinin başlangıcından bugüne uzanan bir tartışmayı başlatmıştı. Özellikle son yüzyıldır iyice kesinleşen bir tartışmaydı bu: eşitlik, daha doğrusu kadın ve erkek arasındaki eşitsizlik sorunu.[34]

---

33 Nurettin Gülaçtı, Sanatsal bir obje olarak kadın ve bazı toplumlarda kadına bakış, İdil Dergisi, s.78-91, 2012, cilt 1, sayı 2.

34 Lilith Efsanesi, http://www.toplumdusmani.net/modules/wfsection/article.php?articleid=1115

HÜRMASONLUK TARİHİNDE KİLOMETRE TAŞLARI

Erdoğan TEZCAN

The author gives a brief history of Freemasonry. He begins from the operative masons and guilds. He then tells about the first speculative freemasons. He also mentions the first manuscripts- Regius and Cook. He briefly explains the four lodges formed the first Grand Lodge of London. A brief history of the Grand Lodge of England, Antients, Moderns, and the United Grand Lodge of England is also covered. At the end of the article a chronology of Freemasonry is also found.

Yazıma Önceki Büyük Üstadımız Necdet Egeran'dan bir alıntı ile başlamak istiyorum.

"Masonluk düşünme yeridir, düşünmeyi bilenler için
Öğrenme yeridir, öğrenmeyi bilenler için
İnanmak yeridir, inanmayı bilenler için"

Masonlukta bu üç noktanın bilinip tatbik edilmesi gerekir.

Belleğimizin başköşesinde yer alması gereken dört kelime **Düşün, Öğren, İnan ve Uygula.**

Kardeşler arasında ve harici alemde bir Masona yakışır biçimde davranmak, ya da davranmamak.

Masonluk mesleğinin felsefesini anlatırken muğlak olmayan sade bir dil ve anlam kullanmaya özen göstermemiz konuların daha sağlıklı anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Fikir üretme de bir Masonluk sanatıdır. Öğrenmek ve inanmak bunun içinde gizlidir.

Yeni bir topluma giren bilinçli insan, öğrenebilmek ve inanabilmek için; onun geçmişini, gelişimini, düşünce ve felsefesini bilmek ister.

ESKİYE DAİR ARAŞTIRMALAR

17. ve 18. yüzyıllar her türlü gizemin araştırıldığı bir dönem olarak bilinir. Bu dönemde Masonik konular da özellikle araştırılmış, bazı yazar ve tarihçiler için işaret ve nizam kelimeleri, ritüelik davranışlar genel bir karakter taşıdığından eski kültlerin ritleri, mit ve misterler ile Hürmasonluk arasında benzer noktalar aramak neredeyse eğlenceli bir çaba haline gelmiştir. Bu nedenle o dönemin tarih yazarlarını biraz da kuşku ile okumak gerekir.

Örneğin ritüellerden çıkarılabilecek sonuca göre, Hz.Süleyman'ın zamanında Masonluğun var olduğu ve bu Masonluğun değişmeden günümüze kadar geldiği düşünülebilir. Ancak genç Masonun kısa zamanda idrak edebileceği gibi, ritüel gerçek tarih olmayıp, mesleğimizin ilke ve akidelerinin açıklandığı bir dramatik alegoridir.

Dünyada dinlerden sonra hakkında en çok kitap ve makale yazılan kurumun Masonluk olduğu söylenir.

Şüphesiz ki ezoterik cemiyetler arasında bir takım şekli ve fikri benzerlik ve paralellik mevcuttur. Bunların bir kaçından yola çıkarak zorlama ile de olsa bir takım bağlar ve akrabalıklar bulma çabasına biraz da yorum katınca Hürmasonluğa dair gerçek incelemelerin güçleştirilmesine sebep olunmuştur. Tüm bunlar iyi niyetli ancak bir otoriteye bağlı olmayan münferit çalışmalardır.

Dr. Anderson Masonluk tarihi ile ilgili çalışmalarında Adem'den başlayarak dikkati Tevrat üzerine çeker. Dr. Oliver ise daha da ileri giderek eski Masonik geleneklere göre mesleğimizin dünyanın kuruluşundan önce var olduğunu ve çeşitli güneş sistemlerine dağıldığını yazar. Mitchel Kardeş ise bu kadar ileri gitmeyerek Masonluğun başlangıcının Süleyman tapınağının yapılmasında arar.

Yukarıdaki bilgilerin ışığında, Masonluk tarihinde iki ayrı ana yaklaşım tarzından bahisle; kontrol edilebilir olay ve dokümanlar üzerinde bina edilen teorileriyle "gerçekçi yaklaşım", ve eski misterlerin geleneklerine uyarak, mesleğin öğreti, alegori ve sembolizmalarını muhtelif ezoterik geleneklerin sürecinde değerlendirilen "romantik yaklaşım" olarak da yorumlayabiliriz.

Ezoterik ve inisiyatik bir kurum olan Masonluğun menşei, tarihin karanlıklarına gömülü olunca, kim neyin gerçek olduğunu iddia edebilir ki?

OPERATİF MASONLAR VE KORPORASYONLAR - LONCALAR

Efsane ve masallardan arındırılmış bir görüşle tarihi incelersek; Masonluk korporasyonların teşekkülü ile meydana gelmiştir diyebiliriz.

Spekülatif Masonluğa geçiş ile birlikte artık pratik anlamda, Masonlar duvarcı olmamalarına rağmen yine de Mason adını taşımakta ve yönetimsel gelenek ve düzeni, sembolik olarak kullanılan avadanlıkları büyük ölçüde Operatif Masonluktan almış bulunmaktadırlar.

Bundan da anlaşılan Masonluğun şekli, kuruluşu lonca ve korporasyonlardan daha önce olamaz. İngiltere Kralı Athelstan 926'da Operatif Mason localarını bir araya getirerek Masonluğun ilk yazılı yasasını sağlamış ve duvarcılara ilk imtiyazlarını vermiştir.

Regius'ta bahsi geçen bu toplantıya birçok soylu, askerler yanında devlet adamları da katılmıştır.

Genel olarak loncaların kuruluşu 12. yüzyılda başlar, 13. yüzyılda gelişir ve 18. yüzyılda ise sanayi devrimi ile kapanır.

Loncalar tüzel kişilik elde edebilmiş, özerklik kazanmış ve tasarruf hakkına sahip birer meslek kuruluşlarıdır. Herkese açık olmayan kendi kuralları vardır. Loncalar kendi üyelerinden topladıkları bağış ve erzakları emekli ve yardım sandığı biçiminde kullanırlardı.

Yine Loncaların kendine özgü bir koruyucu azizi vardı. Örneğin Fransa'da Saint Blaise

duvarcıların, St. Joseph dülgerlerin piri idi. Zamanla Loncalar siyasal başarılar da elde etmişlerdir. El işinin egemenliğinden dolayı sanatı yürütebilmek için "Acemi" ilkin "Çırak" sonra da "Kalfa" aşamalarından geçmek zorunda idi.

ÇIRAK: Aday mesleğe girişinde köklü bir incelemeden geçirilir, saygın olmayan mesleklerden gelenler, evlilik dışı doğmuş olanlar, bazen yabancılar Çırak olamazdı. Çırak Üstadının evinde oturur, orada yer içerdi. Giyimi de Üstadına aitti. Belli bir yaşa gelmeden ve Üstadının iznini almadan evlenemezdi. Çırak ücret almaz üstelik ailesi Üstada belli bir para öderdi. Sonuçta en az 7 yıl uygulamalı eğitim gördükten sonra gerekli bilgi ve yeteneğini kanıtlarsa Kalfa olabilirlerdi.

KALFA: Kalfalık sanatta olgunlaşma dönemidir. Kalfa olacak kişinin zorunlu bir gezi yaparak değişik kentlerde birkaç yıl çalışması gerekirdi.

Kalfaların sayıları da sınırlı idi. Kalfalık süresi 3-5 yıl sürer, kazançları Üstatlarınkilere yakın olurdu. Kalfalar atölye yönetiminde görev alabilirlerdi. Yetkileri sadece Çıraklıktan geldiği şantiye için değil, bütün şantiyeler için geçerli idi. Kalfanın Üstatlığa geçişi çok güçtü. Beğenilen olgun bir sanat yapıtı meydana getirmesi dışına da Üstatlıkta açık bir yerin de bulunması gerekirdi. Zamanla Üstatlığa geçişteki engeller, geçiş ücretlerinin gittikçe artması ile durumdan hoşnut olmayan, istekleri artan Kalfalar çoğaldı. Yasaları değiştiremediklerinden gizli Kalfa birlikleri ortaya çıktı.

ÜSTAT: Uzun süren Çıraklık ve Kalfalık eğitiminden geçmiş, diğer Kalfaların arasında temayüz ederek bağımsız Locasını kurmuş, Locasına yeni iş bulma görevini üstlenmiş küçük çaplı bir işadamıdır. Hammaddesini alır, araç ve gereçleri vardır. Locası adına üretim ve satış yapardı. Bu durum giderek Üstatların birer işveren niteliğini kazanmalarına ve **Korporasyonların** doğmasına yardımcı oldu.

Kentler geliştikçe atölyeler aynı sokakta yer almaya başladı. (Bakırcılar, Demirciler Çarşısı gibi.) Gece işlerinin hileli olmasından korkulurdu, bu nedenle gece çalışma yasağı vardı.

Gündüz dahi atölyenin görünen kısımlarında çalışılması yeğlenirdi. Ortaçağda dinsel kuralların ekonomik yaşama olan etkisiyle ölçü dışı kâr haram sayılmıştı. Tüketiciyi korumak adına ürünlerde standartlaşmaya çalışılırdı (örneğin kumaş boyamasında, kök boya yerine başka bir boya kullanmak imkansızdı). Hileli yapım suç sayılmıştı. Tüzüğe uymayanlar para cezasına çarptırılır, bu ürünler halka teşhir edilerek yok edilirdi.

Londra'daki Korporasyonların 1376 yılına ait bir listesinde "Hürmason" kelimesine rastlanır. Halkın taşçı inşaat loncalarına vermiş olduğu ad olan Mason kelimesinin Latinceden mi yoksa Almancadan mı geldiği bilinmemektedir. "Hürmason" kelimesi de anlam itibariyle tereddüte yol açmıştır. Kanı odur ki; "free" kelimesi Masonların kanunen istedikleri yerlere seyahat ederek mesleklerini serbestçe icra etmekte olduklarını ifade etmektedir. Hür Masonlar bir işyerine bu sıfatla geldiklerinde kendilerini sadece Masonlarca bilinen işaret ve kelimeler ile tanıtmak zorunda idiler. Masonların hiçbir ülkede merkezi bir örgüte veya bir otoriteye bağımlı olmaksızın her yerde aynı bilgi ve tekniğe dayanan muhteşem eserleri meydana getirmeleri, bu kutsal sayılan görevlerini yerine getirirken aynı zamanda meslekteki köklü bir felsefi inancı ve birliği akla getirmektedir. Operatif Masonlar genellikle dini yapıların inşasında çalışırlar, ortaya koydukları eserleri Evrenin Ulu Mimarına ithaf ederek

insanlara teslim ederlerdi. Eserlerinin her köşesinde ileri nesillere intikal etmesini arzuladıkları Masonik işaretleri görmek mümkündür. Nitekim Wortzburg Katedralinin kubbesinde ve Ölüler Odası kapısının önündeki iki sütunun üzerinde Süleyman Mabedi girişindeki sütunların adlarının baş harfleri yazılıdır.

ANADOLUDA "AHİ" LER

Anadolu'da, Ahiler'de de geleneksel töre ve ilkeleriyle Avrupa'daki Korporasyonlara benzer kaideler bulunmaktadır. Çırak seçimi, Kalfalık-Üstatlık geçişleri, meslek sırları, içe dönüklük, gelenekleri ve hatta kuruluş, gelişme ve sona eriş tarihlerine kadar fevkalade benzerlik ve paralellik mevcuttur.

İnanç ilkeleri özellikle Bektaşiler ile benzerlikler gösterir. Ahilik İslami toplum içinde yer aldığından bir tarikat niteliği de taşımıştır. Buna karşılık töresel ilkeleri, bilinen diğer tarikatlara oranla çok daha belirgin bir şekilde akılcı, güncel ve hümanist ölçülerde düzenlenmiştir. Ahilik içte olduğu kadar dışta da bir marka olmuştur. Osmanlı savaşa giderken haber salar yol üstündeki Ahi teşkilatlarından tüm ihtiyaçlarını giderirdi. Yabancı memleketlerden gelen tüccarlar da Ahiler'den alışveriş etmeyi yeğlerdi.

Ahi büyükleri, çarşıyı dolaşıp kalite ve fiyatları denetler, kötü ya da pahalı mal satan dükkanın kapısına kilit vurulur ve sahibinin pabucu dama atılırdı. Orhan Gazi, Sultan Murat, Yunus Emre ve Divan Şairi Baki birer Ahi idiler.

1) Ahiler (Arapça'da Kardeş) inşaat işleriyle değil, daha çok imalat ve ticaret (bilinen 32 ayrı meslek) sosyal olarak da dini bilgiler, edebiyat, Türkçe ve müzik gibi konularla uğraşırlardı.

2) Ahiliğin kurucusu, kuruluş tarihi ve yeri bellidir. (Ahi Evran Veli, yaklaşık 1220, Konya)

3) Ahi Evran Veli'nin eşi Fatma Bacının kurduğu kadınlara mahsus **"Bacıyan-ı Rum "** teşkilatı belki de dünyada ilk kadın teşkilatı olup; Ahi kültürü içinde kadınların sosyal ve el sanatları faaliyetlerini organize etmiştir. (Bkz. AGAL Kitapları Dizisi No.9 "Bacıyan-ı Rum")

4) Ahilik bir meslek değildir.

5) Etki alanları daha çok belli bir yöre ile sınırlıdır. (Anadolu yöresi)

6) Ahi Teşkilatı Osmanlıda kurulmuş en büyük sivil toplum kuruluşudur.

KABUL EDİLMİŞLİK (SPEKÜLATİF MASONLUK)

1459'daki RATİSBONNE genelgesinde "Masonluğa saygı ve sevgi duyan ve kutsal hizmete katılmayı arzu eden meslekten olmayan kişileri aralarına kabul edebileceklerini ancak bunların operatif çalışmalara katılamayacaklarından" bahsedilmektedir.

1619'da "London Mason's Company"nin kabul edilmişler için hazırladığı genelgeye göre; giriş aidatının iki katını ödeyen meslekten olmayanlar locaya adaylık için başvurabileceklerdi.

1666'da Kralın desteği ile kurulan **" British Royal Society "** (Kraliyet Akademisi) üyelerinin ilk Spekülatif Büyük Loca olan **"Londra Büyük Locası"**nın kurulmasındaki etkisi önemlidir.

Bu kuruluş günümüzdeki Bilim Akademileri gibi bilimsel ve düşünsel bir kuruluş olup; filozofların, tarihçilerin, edebiyatçıların, bilim adamlarının hatta politikacıların buluştuğu yerdir.

İlk Kabul Edilmiş Masonlardan Elias Ashmole ve Dr. Robert Morey aynı zamanda British Royal Society'nin üyesi idiler.

Rönesans döneminde en yüksek seviyesini bulan duvarcılık, taş yontuculuğu ve inşaat işleri dönemin gözde sanatı haline gelmiş krallar, asiller, asker ve din adamları Operatif Mason localarına kabul edilmişlerdi. Ancak zamanla endüstriyel gelişmeler dini yapı işlerinin azalması, loncalar arası ve kalfa-üstat çekişmeleri, üniversitelerde mimarlık bölümlerinin açılması sonucu kademe kademe kaybolmakta olan operatif zanaatın gelenekleri üzerine Spekülatif Masonluğun temelleri atılmıştır.

OPERATİFLER İLE SPEKÜLATİFLER ARASINDAKİ ÇEKİŞME

Bu çekişme daha çok İngiltere'ye özgüdür. Spekülatifler, ilk örgütlenmelerini sağladıktan hemen sonra, öteden beri kullanılan "Kabul Edilmiş Mason" terimini kaldırıp "Hürmason" sıfatını doğrudan sahiplenmeye yönelmişlerdir. Operatifler buna büyük tepki göstermişlerdir. Öylesine ki;

bazı Operatif Mason locaları "Kabul Edilmişleri" üyelikten çıkarmaya dahi girişmişlerdir. Bu birbirine karşıt locaların aralarını bulmak isteyenlerin girişimleri sırasında da "Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar" diye bir bileşik terim doğmuş, ancak bu terim de yalnızca Spekülatiflerce kullanılmıştır.

18. yüzyıl ortalarına kadar Spekülatif Masonluk ile Operatif Masonluk, sadece Britanya'da örgütsel çekişmelere karşın bir arada yürütülmüşlerdir. Spekülatif Masonluk giderek gelişip yaygınlaşmasını sürdürürken, geleneksel yapıcılık mesleği ve sanatı varlığını tümüyle yitirme yolunu tutmuştur. Kıta Avrupası'nda bu çöküşün tarihi zaten daha öncedir. Bununla birlikte 19. yüzyıl ortalarında bile yer yer bu geleneksel Operatif meslek ve sanatını sürdüren localar görülebilmiştir. O tarihlerden itibaren ABD'de 19. ve 20. yüzyıllarda inşa edilen New York ve Washington D.C.'deki Gotik Katedraller dışında eski Gotik yapıların inşası tüm Avrupa'da durmuştur. Halen müze, ibadet yeri, vb. kullanılmakta olan ve hayranlıkla izlediğimiz o yapıtlar yerine yenileri modern olarak inşa edilmektedir.

Birçok İngiliz Mason yazar Spekülatif Masonluğun kökenleri hakkında çeşitli görüşler ileri sürmüşlerdir. Ancak bu konuda tam bir fikir birliği temin edilememiş olması da doğaldır.

Klasikler olarak adlandırılan gruptaki otantik yaklaşımcılar Operatif Masonluktan Spekülatif Masonluğa geçiş evresini "**geçiş teorisi**" denilen bir kabul ile adeta kendiliğinden gelişen bir süreç olarak görürler.

Özellikle akademik çevrelerde yer alan araştırmacılar, İngiliz Masonluğunun sembolik değeri olarak Anderson Anayasası metinlerine bütün Hürmasonların daima saygılı olduklarını, ancak bu elyazması belgeleri 1723'ten sonraki Spekülatif Masonluğun da temelidir diye anlamanın doğru olamayacağını, Britanya Müzesi ve benzeri kurumlarda yaptıkları araştırmalarda 1350'den 1700'e kadar Operatif Mason localarında kullanılan 113 benzeri manüskri[1] bulduklarını ve bu belgelerin incelendiğinde "geçiş teorisini" kabul etmek yerine 18. yüzyılda politik, ekonomik ve İngiltere'ye özgü yeni bir toplumsal kurum olan kulüpçülük kavramı çerçevesinde, Spekülatif Masonluğun yeni bir eser olduğunu söylemenin daha doğru olacağında birleşiyorlar.

İngiltere'deki bir kısım Masonik tarihçilerin Spekülatif Masonluğun kökenini ararken, çıkmaza girdikleri, çıkmak için de çeşitli teoriler ürettikleri de ileri sürülür. Halbuki; Spekülatif Masonluk gibi evrensel bir

1 *Manüskri: (İngilizce:manuscript) elyazması.*

öğretim sistemi, Operatif Duvarcı Localarına şurada burada birbirinden kopuk olarak bazı yabancı üyelerin inisiyatifleri ile kurulmuş olacak kadar sahipsiz miydi? İki kademeli duvarcı çırağı-kalfası seremonilerinden, koskoca bir felsefi sistem … Muazzam bir öğretim sistemi tesadüfen nasıl doğmuş olabilir?

Spekülatif Masonluk, Rönesans ve Refomdan sonra oluşan aydınlanma çağının toplumda özümlenmesiyle orta çağın dini baskısına karşı, akıl çağının nasıl yönlendirileceğini düşünenlerin toplumda giderek artmasının sonucu olarak Masonluğa yansımasıdır. Artık Operatif Sanat, Çağdaş Masonlukla özdeşleşen "**Spekülatif Bilime**" dönüşmüştür.

Bundan böyle; taştan bir yapı, mabet yapılmayacak, yerine Evrenin Ulu Mimarının şanına, ideal insanlık mabedi yapılacaktır.

1717'den itibaren Spekülatif Masonluk devrin aydınlanma görüşünün topluma yansıtılmasını amaç edinmişti. Bu durumda yapılacak ilk şey birlikteliği güçlendirmek Operatiflerin geleneklerinden yararlanarak, eski yükümlülüklerini bir araya getirmek ve bir anayasa hazırlamaktı.

Exeter Üniversitesi'nden Dr. Ric Berman "Modern Hürmasonluğun Temelleri, 18. yüzyılın Büyük Mimarları" adlı kitabında ve "18. yüzyıl İngiliz Hürmasonluğunun Mimarları" adlı doktora tezinde **"Homo Masonicus"** olarak adlandırdığı, Oxford'da felsefe ve deneysel birimler profesörü olan **John Theophilus Desaguliers** ile ilahiyat doktoru ve papaz olan **James Anderson** ve diğerleri Büyük Loca tarafından kendilerine verilen görev ile eski gotik anayasa ve manüskrilerle yeni bir anayasa hazırlamış böylece düşünsel kardeşlik topluluğu temelinin atılması sağlanmıştı.

REGİUS MANÜSKRİSİ

Masonluğun bilinen en eski belgesi olup; şiirsel bir dille 794 dizeden oluşan belgenin 1390 yılında kaleme alındığı kabul edilmektedir. Belge Middle English yani Chaucer dilinde ve muhtemelen daha eski bir metin (muhtelif tarihlerde yapılan araştırmalarda benzeri konulara sahip ya da tamamlayan yaklaşık 113 manüskri tespit edilmiştir) esas alınarak bir rahip tarafından yazıldığı tahmin edilmektedir.

Regius'un (Krali) diye anılmasının sebebi bu esere Kralların sahip çıkarak British Museum'a hibe edilmiş olmasıdır. Bu şiirin bir adı da **"Halliwell**

Manüskrisidir" nedeni ise 1840'da Mason olmayan Halliwell şiirin Masonik karakterini anlamış ve ilk defa yayınlamıştır. Daha önce şiirin katalog adı "**A poem of Moral Duties**" idi. (**Ahlaki Görevler Hakkında Şiir**)

Regius Manüskrisinde;

- On beş madde ile Tanrı ve din sevgisi, dürüstlük, kardeşlik ve yardım konularına değinilmiştir.
- On beş madde ile korporasyonlardaki Çırak ve Üstat Masonların gece çalışma yasağı, diğer sorumluluk ve davranışları belirlemiştir.
- Diğer on beş madde ile geometri sanatı ile Masonluk özdeştirilmiş, istihdam, toplantılara katılım, öğrenme, Çırak seçimi, ücretler, iş idaresi ve dürüstlük konularına değinilmiş.
- Diğer on beş maddede, sevgi, gizlilik, kıskançlık, kin, seks, nezaket, harcama, verilecek kararlara uyum ve hırsızlık konularında talimatlar vardır.
- Yine başka bir bölümde yedi ilimden bahseder ve bunları iyi kullanana gök açıktır der. Bu yedi ilim; gramer, dialektik, retorik, musiki, astronomi, aritmetik ve geometridir.

Yine bir bölümde de toplumda bireyin davranışlarının nasıl olması gerektiği hakkında talimatlar vardır.

Bu manüskri, hazırlanan anayasanın temelini teşkil etmektedir. Şiir bir sanat eseri olmaktan çok bir kaideler toplamı olmasına rağmen yine de bir anayasa sayılamaz.

Masonik etütlerde en büyük otorite kabul edilen Robert Freke Gould[2], bu şiirin Operatif Masonlar için değil de Spekülatif Masonlar için yazıldığını kabul etmektedir.

1390 yılında kaleme alındığı varsayılan bu metnin Spekülatif Masonlar için yazıldığı tartışılabilir. Çünkü o zaman Spekülatif Masonluk henüz adlandırılmamıştı. Ayrıca metne dikkat edilirse daha çok Operatif Masonlarca uyulması gereken kaideler toplamı olduğu görülür. Ancak yedi ilimden bahseden bölümü Spekülatif Masonları yakından ilgilendirmektedir. Yazarı da Operatif Mason değil, bir rahiptir.

---

2 Gould (1836-1915) 1869'da Üsteğmen rütbesi ile Kuzey Çin'de görev yaptı. Hür Masonluğun Tarihçesi en önemli eseridir. "Ramsgate Kraliyet Donanması Locasında" tekris olmuştur. Hürmasonluğun Tarihçesi en önemli eseridir.

COOK ELYAZMASI

Masonluğun en eski yazıtlarından biri, Masonluk tarihini ve yasalarını içeren bir ders kitabı gibi hazırlanmış bu belgelerin de yazarı bilinmemektedir. Nesir şeklinde kaleme alınan, kullanılan dil ve gramer özelliklerinden belgenin 15. yüzyılda yazılmış olabileceği düşünülmektedir. Cook elyazması daha eski olan Regius ile hemen hemen aynı konuları işlemiştir. Manüskri 1861'de Mathew Cook tarafından bulunmuş ve onun adı verilmiştir.

İLK BÜYÜK LOCA

Her kurum yasallık kazanmak, kalıcı olmak ve ismini geleceğe yazdırmak istiyorsa, ilke, amaç, doğrultu ve sınırlarını yazılı bir belge ile deklare etmek, kendisi ve üyelerini bu belgede yazılı kurallar ve ilkelerle bağlamak, yönlendirmek, sınırlamak ihtiyacı duymuştur.

Büyük Locanın kurulması için bir araya gelen Dört Kurucu Loca, Şubat 1717'de toplanarak Büyük Loca olarak bir araya geldiklerini ilan etmişler (Dünya Spekülatif Masonluğunun ilk kez örgütlenme tarihi) ve bundan sonra her üç ayda bir toplanıp ilişkilerini sürdürmeyi kararlaştırmışlardır.

İlk toplantıda başkanlık seçimi yapılmamış, ikinci toplantı, 24 Haziran 1717 tarihinde St. Paul Locasının toplantı yeri olan **Goose and the Gridiron Tavernasında** yapılmıştır. Bu toplantıda gösterilen adaylar arasında **Anthony Sayer** açık oylama ile Büyük Üstatlığa seçilmiş ve aynı zamanda İs'ad edilmiş, böylece Büyük Loca fiilen kurulmuştur.

Anthony Sayer'in Başkanlığında yapılan toplantıda, tarihi denebilecek kararlar alınmıştır.

1. I. ve II. Nazırlar Büyük Üstat tarafından atanacaktır. İngiltere Büyük Locası ve kendisine bağlı Localar, halen bu geleneği sürdürmektedir. Amerika ve Avrupa Localarında ise Nazırlar da seçimle göreve gelmektedir.

2. Bu tarihe kadar Loca kurma işi hiçbir kayda bağlı değilken, bundan sonra kurulan locaların düzenli sayılması Büyük Locadan alacağı bir patente yani berata bağlı olacaktır.

3. Localarda yalnız Çırak Derecesi; her Loca tarafından yapılan tekrisle verilebilecektir. Kalfa derecesi yalnızca Büyük Loca tarafından verilecektir. O tarihte Üstat Mason Derecesi henüz oluşturulmamıştır.

Üstat, her Locanın bugünkü deyimiyle Üstadı Muhteremi konumundaki kişiye verilen bir unvandır. Ancak Locaların sayısı arttıkça, bu kararın uygulanması zorlaştığından, 1760 tarihinden itibaren bütün dereceler Localar tarafından verilmeye başlanmıştır. Üç ayda bir yapılacak olan toplantılara, bütün bağlı localar Üstatları ve iki Nazırları ile katılacaktır. Localar, her yıl sonunda, bir yıl içindeki çalışmalarını bir raporla Büyük Loca Toplantısına bildireceklerdir. Büyük Loca, her yıl toplanacak ve Büyük Üstat seçimi dahil önemli konuları görüşüp karara bağlayacaktır. Localar, düzenleyecekleri iç tüzüklerini Büyük Loca Kuruluna onaylatmakla yükümlü idiler. Büyük Locanın görev ve yetkilerini belirleyen ilk metin olan bu kararlar, yasallığa doğru atılmış ilk adım olmuştur. Bu kararlar itinayla alınmış ve temel ihtiyaçları ilgilendiren kararlar olduklarından, neredeyse 300 yıldır Dünya Masonluğunda bu ilk kararların ruhu korunarak yaşatılmıştır. Büyük Loca'yı kuran ve daha önce **Goose and Gridiron** (kaz ve ızgara**), Apple Tree Tavern** (elma ağacı tavernası), **Rummer and Grapes** (kadeh ve salkım), **Crown Alehouse** (taç birahanesi) gibi toplandıkları tavernaların adlarıyla zikredilen bu localar kendi isimlerini bırakarak, Orijinal 1, 2, 3, 4 adlarını almışlardır.

*** Orijinal 1** Kayıtları 1691 olarak gösteriliyorsa da çok daha eski operatif bir hayatının bulunduğuna St.Paul Katedrali'nin inşasında çalışan Üstatların locası olduğuna muhakkak nazarı ile bakılmaktadır.

*** Orijinal 2** Kuruluşu 1712 olan bu loca 1937'de dağıtılmıştır.

*** Orijinal 3** 1768'de Fortitude adını almış 1818'de Old Cumberland Locası ile birleşerek 12 No.yu almıştır. (ilk Büyük Üstat bu loca mensubuydu)

*** Orijinal 4** 1724 senesinde 71 üyesinden 19'u asalet unvanına sahip aristokrat bir loca. 2 ve 3 No.lu loca Üstatları Dr.James Anderson ve Richmond Dükü bu loca mensubu idiler.

18. yüzyıl başlarına kadar localar ekseriyetle Çırak ve Kalfa dereceleriyle çalışıyor, Kalfalar mensubu olduğu locanın birinci çekicine, hem de Büyük Loca üyeliğine sahip olabiliyorlardı. 1730'dan itibaren birçok loca üçüncü derece ile çalışmaya başlamış, 1738 anayasasında da üçüncü derece resmen tespit edilmiştir.

18. yüzyılda localar taverna veya kahvelerde toplanır, Mason odasında dikdörtgen bir masa bulunurdu. Açılıştan önce iki kardeş, bazen iki bazen üç anahtarla loca sandığını açar, mum yakmada kullanılan kav kutusu, punç kasesi, bardaklar, pipolar bu masanın üzerine çıkarılırdı. O dönemde loca çalışması içki ve tütün refakatinde yapılmakta idi. Locaya giriş sıra

takip etmezdi. Hepsinin beyaz önlüğü ve şapkası vardı. Üstadı Muhterem locaya girip oturunca şapkasını çıkarır ve tekrar giyerdi. Diğer kardeşler de şapkalarını çıkarır fakat giymezlerdi. Daha sonra Üstadı Muhterem ve Nazırlar locayı tebeşirle çevrelerler ve bunun içine iki sütun, tesviye, gönye, pergel, G harfi gibi şekiller çizerlerdi. Celse sualli-cevaplı bir kateşizm (öğreti) içinde geçerdi. Tebeşirle çizilen bu çerçeve bazen üçgen şeklinde olur, Üstadı Muhterem, doğudaki uçta, Nazırlar ise üçgenin batı köşesinde yer alırlardı.

MASONLUĞUN TEŞRİHİ

Yazar **Samuel Prichard** hakkında pek az şey bilinir. Kitabının birinci sayfasında kendisini ismini belirtmediği bir locanın üyesi olarak tanıtmakta ve 1730'da yayınlanan ilk baskıda Masonluğun ilk üç derecesi ile ilgili tüm bilgileri verdiğini iddia etmektedir. Prichard'ın art arda bastırdığı ilk üç baskısının tümü on bir gün içinde satılmış idi. British Museum'da bulunan üçüncü baskısının sonunda 1691-1730 arasında kurulan 67 locanın listesi verilmektedir.

Kitabın bu kadar çok ilgi görmesi şu sonuçları yaratmıştı.

- Üçüncü derecenin yaygınlaşması.
- Sırlar açığa çıkınca Büyük Loca, ritüelinin uygulanmasında bazı değişiklikler yapma ihtiyacı hissetti. Bu da geleneklere sadık kalmak isteyen "Eskiler Büyük Locası"nın kurulmasına ve 1813'de İngiltere Birleşik Büyük Locası kurulana kadar İngiltere'de Masonluğun **Eskiler** ve **Modernler** olarak ikiye bölünmesine neden olmuştu.

Diğer yandan ritüeli sonradan silinmek üzere kar ya da kum üzerine sivri bir aletle veya tavernada tebeşirle yazmak zorunda olan, etmiş oldukları yeminler nedeniyle not tutamayan, ezbere öğrenmekte de güçlük çeken Üstadı Muhteremler Prichard'ın metni ile rahatlamış, Üstadı Muhteremlik kolaylaşmış ve localara uygulanan ritüelde yeknesaklık sağlanmıştır.

1723'deki Anderson Nizamnamesinde Hiram hakkında bir dip notun bulunması o tarihlerde Masonların bu efsaneyi bile bileceklerine işaret etmekle beraber, Hiramik efsane ile bilinen ilk yayın Masonluğun Teşrihi'dir.

Prichard, kitabında bu ifşaatı neden yaptığını Masonluk tarihinin son kısmındaki savunmasında şöyle izah etmektedir.

“İnsanlık içinde ortaya çıkan aldatmaca, dogmaların arasında Masonluğun sırrı kadar gülünç olanı yoktur. Bu büyük sırrı kamu yararına ve birçok Masonun talebi üzerine yayınlamaya karar verdim. Bu yazının saf insanların böyle zararlı bir cemiyete doğru cezbedilmelerini önleyecek etkiyi yaratabileceğini ümit ederim.”

Samuel Prichard, Mason muydu? kitaptaki bilgi ve detaylar bir Masonun bilebileceği konular idi. Ancak Masonluk tarihinin sonundaki ifşaatını neden yaptığına dair açıklaması mesleğimizin felsefesini, sembollerin anlamlarını ve alegori yöntemini bilmemek ya da yok saymaktır.

Cümledeki “saflık” kelimesinden “cahillik ve hatta aptallık” anlamı çıkmaktadır. Prichard bir kişinin tek taraflı iradesiyle Mason olamayacağını bilmiyor muydu? Anlaşılan o ki, Prichard Masonik teamüller içinde çözemediği kişisel problemlerini adeta öç almak istercesine topluma yansıtmaya çalışmış, ayrıca 11 günde III. baskıyı yapan kitabından da herhalde iyi de bir gelir sağlamıştı.

1730’da Martin Clare ve James Anderson, Prichard’ın yazılarındaki antimasonik ifadeleri yalanlamak üzere birer kitap yayınlamışlardır. Diğer yandan Prichard’ın kitabındaki bazı bölümlerin daha sonra ritüellerde kullanıldığı da bir gerçektir.

BÜYÜK İHTİLAF VE BÖLÜNME

18. yüzyılın ikinci yarısı İngiltere ile İngilizce konuşulan bütün ülkelerde, Hürmasonluğun Modernler ve Eskiler olarak adlandırılan iki kampa bölünmesine şahit olunmuştur. İlk Büyük Locaya bağlı kalmakla birlikte modern diye adlandırılan localar ile 1751’de rakip Büyük Loca kuran ve kendilerini eskiler diye adlandıran localar.

Başlıca bölünme sebepleri;

- 1721’de başlayan Hıristiyan olmayanların da mesleğe kabulü.
- Aziz John günlerinin özel Masonik festival günleri olarak kutlanmaması.
- Çırak ve Kalfa tanınma usüllerinin değiş tokuş edilmesi ve bazı Landmarkların kaldırılması.

- Loca Üstadı Muhtereminin İs'ad Törenindeki ezoterik bölümün kaldırılması.
- Derecelerdeki kateşizmin ihmal edilmesi.

Eskilere bağlı 200 locaya karşılık modernler Büyük Loca matrikülü 421 locayı kapsar.

İNGİTERE BİRLEŞİK BÜYÜK LOCASININ KURULUŞU

Yarım asırlık bu ikilikten sonra her iki taraf da bu kardeş kavgasından bıkmış, her iki Büyük Loca Üstatlarının kardeş olmasının da etkisiyle birleşerek 1813'de Anderson Anayasasının bazı maddeleri değiştirilmek suretiyle 21 maddeli birleşme protokolu imzalanmış (daha önce İngiltere'de basılı ritüel bulunmamaktadır) ve İngiltere Birleşik Büyük Locası doğmuştur.

Her iki loca numaraları için aralarında kura çekmiş, eskiler kazanınca 1 ve tek sayılar eskilere, 2 ve çift sayılar modernlere verilmiştir. Bu tarihteki loca sayısı 647 idi. Ancak bazı localar kullandıkları ritüeli değiştirmek istememişlerdir. Bu yüzden İngiltere'de birkaç ritüel bulunmaktadır.

JAMES ANDERSON

Mesleğimizin ilk resmi tarihçisi olarak bilinen Anderson kimdir? Kendisini, ilk Büyük Locanın tarihçisi veya Masonluk tarihinin babası diye ananların yanında bazıları ise onu sipariş üzerine çalışan basit bir kiralık kalem (raportör) olarak görmüşlerdir.

James Anderson 1678 yılında, Aberdeen, İskoçya'da doğdu. Babası 1670 yıllarında Aberdeen Locası sekreteri, cam işçisi, James Anderson'dur. Doğduğu kentte tahsilini yapan Anderson, Aberdeen Üniversitesinde teoloji doktoru unvanını kazandı, bu arada da Mason oldu. Tevrat uzmanı Protestan bir rahipti. 1709 senesinde Londra'ya taşındı ve 1710 yılında Londra, Swallow Street, Piccadilly'deki İskoç Presbiteryan Kilisesine rahip tayin edildi. Jeneoloji ile çok meşgul olan Anderson en önemli eseri olan "Kralların Jeneolojisi, veya Hz. Adem'den günümüze İmparatorlar, Krallar ve Prenslerin Jeneolojik Levhası" isimli eserini 1732'de yayınladı. Üniteryanizmin etkisinde olduğu bilinmekte olan Anderson 1733'de "Gerçek İçinde Birlik ve Birlik İçinde Gerçek" (Unity in Truth and Truth

in Unity) isimli kitabını yazdı. 1739'da ölümünden sonra da "News from Elysium or Dialogues of the Dead" (Elize'den Haberler veya Ölülerin Diyalogu) ile "Yvery Ailesinin Jeneolojik Tarihi" adlı eserleri yayınlandı**.**

Değil Büyük Loca kuruluşunda, 1721 senesine kadar Büyük Locada ismine dahi rastlanmamıştır. 1723 tarihinde Londra Büyük Locasına bağlı olarak sonradan kurulan spekülatif nitelikli bir Locanın Üstadı Muhteremi ve aynı zamanda Büyük İkinci Nazır görevini üstlenmiştir. Kendi ifadesine göre 16 locanın temsil edildiği bir Büyük Loca toplantısında (1721) eski gotik anayasaların (manüskrilerin) tetkik edilerek **"yeni ve daha iyi bir anayasa"** yazması istenmiştir.

Spekülatif Masonluğun 1723 tarihinde yürürlüğe girmiş özgün anayasası "Anderson Yasaları" olarak anılır. Böyle denilmekle, bu yasanın hazırlanışını James Anderson'a maletmek yanlıştır. Öte yandan harcamış olduğu emek ve katkısının değeri yadsınamaz. Üstelik bu kitabın kapsamındaki "tarihsel bölüm" tümüyle onun kaleminden çıkmıştır. Gerçi yazmış olduğu tarih nedeniyle de çok eleştirilmiştir. Ancak bu bir haksızlıktır. O günümüzdeki anlamıyla tarih yazmayan, sipariş üzerine nispeten yeni olan bir cemiyete saygın bir tarih kazandırmaya çalışan bir apolojist idi. Anayasanın ikinci baskısında Anderson revize edilmiş ve genişletilmiş tarihçesini yayınlamasaydı, 1723 yayını "gerçek değeri ile" tarihe geçecekti, yani lejand, folklor ve gelenekler üzerinde bina edilen bir "apologia".

Bununla birlikte 1723 Anayasasını hazırlama görevinin 1721 yılında Anderson'a kimler tarafından ve ne şekilde verildiğini, gene Anderson'un kaleme almış olduğu 29 Eylül 1721 Büyük Loca tersimatından öğreniyoruz. Burada, 1716-1723 arası 6 yılı kapsayan Büyük Loca tersimatlarının tümünün Anderson tarafından bir defada ve 1738 yılında, ortalama 20 yıl geçtikten ve ölümünden bir yıl önce ve yaşlı hafızasına dayanarak yazılmış olduğunu hatırlayarak değerlendirmemiz gerekir.

Anderson'un 29 Eylül 1721 Büyük Loca toplantı tersimatında, Büyük Üstat Montagu Dükü ile diğer Büyük Loca mensuplarının Eski Gotik Anayasalarda hatalar bularak, James Anderson Kardeşi bunları yeni ve daha iyi bir yöntemle yeniden ele alması için görevlendirdikleri yazılıdır.

1723 tarihli kitapta Anderson'un adı sadece tüm locaların Üstat ve Nazırlarının adlarının belirtildiği yerde geçer. Burada adının yanına "bu kitabın yazarı" diye bir söz eklenmiş olduğu da görülür. Aslında, kitabın içinde birkaç yerde bu kitabı doğrudan kendisinin yazmış olduğunu vurgulamaya çalışmıştır.

Anderson, anayasa tasarısı genel kurula sunulurken bunu tasarı üzerinde çalışmış olan diğer kurul üyeleriyle birlikte imzalamıştır. Tasarının genel kurula sunuluşunda da raportörlük görevini üstlenmiş ve tasarıyı savunmuştur. Anayasa yürürlüğe girdikten sonra ise, bunun doğrudan kendi yapıtı olduğunu ileri sürerek sahip çıktığını görüyoruz. O tarihte ya bunun farkına varılmamış ya da göz ardı edilmiştir.

1723 Anayasası 1730 yılında İrlanda, 1730'lu yıllarda Fransa ve onu takiben Almanya, 1735 yılında da Amerika Büyük Locaları tarafından aynen kabul edilerek, kısa zamanda Batı dünyasına yayıldı.

Oysa çok sonraları Anderson'un o tarihteki tasasının boşuna olduğunu görüyoruz. Çünkü Masonluk tarihinde **"adından en çok söz edilen kişi"** olmayı başarmıştır.

Bu anayasaya "Anderson Yasaları" denilmesinin bir diğer nedeni, genelde geçerli olmadığını da vurgulamak amacını taşır.

1738 yılında ise anayasayı yeniden ele alarak bazı değişikliklerle "Yeni Anayasa" adı altında yayınlamış, bu kitaba da kendi adını vermiştir. 1738'deki kitabı kendi adıyla anılabilir. Ancak 1723 tarihinde anayasanın Anderson'a mal edilmesinin herhalde bir isimle anılma ihtiyacından geldiğini, isim konusunda öne çıkan Anderson'a kardeşlerinin müdahale etmediği düşünülebilir.

1738 Anayasasına, 1723'e göre şu eklemeler yapılmıştır;

- Masonluk Noaşit olarak tanımlanmıştır.
- Masonluk Sanatı tabiri Masonluk Mesleği olarak değiştirilmiştir.
- Hıristiyanlık öncesi efsanevi Masonlara da Hıristiyanlık sıfatı verilmiştir.

Londra Büyük Locası, anayasa ekinde yayınlanacak olan Mason Tarihini sipariş ettiğinde kendisine kullanacağı bilgi kaynaklarını da birlikte temin etmişti (1390 tarihli Regius ve 1410 tarihli Cooke manüskrileri). Bunlara 15. yüzyıl ortalarında kaleme alınan ve Cooke belgeselini biraz genişleterek düzenleyen 17. yüzyıl sonlarında da William Watson'un yayınladığı Eski Yükümlülükleri (Old Charges) de ekleyebiliriz.

Anderson eski manüskrilerde yazılı Masonluk Tarihini, düşüncelerine ters gelebilecek (belki de aldığı dini eğitimin etkisiyle) putperest kökenli olabilecek Mısır, Helen, Roma izlerini asgariye indirmiştir. Anderson

adıyla anılan yasaların Teist mi yoksa Deist mi oldukları konusunda da çeşitli görüşler ileri sürülmüştür.

Anderson Operatif ve Spekülatif Masonluk arasında fark gözetmez. Birinin diğerinin devamı olduğunu ima eder. 1717 senesini Büyük Loca kuruluş tarihi olarak değil de, Büyük Loca'nın İkinci Nazırı Sir Christopher Wren tarafından ihmal edildiği için yok olmaya yüz tutan eski bir cemiyetin uyanış yılı olarak nitelemekle şaşırtıcı ve aslı olmayan bir iddia da ortaya atmıştı.

Sir Christopher Wren ise; Londra'daki St. Paul Katedrali ve sayısız kilisenin mimarı, 1666 Büyük Londra yangınından sonra şehrin yeniden inşa çalışmalarının baş mimarıdır. Sir İsaac Nexton tarafından asrın en büyük Geometri Üstadı olarak anılan Wren, 1673'de Şövalye unvanı ile onurlandırılmış ve 1681'de de Royal Society'nin başkanı seçilmiş olup; 50 yıl süreyle Kraliyet Baş Mimarı görevini yapmıştır. Wren Mason olmayan ancak tarihte ya da günümüzde **"Önlüksüz Mason"** olarak tanımladığımız bir kişidir.

Anderson'un 1738 tarihli İkinci Anayasası İngiltere Büyük Locası tarafından 18 yıl kullanıldı. 1756'da John Entick Kardeşe yeni bir Anayasa hazırlama görevi verildi. 1813 yılında Eskiler ile Modernlerin birleşmesinde esas olarak kabul edilen 1756 Anayasasıdır.

Anderson yazmış olduğu tarih için birçok konuda eleştirilmiştir. 1739 yılında öldüğünde cenazesine pek az Mason katılmasına karşın, Masonluk tarihinde adından en çok söz edilen Mason olmuştur.

ANDERSON NİZAMATI

Bugün Anderson Anayasası olarak da bilinen **"Hür ve Kabul Edilmiş Masonların Eski ve Muhterem Kardeşlik Cemiyeti Nizamları"** başlıklı metin üç ana bölüm olup;

1. Bölüm		:	Masonluk Tarihi
2. Bölüm	1. Kısım	:	Hürmasonların mükellefiyetleri
	2. Kısım	:	Localar genel tüzüğü
3. Bölüm		:	Bir takım Masonik şarkı ve notalardan ibarettir.

Yazdığı manüskri 1723 senesinde yayınlanmıştır. Bu yasa eski yükümlülükler ve yeni genel kaideleri ihtiva etmektedir. 1738'de ise bazı tadilatlar ile ikinci anayasa kitabını yayınlamıştır.

Dr. Anderson her ne kadar yakın zamanlara kadar Masonluğun baş tarihçisi olarak bilinse de son zamanlardaki araştırmalar, kendi tecrübelerine dayanan veya başka kaynaklarca da teyit edilen beyanlar dışında kalan ifadelerin biraz hayal mahsulü olduğunu göstermiştir. Zira Masonluğa dair birbirinden çok farklı ve önem sırası belli olmayan bu kadar geniş bir yelpazeyi kapsayan üstelik muğlak ifadeler içeren bir metne tarih içerisinde farklı yorumlar getirilmesinde şaşıracak bir şey yoktur.

HÜRMASONUN MÜKELLEFİYETLERİ

BİRİNCİ MÜKELLEFİYET (Tanrı ve Din hakkında)

"Mason şayet bu sanatı hakkıyla anlıyorsa, hiçbir zaman mantıksız bir ate veya mukadderata kayıtsız ve imansız olmayacaktır. Eskiden Masonlar bulundukları vadi veya millet nezdinde hangi din caiz ise, o dinden olmakla mükellef idiler.

Bugün artık her biri şahsi kanaat veya itikatlarıyla baş başa bırakılmak, yani mensup oldukları mezhep ve itikatlarının ne suretiyle tefrik edildiğine bakılmaksızın yüce bir varlığa inanan, şerefli, afif ve namuslu kimselerden olmaları mecburiyetinin vazedilmesi daha isabetli bir yol telakki edilmektedir."

1723 tarihli anayasa metninde semavi din mensubu olsun ya da olmasın, her türlü Tanrı inancına sahip insanları Masonluğa kabul ettiğini, 1738 tarihli metninde ise Noaşit olma (Nuh'un buyruklarına uyan kişi) şartıyla Masonluğu semavi din mensupları ile sınırlı tuttuğunu söyleyebiliriz. 1825'de "Tanrı ve Din hakkında" maddesi yeni bir düzeltmeye tabi tutularak Noaşit olma şartı metinden çıkartılmıştır.

Anderson Yasalarının Deist mi yoksa Teist mi oldukları konusunda pek çok yorum yapılmıştır. Bu yasaların Teizm-Deizm ikilemi dışında, Masonluğu semavi din mensupları ile sınırlı tuttuğundan yola çıkarak semavi dinler açısından da değerlendirilebilir.

İKİNCİ MÜKELLEFİYET (yüksek ve aşağı kademelerdeki otoriteler hakkında)

Mason ikamet ettiği veya çalıştığı yerdeki mülki idarenin muti bir üyesidir. Hiçbir zaman milletin aleyhine entrikalarda ve suikastlerde

rolü olmayacağı gibi aşağı kademelerdeki otoritelere karşı dahi saygı kaidelerine aykırı hareket edemez. Şayet biraderlerden biri devlet aleyhine muhasım veya asi duruma düşmüş ise, o bedbaht bir kimse olarak telakki edilerek hakkında ancak acı ve teessür duymakla beraber, bu hareketinde teşvik ve tasvip görmesi asla caiz değildir.

ÜÇÜNCÜ MÜKELLEFİYET (Localar ve devam hakkında)

Loca Masonların toplandığı ve çalıştıkları bir mahaldir. Loca mensubu olan her biraderin dahili ve umumi talimatnamelere riayet etmesi gerekir. Eski zamanlarda ne Üstat ne de herhangi bir loca mensubu toplantıda bulunması için kendine tebligatta bulunulduğunda gelmemezlik edemezdi. Meğer ki Üstadı Muhterem veya Nazırlardan biri bu kardeşin mazeretinin mübrem bir mecburiyet olduğuna kanaat getirsin.

DÖRDÜNCÜ MÜKELLEFİYET (Üstatlar, Nazırlar, görevliler ve loca mensupları)

Bir Üstat veya Nazırın kıdemine göre değil, liyakatı esas alınarak seçilmesi gerekir. Hiçbir biraderin Çırak ve Kalfa derecesini bitirmeden Nazırlığa, Nazırlıktan geçmeden Üstadı Muhteremliğe, Üstadı Muhteremlik ifa etmeden Büyük Nazırlığa, doğuştan asil olmadıkça veya locaların takdirince büyük liyakat sahibi addedilmedikçe Büyük Üstat'lığa seçilmesine izin yoktur.

Büyük Üstat Yardımcılığını, daha önce Loca Üstadı Muhteremliği yapmış biraderler arasından Büyük Üstat tarafından tayin edilen kardeş yapar. Biraderler bütün bu görevlilere mükellefiyetler ve talimatnameler hükümlerine göre saygı ve sevgi ile itaat edeceklerdir.

BEŞİNCİ MÜKELLEFİYET (Locaların mesai esnasında idaresi)

Loca mensupları her türlü nezaketsiz lisan kullanmaktan sakınacak, yekdiğerlerine "Birader" diye hitap edeceklerdir. İşveren için yapılan mesaiyi kendi işiymiş gibi bütün bilgi ve maharetini kullanacak, hiçbir Biradere veya Çırağa hakkından fazla ücret vermeyecektir. Masonlar gündelikle yapılması adet olan işlerin götürü usulde yapılmasını kabul etmeyeceklerdir. İşte kullanılacak olan tüm aletlerin Büyük Loca

tarafından tasvibi şarttır. Masonluğa has bir mesaide Mason olmayan bir işçi kullanılmayacaktır

(burada ücret ve işçi kelimelerini kullanmış olması Anderson'un, "Spekülatif Masonluk, Operatif Masonluğun devamıdır" düşüncesini doğrulamaktadır.).

ALTINCI MÜKELLEFİYET (Masonların tavır ve hareketleri)

1. Locanın faaliyette olduğu sırada,
2. Mesai bitip henüz biraderler dağılmadan önce,
3. Loca toplantısı dışında ancak yabancıların bulunmadığı ortamda,
4. Haricilerin huzurunda,
5. Evinizde veya muhitinizde,
6. Yabancı bir biradere karşı

   olması gereken tavır ve hareketler belirtilmiştir.

Anderson Anayasasında en çok tartışılan konu Tanrı ve Din üzerine yazmış olduğu 1 No.lu yükümlülüktür. Kemal Tunusluoğlu Kardeşimizin tercümesinden bu yükümlülüğü şöyle anlıyoruz. "Bir Mason ayrıcalığı nedeniyle, ahlak yasasına itaat etmek zorunda olup; ve sanatı iyi anlamış ise hiçbir zaman aptal ne bir tanrıtanımaz ne de inkarcı bir dinsiz olur." Ancak buradaki aptal (stupid) sözcüğünün 1720'lerde günümüzdeki anlamından farklı olduğunu ve "sorumluluk kabul etmeyen, yersiz-yurtsuz kişi" anlamına geldiğini işaret edelim.

Eski çağlarda Masonlar yaşadıkları memleketin dininden olmak zorunda idiler.

18. yüzyıldan kalan manüskrilerden, ritüel ve konferans konularından zamanın Masonlarının tümüyle Hıristiyanlığa bağlı olduğu anlaşılır. Serbest bırakılan inançlar ise sadece Hıristiyanlık içindeki varyasyonlarla ilgilidir. Hıristiyan olmayanların Localara alınması Avrupa'da Fransız İhtilali ve Napolyon döneminde, İngiltere'de ise "Eskiler" ile "Modernlerin" birleşmesinden sonra (1816) başlamış, müstemleke siyasetinin gereği istisnai ve yerel olarak gelişmiştir. Masonluğun tüm dinlere kapılarını açması ise İkinci Dünya Savaşı sonralarında gerçekleşebilmiştir. Bugün ise bir Masonun "genel kabul gören dinlerden birine bağlı olması" yeterli görülmektedir.

İstina olarak günümüzde; İskandinav ülkelerinde de, İsveç Ritinde çalışan Büyük Localarda Dünya Masonluğundan farklı olarak sadece Hıristiyanlar kabul edilmekte ve diğer dinlere mensup kardeşler, başka bir ülkede tekris edilmiş olmaları şartıyla, ancak ziyaretçi sıfatı ile Loca çalışmalarına katılabilmektedirler.

MUNTAZAM MASONLUK

1877 yılına kadar Avrupa'daki büyük locaların tamamının Anderson yasalarına riayet ettikleri söylenmektedir. Riayetten neyin kastedildiği çok açık olmamakla birlikte genelde uygulama biçimleri bir diğerini rahatsız etmemektedir. Ancak 1877 senesinde Fransa'daki Büyük Loca **(Grand Orient de France)** Tanrıya inanç şartının vicdan özgürlüğü ile çeliştiği gerekçesiyle **"Evrenin Ulu Mimarı"** kavramını ritüel ve tüzüklerden çıkartmıştır.

Bu İngiltere Birleşik Büyük Locasınca kabul edilemez bulunur. İngiltere Büyük Locasını takiben Geleneksel Mason anlayışını savunan diğer Büyük Localar Fransa Büyük Doğusu ile ilişkilerini keserler. Masonluğun geleneksel ilkelerini günün şartlarına göre yorumlamak fikri yaygınlaşmış, Masonluk; geleneksel ilkelere riayet eden ve etmeyen olarak birçok yerde ikiye ayrılmıştır. Artık Masonluk literatüründe **"Muntazam Masonluk"** diye bir tabir vardır. Geleneksel çizgiden ayrılan Büyük Localar yine de Anderson Nizamatını benimseme iddialarını sürdürmüşlerdir.

Fransa'da bugün geleneksel ilkeleri benimseyen ve düzenli kabul edilen **"Grande Lodge Nationale Francaise"** olup; 1913'de kurulmuştur.

Sonuçta 4 Eylül, 1929'da İngiltere Birleşik Büyük Locası **"Büyük Locaları tanımak için temel ilkeler"** beyannamesini yayınlamış ve geleneksel localar için Anderson Anayasasını benimsemek ifadesinin ne anlama geldiğini yoruma imkan vermeyecek bir kesinlikle ortaya koymuştur.

1929 BEYANNAMESİ

1. Menşe intizamı: Bir Büyük Locanın tanınmış bir Büyük Loca tarafından veya en az üç muntazam locanın bir araya gelmesiyle usulüne uygun bir biçimde kurulması.

2. Evrenin Ulu Mimarına ve onun iradesine inancın üyelik için temel nitelik olması.

3. Tekris edilenlerin yeminlerini açık olan Kutsal Kitap üzerine etmeleri.

4. Büyük Loca ve loca üyelerinin sadece erkeklerden oluşması, kadınları üye kabul eden localar ile Masonik ilişki kurulmaması.

5. Büyük Locanın kendine bağlı localar üzerinde bağımsız, tek ve tartışmasız hükümranlığına sahip olması.

6. Loca çalışmalarında kutsal kanunun kitabı, gönye ve pergelin açık bulundurulmaları.

7. Loca içinde din ve siyaset tartışmasının kesinlikle men edilmesi.

8. Mesleğin Eski Landmarklarına, örf ve adetlerine sıkı sıkıya riayet edilmesi.

İngiltere Birleşik Büyük Locası 1929'dan sonra da Masonluğun temel ilkelerine dair (1938, 1949, 1985 ve 1989 senelerinde) başka beyannameler de yayınlamıştır. Bu beyannamelerle, günün koşulları içinde Muntazam Masonluğun sınırları çizilmek istenmiştir.

Masonlukta inanç ve şartlarının semavi dinler perspektifinden ele alan yaklaşımı Batı Dünyası ile sınırlı tutulmuştu. Oysa ki, Hindistan'da ve Çin'de hiç de yabana atılamayacak bir doğu felsefesi ve medeniyeti vardır. Bu hal Masonluğun hedefi, yöntemi, değerleri ve evrenselliği ile bağdaşmamaktadır.

Nitekim İngiltere Birleşik Büyük Locası, 1941 – 1961 seneleri arasında Çin, Hindistan ve Japonya Büyük Localarını tanımakla bu defa kendi ilkelerine ters düşmüş, bu durumun telafisi için de yemin kürsüsüne konacak kutsal kitaplara, Doğu Dinlerine dair olanlar da ilave edilmiştir.

Bunların içinde neredeyse tanrısız sayılabilecek dinlerin kutsal yazıları da girince durum iyice karışmış, 1989 yılındaki beyanname ile vahiy kavramı dile getirilmeden Mason olacakların yüce bir varlığa inanmaları ve yeminlerinin de kutsal kanunun kitabı üzerine etmeleri gerektiğini söylemekle yetinilmiştir.

Bugün doğu dinlerine ait yemin kürsüsünde bulundurulabilecek 10 ayrı dini inancın kutsal kitabı vardır.

MASONİK KRONOLOJİ

895 – 940 Anglo – Sakson Kralı Athelsan duvarcılara ilk imtiyazı verdi.

XII. yy. Gotik sanatın ve katedral inşaatlarının başlaması. Korporasyonların kuruluşu.

XIII. yy. Anadolu'da **Ahi** teşkilatının kurulması.

1356	Londra'da **"Company of Masons"** un kuruluşu. Bu tarihte İngiltere'de bir Mason örgütünün varlığının açık kanıtıdır.
1376	İlk defa Londra'daki Korporasyonların bulunan bir listesinde **Freemason** kelimesine rastlanır.
1390	**Reguis Manüskrisi**, bilinen en eski gotik anayasa.
1410	**Cooke Manüskrisi,** (Elyazması) Reguis'ten sonra yayınlanmış. Benzerlikleri çok.
	16. yüzyılda Avrupa'da Protestanlara olan baskıların neticesinde birçok bilim ve din adamının daha uygun anlayış ve zemin buldukları İngiltere'ye göçü.
1691	**Orijinal 1 Locası'**nın kuruluşu. (Bu locanın eski operatif hayatı bulunduğuna St. Paul Katedrali'nin inşasında çalışan Üstatların locası olduğuna muhakkak gözü ile bakılmaktadır.)
1694	İngiltere kralı II. Guilllaume'nin Masonluğa kabul edilişi.
1709	Anderson'un İskoçya'dan İngiltere'ye göçü.
1712	**Orijinal 2 Locası'**nın kuruluşu. (1937'de dağılmış)
1717	İngiltere'de kurulan ilk Büyük Loca.
1721	Hıristiyan olmayanların mesleğe kabulü.
1721	16 locanın temsil edildiği bir Büyük Loca toplantısında, Anderson ve ilgili biraderlerden, kendilerine verilen eski gotik anayasa ve manüskrilerin tetkik edilerek yeni bir anayasa hazırlanması istendi.
1723	Anderson'un kaleme aldığı anayasa. (**Anderson Nizamnamesi**)
1725	İrlanda Büyük Locasının kuruluşu.
	Fransa'da bir Loca kayıtlarında ilk defa üçüncü derece toplantı yapıldığı görülmüş.
1730	Masonluğun Teşrihi, yazar Samue Prichard kitabında Masonluğun ilk üç derecesi ile ilgili tüm bilgileri verdiğini iddia ediyor.
	Birçok Büyük Loca üçüncü derece ile çalışmaya başlamış.
1731	Anderson, Aberdeen Üniversitesinden ilahiyat doktoru unvanını almış.
1736	İskoç Masonlarının, İngiltere'deki yeni düzenlemeleri kabul etmeleri ve İskoçya Büyük Locası'nın kurulması.

1737	Dr. Anderson, bazı tadilatlarla II. Anayasa kitabını hazırlamış, III. derece resmen tespit edilmiş.
1738	Papa Clement'in Masonluğu aforoz eden emirnamesi.
1739	Londra Büyük Locasının resmen İngiltere Büyük Locası olarak ilanı.
1743	Üç sembolik derecenin yanında, felsefi dereceler ilave edilmeye başlanmış.
1751	**Eskiler**'in, Büyük Loca kurarak ayrılması.
	18. yüzyılda Korporasyon ve Loncaların sanayi devrimi ile sona ermeleri.
	17.-19.yüzyılda Ritlerin oluşturulduğu dönem. (sembolik dereceler ritlerin temel ve ortak yanı olup; Spekülatif Masonluk tarihinde 600'ü aşkın ritten söz edilir.
1813	Eskiler ve Modernlerin birleşerek, müşterek bir protokolla (temel yasa)
	İngiltere Birleşik Büyük Locası'nın kuruluşu.
1825	İngiltere'de basılan ilk ritüel.
	Masonluğa kabul için, Noaşit olma şartının kaldırılması.
1877	Fransa Büyük Doğusu'nun **Evrenin Ulu Mimarı** kavramını ritüel ve tüzüklerden çıkartması nedeniyle **gayrimuntazam** ilan edilmesi.
1913	Bugün Fransa'da düzenli kabul edilen obediyans **Grande Lodge Nationale Francaise'in** kuruluşu.
1929	Localar ve Masonlar için intizam ve çalışma şekillerini belirleyen 8 maddelik beyanname.
1948-1961	Çin, Hindistan ve Japonya Büyük Localarının tanınması.
1989	Uzakdoğu dini inançlarına uyum amacıyla yeni bir beyanname hazırlanarak, vahiy kavramının çıkarılması ve kutsal kanunun kitabı üzerine yeminlerinde yüce bir varlığa inanmaları gerektiği ifadesi.

KAYNAKLAR

- Hayrullah Örs, İngiltere'de Masonluğun Kuruluşu
- Sahir Erman, Regıus (Tercüme)
- Mışel Margulıes, Masonik Araştırma Üzerine
- Celil Layıktez, Anderson Ve Anayasası
- Celil Layıktez, Masonluğun Teşrihi
- Abdurrahman Erginsoy, Spekülatif Masonluğun Orijini Üzerine
- M. Remzi Sanver, Muntazam Masonluk Ve İnanç
- Günen İpekçi, İngiltere Birleşik Büyük Locası'nın Kuruluşu
- Necip Alayeli, Modern Masonluğun Tarihçesi
- Arto Derebekyan, Ortaçağda Loncalar Ve Operatif Masonluk
- Murat Özgen Ayfer, Masonluğun Tarihçesi, Sözlük
- **İsmail Hakkı Moltay, Spekülatif Masonluğun Kökeni**
- Semih Tezcan, Spekülatif Masonluğun Orijini Üzerine

SIRLARIMIZ

Hakan AKBULUT

One of the things people are most curious about is the secrets in Freemasonary. Masons question themselves as well,as to what the secrets of Freemasonary are. They also question themselves as to what constitues as a Masonic secret. It is natural that Ezoterist roots of Freemasonary bring secrecy to the Craft, however what is thought to be secrets for FreeMasonary by the external world, are infact not... Keeping "Secrets" or "Non-Secrets" in Freemasonary is also crutial in order not to cause misunderstandings and not to create an opportunity for malicious people to misjudge. Masons approach things through their hearts. What their hearts tell them and how they feel, are the real secrets of Freemasonary.

Masonik yaşantımızın en önemli ilkelerinden biri olan "sır saklamak" konusunu düşündüğümüzde hepimizin aklına ilk planda, "Masonluk'ta gerçekten sır var mı", "Masonik sırlar nelerdir ", " Mesleğimizde neleri sır olarak düşünmeliyiz "soruları gelmektedir. Aslında bu sorulara verdiğimiz yanıtlar da, zaman zaman farklılıklar arz etmektedir.

Bu sorular ile ilgili olarak öncelikle Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası tüzüğüne bakmanın yararlı olacağını düşünüyorum. Bu tüzüğün 2. Maddesinin üçüncü bendinde "Masonluğun tarihi, ilkeleri ve ülküsü bir sır değildir" denmektedir. Aynı maddede öte yandan "sır saklamaya kesinlikle uyulmasını ister" ifadelerinin bulunması dikkat çekicidir.

Günümüzde bilginin kaynağına ulaşmadaki hız ve çeşitli araçlar, sır olarak düşünülen bazı bilgilerin artık sır olmaktan çıktığı gerçeğini ortaya koymaktadır. Mesleğimiz ile ilgili bilgilerin, harici yaşamda farklı kişiler için farklı algılamalara neden olduğu bilinen bir gerçektir.

Mesleğimizle ilgili bilgiler sokaktaki adam için farklı, mesleğimiz hakkında çalışmalar yapan bir bilim adamı için farklı, günümüz teknolojisi ile uydudan Masonik toplantıları izleyebilen bir kişi için daha farklıdır.

Sokaktaki adam için Masonlukla ilgili her şey sır olabilir. Ancak Masonik toplantıların ritüellerini bir şekilde öğrenen bir kişinin veya hayatını Masonik konuları araştırmaya adamış bir bilim adamının elde ettikleri bilgilerin hepsi; Masonik Sır olarak mı düşünülebilir mi?

Burada aklımıza yeni sorular da gelebilir. Söz konusu kişilerin gördükleri ve duydukları gerçekten "Masonik Sırlar" mıdır? Edindikleri bilgiler sonrasında artık " Masonik sırlara ulaştık diyebilirler mi "?

Yine sorabiliriz ki; Masonluk ile ilişiği kesilmişler tarafından yapılan bazı açıklamalar ve verilen bilgiler çerçevesinde Masonik toplantıları anlatan filmler yapılması, Masonların ritüelleri, ülküleri ve ilkeleri hakkında yüzlerce kitap yazılması sonrasında harici dünyada paylaşılan bilgiler gerçekten "Masonik Sırlar" mıdır?

Ezoterizm ve Masonluk

Masonluk'u ezoterizm ve inisiyasyondan ayrı düşünmenin imkanı yoktur. Bu itibarla, " Masonik Sırlar" yoktur demek mümkün değildir. Ancak bu sırları; haricilerin sır olarak gördükleri ve öğrendikleri bilgiler değil, her masonun kendi kalbinde hissettiği yansımalar olarak düşünmemiz gerektiği inancındayım. Ezoterik dünyada sır, kişinin ancak kendi çabası ile keşfedilen bilgilerdir.

Haricilerin gördükleri sembollerin ve duydukları sözlerin kısacası ulaştıkları tüm bilgilerin aslında oluşturduğu "Manevi Tesir ve Hissiyat " bir anlamda " Masonik Sırlar"ımızı ortaya çıkarmaktadır. Haricilerin bunları bizim gözümüzden ve bizim hissiyatımızla algılaması ve anlaması mümkün değildir.

Ketumiyet

Bilindiği üzere, Mesleğimiz ile ilgili birçok konuda yayın, bilgi ve açıklamalar vardır. Bunların büyük bir kısmı resmi web sitelerinde de yer almaktadır. Herkesin ulaştığı ve bilgi sahibi olunan konularda da konuşmamaya özen gösterilmesi aslında büyük önem taşımaktadır çünkü bu bilgilerin bile Masonik konularda kötü niyetli ve konuları anlama yeteneğine sahip olmayanlarca çarpıtılmasının önüne geçilmesi için bu konuların konuşulmaması önem taşımaktadır.

Mevlana'nın aşağıdaki dörtlükte dile getirdiği gerçek, sır olarak kabul edelim veya etmeyelim, mesleğimizle ilgili konuları konuşmamamıza yönelik çok önemli bir husustur.

"Elin yabancısına gel esrardan söz etme,
Acemi çaylaklara nazlı yardan söz etme,
Yabancılarla ancak yabancı gibi konuş,
Diken yiyen deveye hiç bahardan söz etme."

Sır olarak düşünelim veya düşünmeyelim, mesleğimizle ilgili konuları "Kalbimizde" saklamamız da erdemli bir insan olabilmemizin temel vasıflarından ve mesleğimizin temel zorunluluklarındandır.

Sır saklamak vasfı, güvenildiğini hissetmektir ve sadakattir. Sır saklamak bir anlamda insan iradesinin ve benliğinin bir imtihanıdır. Kendini inşa eden yolcu için bir öz disiplindir. Bir sırrın devamlı olarak saklanabilmesi, nefse hâkimiyeti sağlayan en büyük faktördür.

Fransız yazar ve düşünür Honore de Balzac "Bir sırrı devamlı olarak saklamak insan ruhunu en çok olgunlaştıran şeydir" demektedir.

Sır saklamak, sırları saklayanlara kuvvet verir, aynı sırrı paylaşanların bir araya gelmesi ise kuvvetin artması demektir. Masonluk zincirinde kardeşlerin birbirlerine yakınlığı, diğer unsurların yanı sıra, ortak konu ve bilgiler üzerinde inşa edildiği için, onun korunması ve paylaşılmaması da büyük önem arz etmektedir.

Masonik Sırlar

Burada yazımızın başındaki sorulara dönecek olursak, evet " Masonik Sırlar" vardır ve bugün dünyada en iyi muhafaza edilen sırlardandır. Ama bu sır haricilerin ulaştıklarını düşündükleri bilgiler, öğrendikleri ritüeller ve semboller değildir.

Haricilerin mesleğimizle ilgili "gördükleri", "duydukları", "öğrendikleri" ve "bildikleri" aslında HKEMBL tüzüğünün 2. Maddesi üçüncü bendine konu hususlardır. "Sırlarımız" Masonik çatı altında hissettiklerimiz, tekristen duyduğumuz heyecan, agaptan aldığımız zevktir. "Sırlarımız", sembollerimizin ve ritüellerimizin bizim kulağımıza fısıldadıklarıdır.

KAYNAKLAR

- Ayfer, M.Ö., (1999), Ansiklopedik Mason Sözlüğü-üçüncü cilt: P-Z, (Tilgat Matbacılık, İstanbul) pp. 1198-1199
- Ceylan, S., (1995),"Çıraklık- Masonlukta Sır Saklama Sembolizması", *Atanur Muhterem Locası/Fikirsel Çalışmalar 1993-1994,* (HKEMBL Yayınları, Ankara) pp. 9-11
- Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası (2012), Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası Tüzüğü, (HKEMBL Yayınları, İstanbul)
- McNulty, W.K., (1991), Freemasonary: A Journey through Ritual and Symbol, (Thames and Hudson Pub., London)
- McNulty, W.K., (2007), "The Secret Identity of Freemasons", *The Cornerstone Society-Summer Conference 2007*, pp. 6-7
- Mukannasoğlu, R., (2010), "Sır ve Sır Saklamak", Yolları Taşlı Adana 2008-2009/ Çıraklık Dereceleri Çalışmaları, (HKEMBL Yayınları, Ankara), pp. 87-90
- Sanver, R., (1997), İnisiyasyonun Metodolojisi ve Masonluk, (Ülkü Locası Yayınları, İstanbul), pp.151-155
- Uslutaş, G., (2008), "Sır Saklamak", *Erdem VIII/Fikri Çalışmalar 2005-2007*, (HKEMBL Yayınları, Ankara), pp. 467-468
- Üstünsoy, E.E., (1998) "Sır Saklamak", Çağ /1969-1998, (HKEMBL Yayınları, Ankara), pp. 150-152
- Yakupoğlu, M. H.,(2003), "Sır Saklamak", *Geçmişten Esintiler 1969-2003*, (HKEMBL Yayınları, İstanbul), pp. 239-241

ARŞİVDEN ÜNLÜ MASONLAR

Mimar SİNAN

In the early issues of Mimar Sinan- issues from 19 to 36, some well-known Freemasons were introduced with their brief biographies. After four decades Mimar Sinan starts again to introduce famous Freemasons with their brief masonic history and the documents in the archives. The first freemason Fahrettin Kerim Gökay is a medical doctor, professor in psychiatry, later mayor of Istanbul, ambassador, Member of Parliament. He was initiated in 1924 and became the Master of the lodge Murat in mid 30's.. Bro. Yunus Nadi Abalıoğlu was a journalist, then a Member of Parliament. He was the founder and editor ıf the dailies Yeni Gün and Cumhuriyet. He was initiated in 1923. Mehmet Emin Yurdakul was a well-known poet, governor and a Member of Parliament. He was initiated in 1925. Suat Hayri Ürgüplü was a judge. Became a Member of Parliament, Chairmen of the Senate and Prime Minister. He was initiated in 1932.

Mimar Sinan dergisinin 19. ve 36. sayıları arasında "Ünlü Masonlar" başlığı altında Sahir Erman-Suha Umur Kardeşlerin hazırladığı bölümler yer almıştı. Bu yazılarda, Türkiye'den ve dünyadan tanınmış Masonların kısa hayat hikayelerine yer verilmişti. Bu sayımızdan başlayarak meslek hayatlarında ve toplumda ün kazanmış ebediyete intikal etmiş kardeşler kısa hayat hikayeleri, Masonik özgeçmişleri ile arşivde kendilerine ait belgeler eşliğinde anılacaktır.[1]

1 *Hayat hikayeleri için yararlanılan kaynaklar: Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi (1969); AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi (1986); Reşat Ekrem Koçu, İstanbul Ansiklopedisi (1963); Behzat Üsdiken, Pera'dan Beyoğlu'na 1840-1955 (1999); Beyoğlu 1870-2000 (2000); Seyit Ali Ak, Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Fotografi 1923-1960 (2001); Turgut Çeviker, Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü II Meşrutiyet Dönemi 1908-1918 (1988); Semih Balcıoğlu- Ferit Öngören, 50 Yılın Türk Mizah ve Karikatürü (1976); Başlangıcından Bugüne Türk Karikatürü, Hazırlayan: Karikatürcüler Derneği (1971).*

Fahrettin Kerim Gökay

Eskişehir'de manifatura ticareti yapan Hacı Abdülkerim Efendinin oğlu olarak 1900 yılında Eskişehir'de dünyaya geldi. Eskişehir ve İstanbul'da okuduktan sonra İstanbul'da Tıbbiye'yi (Tıp Fakültesi) bitirdi. Öğrenciliği sırasında Talebe Cemiyeti başkanlığında bulundu. Eskişehir'de Ahrar gazetesini çıkardı. Münih, Hamburg ve Viyana Üniversitelerinde nöropsikiyatri ihtisası yaptı. 1924 yılında İstanbul Akliyat Hastanesi'nde çalışmaya başladı. 1933 yılında Profesör, 1942 de Ordinaryüs Profesör oldu. 1949 yılında İstanbul Belediye Başkanlığına getirildi. Bu görevini 1957'ye kadar sürdürdü ve Bern Büyükelçiliğine tayin edildi. 1961 yılında İstanbul'dan Milletvekili seçildi. 1962 yılında İmar ve İskân Bakanı, 1963'de Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı oldu. 1964 yılında Avrupa İskân Fonu üyeliğine seçildi. Dünya Göçmenler Birliği'nin fahri başkanlığını yaptı. 22 Temmuz 1987'de İstanbul'da ebediyete intikal etti.

Fahrettin Kerim Birader, 1924 yılında Selamet mahfilinde tekris oldu, daha sonra 17 Mayıs 1925'te Murat'a katıldı. 1926'da Muhakkik yardımcısı, 1929 ve 1930'da Birinci Nazır oldu, 1932, 1934 ve 1935 yıllarında Üstadı Muhteremlik yaptı.

Murad Mahfeli Muhteremine

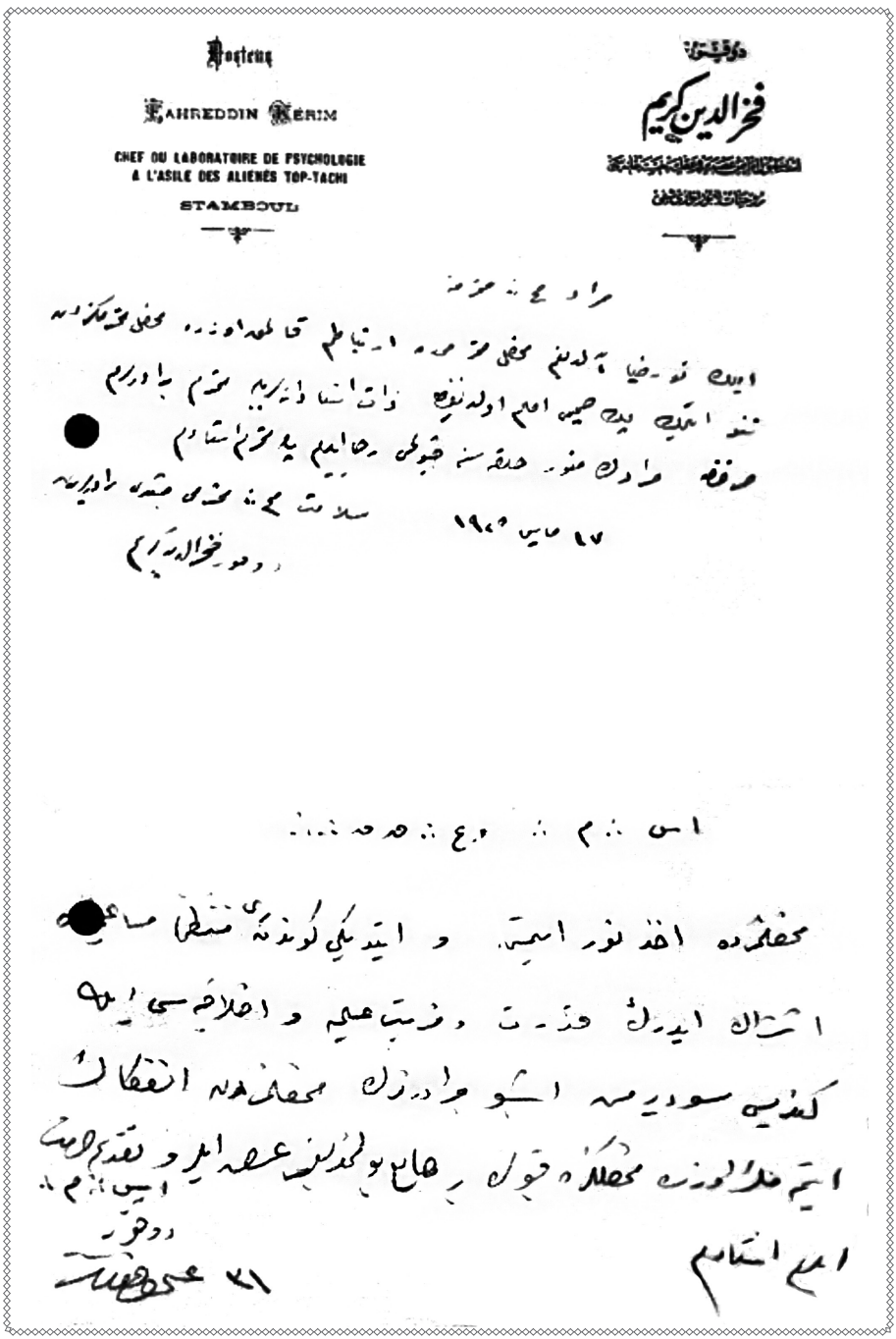
İlk Nur-u Ziya aldığım mahfel-i muhteremimde irtibatım kalmak üzere mahfil-i muhtereminizden tebenni etmek pek samimi emelim olduğundan zat-ı üstadaneleriyle muhterem biraderlerim tarafından Murad'ın münevver halkasına kabulümü rica ederim. pek muhterem üstadım.

17 Mayıs 1925

Selâmet Mh∴ Muhteremi
Müptedi biraderlerinden
Doktor Fahreddin Kerim

Üs∴ Mh∴ve A∴ KK∴

Mahfelimizde ahz-ı nur etmiş ve ettiği günden beri muntazaman mesaimize iştirak ederek kudret-ü meziyet-i ilmiye ve islâhiyesi ile kendisini sevdirmiş işbu biraderimizin infikâk etmemek üzere mahfelinize kabulünde bir manî bulunmadığını arz eyler ve takdim-i hürmet ederim üstadım.

Docteur

FAHREDDIN KERIM

CHEF DU LABORATOIRE DE PSYCHOLOGIE
A L'ASILE DES ALIENES TOP-TACHI

STAMBOUL

دوكتور

فخرالدين كريم

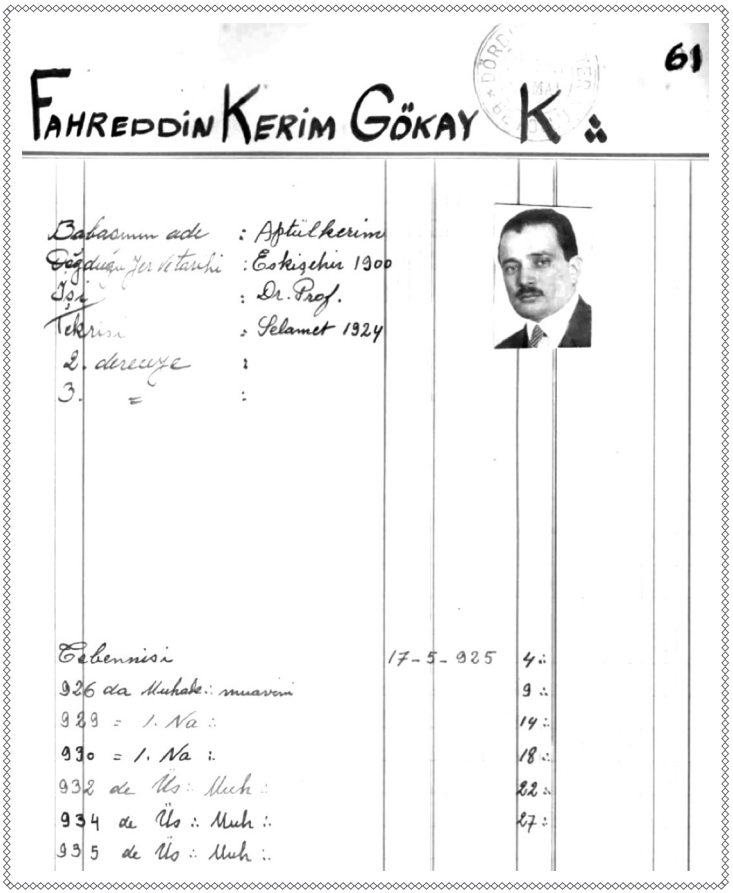
Fahrettin Kerim Biraderin Selamet'ten Murat'a katılma talebi

Üs∴ Muh∴
İmza 31°

Belgenin bugünkü dille özeti:

"İlk nura kavuştuğum Muhterem Locamla ilişkim kalmak üzere Muhterem Locanıza katılmak pek samimi emelim olduğundan Murad'ın aydınlık halkasına siz Üstadı Muhterem ve Kardeşlerim tarafından kabul edilmemi rica ederim. Selamet Muhterem Locası Çıraklarından Doktor Fahrettin Kerim.

Üstadı Muhterem ve Aziz Kardeşlerim, Locamızda nura kavuşmuş ve o günden beri çalışmamıza düzenli olarak katılarak bilimsel yeteneği ve kendini geliştirme gücü ile kendini sevdirmiş bu Kardeşimizin [Locamızdan] ayrılmamak üzere Locanıza kabulünde bir engel bulunmadığını belirtirim. Üstadı Muhterem (imza) 31°

61

FAHREDDİN KERİM GÖKAY K ∴

Babasının adı : Aptülkerim
Doğduğu yer ve tarihi : Eskişehir 1900
Işçi : Dr. Prof.
Tekrim : Selamet 1924
2. derecye :
3. = :

Edelenmisi 17-5-925 4∴
926 da Muhake∴ muavin 9 ∴
929 = 1. Na ∴ 14 ∴
930 = 1. Na ∴ 18 ∴
932 de Üs ∴ Muh ∴ 22 ∴
934 de Üs ∴ Muh ∴ 27 ∴
935 de Üs ∴ Muh ∴

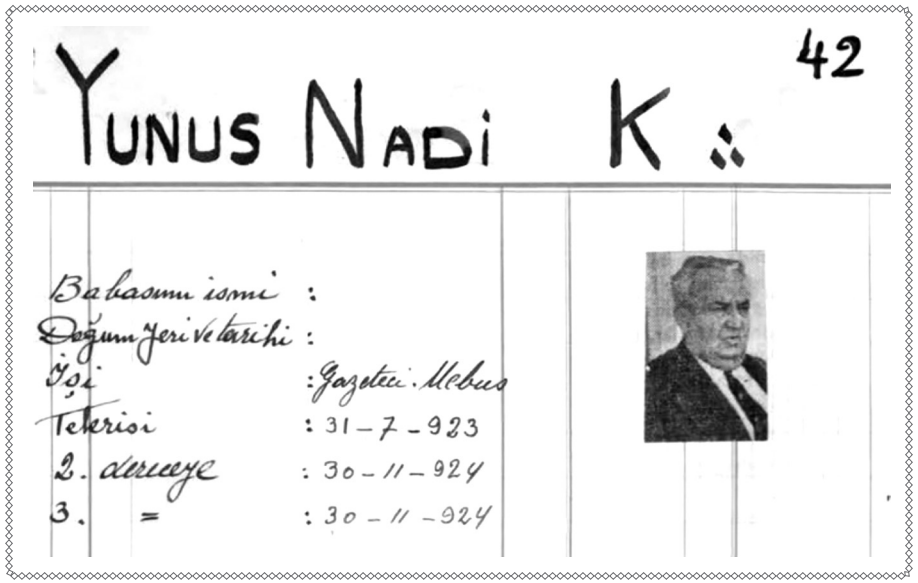
Fahrettin Kerim Birader, Murat Mahfili defterinde 61 numaralı üye

Yunus Nadi Abalıoğlu

Abalızade Halil efendinin oğlu Yunus Nadi, 1880'de Fethiye'de dünyaya geldi. Fethiye'de ve Rodos'ta okudu. İstanbul'a gelince Mektebi Sultani'de (Galatasaray Lisesi) ve Hukuk Mektebi'nde (Fakültesi) öğrenim gördü. Yirmi yaşında Malumat gazetesinde yazmaya başladı. 1901'de üç yıl kalebentliğe mahkûm edilerek Midilli'ye gönderildi. Cezasını tamamladıktan sonra İstanbul'a gelerek İkdam ve Tasviri Efkâr gazetelerinde yazdı. Selanik'te Rumeli gazetesinin başyazarı oldu. Meclisi Mebusan'ın ikinci döneminde Aydın mebusu seçildi. 2 Eylül 1918'de Yeni Gün gazetesini kurdu. Gazetenin İngiliz işgal yönetimi tarafından kapatılması üzerine 1919 Ocak ve Şubat aylarında Eski Gün adıyla yayınladı. Ankara'ya geçti. Anadolu'da Yeni Gün adıyla yayımlamaya devam etti. 1920'de Muğla Milletvekili olarak BMM'ne girdi. Altı dönem Muğla milletvekili oldu.

Mayıs 1924'de Yeni Gün'ü kapatarak Cumhuriyet gazetesini kurdu ve ölümüne kadar başyazarlığını sürdürdü. 28 Haziran 1945'de Cenevre'de ebediyete intikal etti. Yunus Nadi Birader, 21 Temmuz 1923 tarihinde tekris olmuş, 30 Kasım 1924'te Üstat Masonluğa yükseltilmiştir.

42

YUNUS NADI K.

Babasının ismi :
Doğum yeri ve tarihi :
İşi : Gazeteci. Mebus
Tekrisi : 31-7-923
2. dereceye : 30-11-924
3. = : 30-11-924

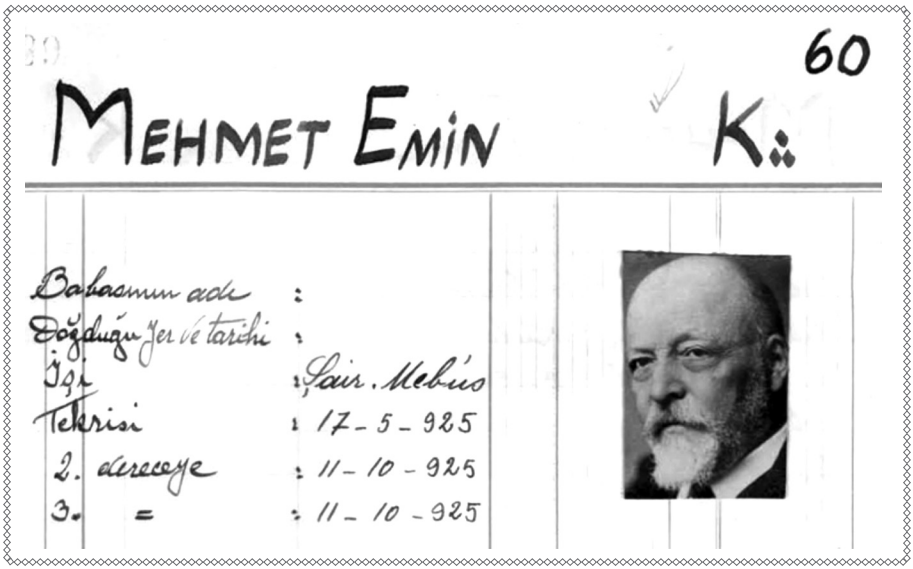
Yunus Nadi Birader Murat Mahfili defterinde 42 numaralı üye.

Mehmet Emin Yurdakul

13 Mayıs 1869'da İstanbul'da dünyaya geldi. Beşiktaş rüştiyesini ve idadisini bitirdi. Bir süre Mülkiye ve Hukuk mekteplerine devam etti. Sadaret Evrak Kalemi'ne memur olarak girdi. Fazilet ve Ahlak adlı küçük eserinin beğenilmesi üzerine Rüsumat Kalemi'ne maaşlı memur oldu, 1890'da Rüsumat Evrak müdürlüğüne getirildi. Osmanlı-Yunan savaşı sırasında (1897) ilk şiirlerini yayınladı. Hoşa gitmeyen şiirleri nedeniyle 1907'de Erzurum rüsumat nazırlığına atandı. II. Meşrutiyet'ten sonra (1908) Trabzon'a, İstanbul'da Bahriye Nezareti müsteşarlığına, Hicaz (1909), Sivas (1910), Erzurum (1911) valiliklerine atandı. Ziya Gökalp'in Türkçülük akımını benimsedi. Türk Yurdu dergisinin kurucuları arasında yer aldı (1911). 1912'de emekliye ayrıldı. 1914'de Musul mebusu seçilerek Meclisi Mebusan'a girdi.

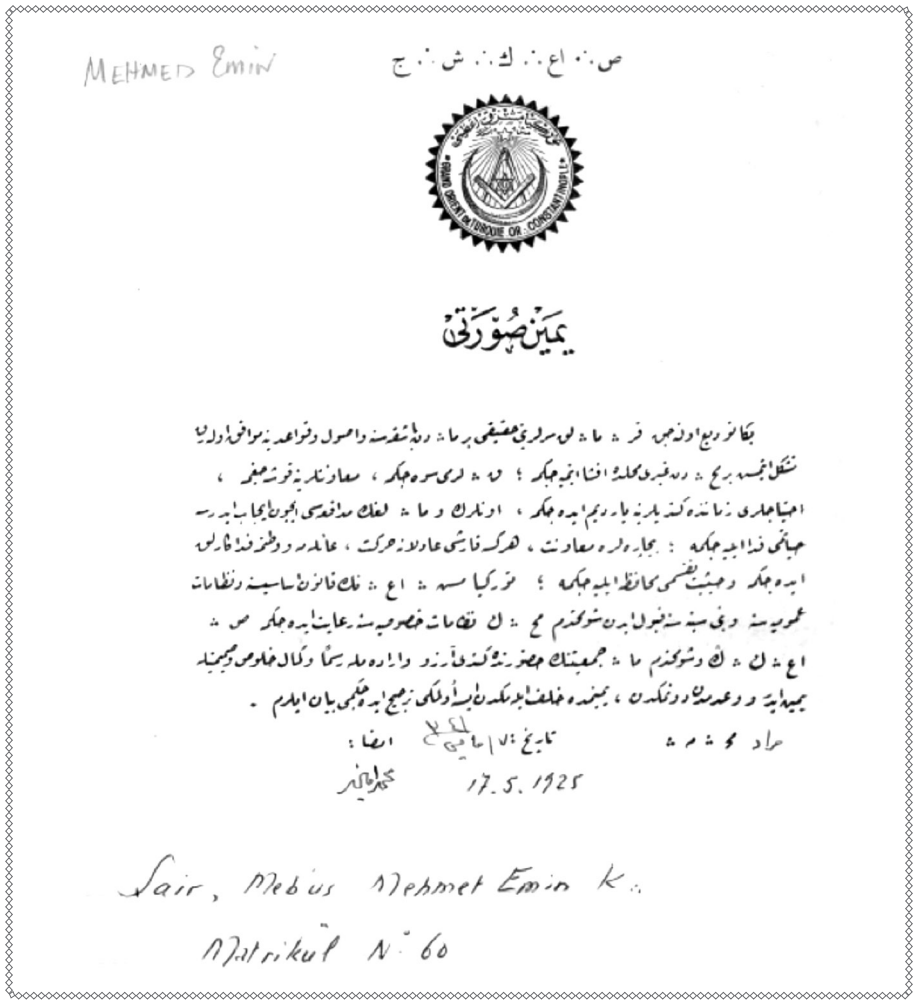
TBMM'nde 1923'den ölümüne kadar Şarkikarahisar (Şebinkarahisar), Urfa ve İstanbul milletvekili olarak bulundu. Serveti Fünun döneminde şiir yazmaya başlayan Mehmet Emin hece veznin kullanarak halkın diliyle yazma akımını başlattı. Şiirlerinde coşku, umut ve öğreticiliğe yer verdi. Biçim yönünden de geleneğin dışına çıkarak yenilikler getirdi. 14 Ocak 1944'de İstanbul'da ebediyete intikal etti. Mehmet Emin Birader 17 Mayıs 1925'de tekris olmuş, 11 Ekim 1925'te Üstat Masonluğa yükseltilmiştir.

60

MEHMET EMİN K.:

Babasının adı :
Doğduğu yer ve tarihi :
İşi : Şair. Mebûs
Tekrisi : 17 - 5 - 925
2. dereceye : 11 - 10 - 925
3. = : 11 - 10 - 925

Mehmet Emin Birader, Murat Mahfili defterinde 60 numaralı üye.

MEHMET EMİN

ص ٠٠ اع ٠٠ ك ٠٠ ش ٠٠ ج

GRAND ORIENT OTTOMAN OR CONSTANTINOPLE

یمین صورتی

بکانون ربع اون جی قرن ۱۰ ماده لی سراپی مصدقی برماده رونیا شقدسنه واصول وقواعده یه موافق اولرق
تشکل ایتمش بر ۱۰ رده قبول محلنده افتتاح اولنجه جکدر ؛ ۱۰ ۱۰ لری سره جکدر ، سعادتلرینه توفیق ،
اعتباجلری زیاده کسب یادیه یاد ریم ایده جکدر ، اولدقلری ۱۰ ماده لغات مقدسی اجرایه مجاب ایده رسه
جیاتی فنا ایده جکدر : بجاره لره سعادت ، شرکت فاشی عادلانه حرکت ، عائله ره وطنه فداکارلق
ایده جکدر وحیثیت نفسی محافظه ایده جکدر ؛ قرکیا سه ۱۰ اع ۱۰ نك قانون اساسینه ونظامات
عمومیه سنه وقی سنه سنه قبول ایدن شوکندم مح ۱۰ ك نظامات خصوصیه سنه رعایت ایده جکدر ص ۱۰
اع ۱۰ ك وشوکندم ما ۱۰ جمعیتك مقصد ومرامنه کسب فائده آرزو وادا ره مجلسنه وکلای خلوص وجمعیته
بیعه ایده و وعده صادق اولنکدن ، بجمله ه خلاف حرکتلرینه اولدقلری تقدیرجه ایده جکلری بیان ایلدم .

مراد محرم

تاریخ ۱۷ ایلول

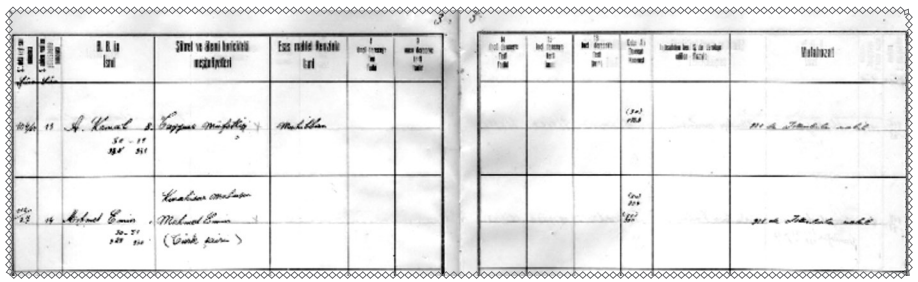
امضا :

17. 5. 1925

Sair, Mebus Mehmet Emin K.

Matrikul N° 60

Mehmet Emin Biraderin Çırak yemini sureti.

		B. B. ün İsmi	Şöhret ve ehemmiyetli vaziyetleri	Esas mahalli Memleketi İsmi					Mahiyeti
1924	13	A. Kemal	Kappani müfettişi	Muğla					
1924	14	Mehmet Emin	Kaatlan muallim (Türk şairi)	Mehmet Emin					

Mehmet Emin Biraderin Ankara Hâkim Şapitri matrikül defterindeki kaydı.

Suat Hayri Ürgüplü

1903'de Şam'da dünyaya geldi. Şeyhülislam Hayri Efendi'nin oğludur. Galatasaray Lisesi'ni (1922) ve İstanbul Hukuk Fakültesi'ni (1926) bitirdi. Türk-Yunan Ahali Mübadelesi Hakem Mahkemesi'nde çevirmenlik, İstanbul Ticaret Mahkemesi'nde hâkimlik (1929-1932) yaptı. Kayseri milletvekili olarak 1939 ve 1943'te TBMM'ne girdi. Mart 1943'te kurulan Saraçoğlu hükümetinde Gümrük ve Tekel Bakanı olarak görev aldı. Şubat 1946'da istifa etti. 1950'de Kayseri milletvekili olarak parlamentoya girdi. Avrupa Konseyi Danışma Meclisi'nde Türk heyeti başkanlığı ve Avrupa Konseyi Danışma Meclisi ikinci başkanlığı yaptı. Bonn (1952), Londra (1955), Washington (1958), Madrid (1960) büyükelçiliklerinde bulundu. 1961'de Kayseri senatörü seçildi.

1961-1963 arasında Cumhuriyet Senatosu başkanlığını yürüttü. 29. Hükümeti kurma görevi verildi. 20 Şubat 1965-27 Ekim 1965 arasında Başbakanlık yaptı. 1966'da kontenjan senatörlüğüne getirildi. Nisan 1972'de hükümeti kurmakla görevlendirildi ancak görevi iade etti. Senatörlüğünün sona erdiği 1972'de siyasal yaşamdan çekildi. 26 Aralık 1981'de İstanbul'da ebediyete intikal etti. Suat Hayri Birader, 12 Haziran 1932 günü tekris olmuş, 26 Kasım 1033'de Üstat Masonluğa yükseltilmiştir. Locasında 1933 yılında Hazine Emini Yardımcısı, 1934'de Dahili Muhafız, 1935'de Muhakkik seçilmiştir.

SUAT HAYRİ
ÜRGÜPLÜ

TALEPNAME | **DEMANDE**

★
★ ★

İsim ve mahlâsım. Suat Hayri Efendi Oğlu | Mon nom et mon prénom.

Pederimin isim ve sanatı. merhum Şeyhislam Hayri Bey. | Nom et profession de mon père.

Doğduğum yer ve tarih. 1319 Şam | Lieu et date de ma naissance.

Sanat ve meşguliyetim. Birinci ticaret mahkemesi hâkimlerinden | Ma profession, mon occupation.

Oturduğum yer. Kalâmiş Bagdat caddesi 123 No | Mon domicile actuel.

Beşeriyetin hürriyet ve faziletine hizmet ettiğini vicdanî bir kanaatle anladığım (Hür Masonluk Cemiyeti) ne dahil olmak istiyorum. Hüviyetimi yukarıda ve diğer sahifelerdeki suallere verdiğim cevaplarda arzettim. Muktazi muamelenin icrasile bu muhterem Cemiyete kabulümü rica ederim.

3 . 12 . 1931

İmza

Suat Hayri

Ayant la conviction consciente et ferme que la Franc-Maçonnerie travaille pour la liberté et le relèvement de l'humanité, je désire en faire partie. Ci-haut et dans les pages suivantes se trouvent des détails sur mon identité. Je vous prie d'accomplir les formalités nécessaires à mon admission.

Le 193

Signature

Suat Hayri Biraderin Talepnamesinin ilk sayfası.

S.·. Â.·. K.·. Ş.·. C.·.

HÜRRİYET — MUSAVAT — UHUVVET

TÜRKİYE MAŞRIKI ÂZAMI
İTTİHAT, KUVVET, TERAKKİ

Kâ.·. Â.·. Dairesi

İSTANBUL MAŞRIKI

13/6/1932 19

№ 2579

MURAT M.·. M.·. ine

Üs.·. M.·. ve Az.·. KK.·.

Birinci Ticaret Mahkemesi İzasından Suat Hayrı nam haricinin M.·. M.·. inize dahil olmak için talepname vermiş olduğu hakkındaki No.12 21/4/1932 tarihli levhai uhuvvetiniz alında. İsmi ret, tart ve imhal edilenler arasında mevcut olmadığından tahkikata göre muamele ifası ve selamı biraderanemizin kabulü rica olunur Üs.·. M.·. ve Az.·. KK.·.

Kâ.·. Â.·. M.·.

Suat Hayri imzası

Suat Hayri Birader'e ait tasvip yazısı.

Suat Hayri Ür-
ğüplü

K.·. U.·. M.·. Y.·. Ş.·.

SUAT HAYRİ
ÜRGÜPLÜ

Yemin sureti

Bana tevdi olunacak Fr.·. Mas.·. luk sırlarını hakiki bir Mas.·. dan başkasına ve usul ve kavaidine muvafık olarak teşekkül etmiş bir Mah.·. den başka yerde ifşa etmiyeceğime; K.·. lerimi seveceğime; muavenetlerine koşacağıma; ihtiyaçları zamanında kendilerine yardım edeceğime; onların ve Mas.·. luğun müdafaası için icap ederse hayatımı feda edeceğime; biçarelere muavenet, herkese karşı âdilâne hareket, âileme ve vatanıma fedakarlık edeceğime ve kendi haysiyetimi muhafaza eyliyeceğime; Türkiye Bü.·. Meş.·. ının kanunu esasîsine ve umumî nizamatına ve beni sinesine kabul eden şu Muhterem Mah.·. in hususî nizamlarına riayet edeceğime Kâ.·. U.·. M.·. ının ve şu Muhterem Mas.·. Cemiyetinin huzurunda kendi arzu ve irademle resmen ve bütün hulûs ve samimiyetimle yemin eder ve vadimden dönmekten ve yeminimde hulfeylemekten ise ölmeği tercih edeceğimi beyan ederim.

Muh.·. Mah.·. *Tarih:* *Imza:*

Suat 12-6-932

Suat Hayri K.·. (ÜRGÜPLÜ)
Matrikül N° 132

Suat Hayri Birader'in tekris yemini sureti

132

SUAD HAYRI K.

Babasının adı : Şeyhülislam Hayri
Doğum yeri ve tarihi : Şam 1903
İşi : Avukat
Tekerrisi : 12-6-932
2. dereceye : 5-3-933
3. = : 26-11-933

933 de Haz : Em : muavini
934 = Da : Muh :
935 = Muhale :

Suat Hayri Birader, Murat Mahfili defterinde 132 numaralı üye.

1552

Bü ∴ Meş ∴ matrikül No.

B ∴ in ismi, mahlası ve pederi ismi: Suat Hayri B.. (Urgüplü)
Babası: esbak şeyhül'islam Hayri Ef.

Tabiiyeti: T.C.

Doğduğu tarih ve yer: Şam 1903-1319

Meşguliyeti: Avukat

Aile şeraiti: evli

İkametgâhı: Şişli Hasat sokak No.8 daire 3

İş adresi : 4.cü Vakıfhan I kat No.36

Telgraf adresi: hane adresi

Posta kutusu: No.

Telefon No. 20265

Doğduğu: Meş ∴ Türkiye Bü..Meş..

Muh ∴ Mah ∴ Murat Mah..Muh..

1 inci dere ∴ ye tekrisi tarihi: 12/6/1932 Hangi Mah ∴ de Murat Mah..Muh..

2 „ „ „ „ : „ „

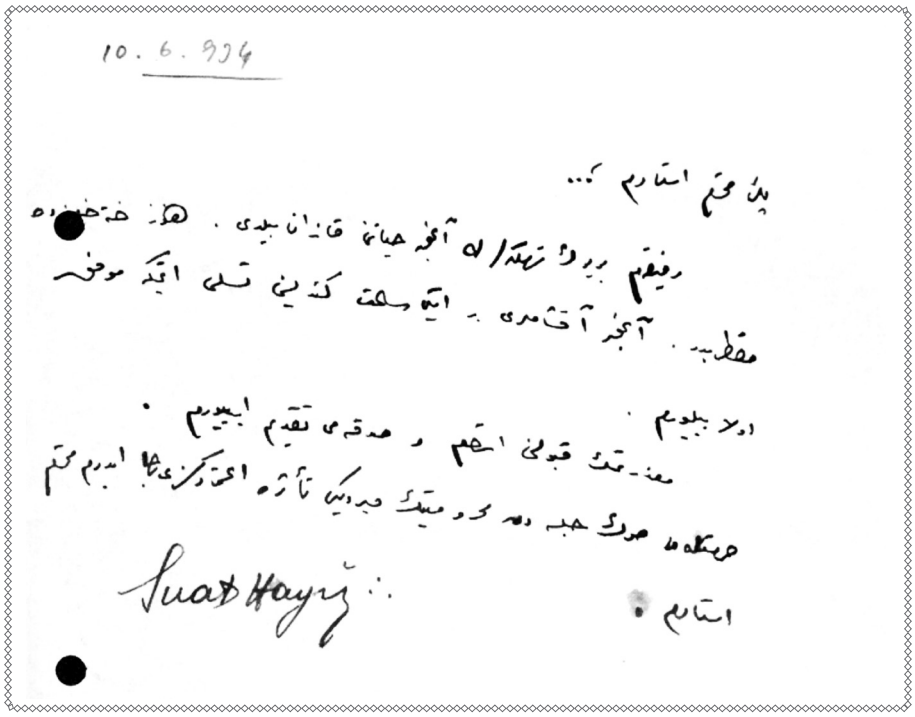
3 „ „ „ „ : „ „

(Tekemmül Mah ∴ Â ∴ si ismi)	(Hak ∴ Şap ∴ ismi)
4 ∴ e terfii tarihi:	15 ∴ e terfii tarihi:
9 ∴ a „ „ :	18 ∴ e „ „ :
14 ∴ e „ „ :	

(Areopaj ismi)	(Âlî dereceler)
22 ∴ e terfii tarihi:	31 ∴ e terfii tarihi:
27 ∴ e „ „ :	32 ∴ e „ „ :
29 ∴ a „ „ :	33 ∴ e „ „ :
30 ∴ a „ „ :	

Fevkalâde hizmetler	Fevkalâde taltifler

Suat Hayri Biraderin Büyük Maşrık sicil kartı.

Suat Hayri Biraderin eşinin hastalığı nedeniyle toplantıya gelememesi üzerine gönderdiği mazeret mektubu

10.6.934

Pek Muhterem Üstadım !…

Refikam büyük tehlikelerle ancak hayatını kazanabildi. Henüz hastanede mukattaridir. Ancak akşamları bir iki saat kendisini teselli etmeye muvaffak olabiliyorum.

Mazeretimin kabulünü istirham ve sadakamı takdim ediyorum.

Hürmetle son celseden mahrumiyetin verdiği teesüre itimadınızı rica ederim Muhterem Üstadım.

Suat Hayri :.

LOCALARDA YAPILAN KONUŞMALAR

İSTANBUL

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
001 İDEAL	Cengiz GÜLEÇ	İnisiyasyon ve Ezoterik Öğretiler Bağlamında Masonluk	12.10.15
	Selim TANKUT	Zorlu Süreç; Geleneklerimizi Yaratmak ve Yaşamak	26.10.15
002 KÜLTÜR	Halil KUNDAK	Mozart	05.06.15
	Halil İbrahim YALÇIN	İslam Felsefe ve Masonluk	09.10.15
	Haluk ERGÜVEN ve Ümit AKIN	Hazarlar- Onüçüncü Kabile	20.11.15
003 ÜLKÜ	Cüneyt ÇEÇEN	Metamorfoz	05.11.15
006 KARDEŞLİK	Emrehan İNAL	Yemin Ettik	28.05.15
	Alper EKER	Bilim ve Işık	17.09.15
	Remzi SANVER	Kuantum	01.10.15
	Metin SAĞMANLI	Atatürk ve Bilim	12.11.15
007 HÜRRİYET	Buğra ÇELİK	Sayısal Sembolizmanın Gizemleri	09.06.15
	Eyüp ARATAY	Kozmos, Kaos ve Kaosun Düzeni	29.09.15
	Tevfik Emir KANPULAT	Holografik Evren	13.10.15
	Serdar ÜLGER	Hoşgörü, Tolerans	27.10.15
	Yılmaz MAZLUMOĞLU	Atatürk ve Laiklik	10.11.15
008 SEVGİ	Eren ERBABACAN	İskenderiye Kütüphanesi (Kayıp Kütüphane)	05.10.15
	Halit KAKINÇ	Deizm	19.10.15
009 ATLAS	Hamza BOZADA	Masonluk Hakkındaki Efsaneler ve Yanlış Fikirler	23.05.15
	Selim GATENYO	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	14.10.15
	Osman YARSUVAT	Atatürk'ü Anlamak	11.11.15
011 MUSAVAT	Necmettin YILDIZ	Atatürk	13.11.15
017 LİBERTAS	Deniz SELMAN	Ichwan –as Safa	20.05.15
	Melih EVRENSEL	Zürich'teki 40. Yıl Kutlamalarının Libertas K:.'lere Sunumu	17.06.15
	Deniz SELMAN	Yin ve Yang	07.10.15
	Ziya TOZAN ve Barış ALTINDAĞ	Günlük Hayattaki Semboller	18.11.15
018 HAKİKAT	Evangelos MİHAİLİDİS	Mevlana: Masonluk Öncesi Büyük Bir Mason	03.06.15
	Yani PAİSİOS	Bir Sembol: Nuru Ziya Sokağı	07.10.15

	Yani SKARLATOS	Agap İçkisi	04.11.15
	Panayot MANGAFA	Masonlukta Kutsallık Kavramı	18.11.15
020 FAZİLET	Murat GÜVENTÜRK	Masonik Hayatımdaki Zorluklar	06.10.15
	Tuncay DOĞU, Orhan Sanlı BAYKENT, Serkan KOCADERE, Oğuz SIRMALI, Ali TUNCER	Güneşin Sesi Mozart	20.10.15
	Selim YUNA	Cumhuriyet ve Atatürk	03.11.15
028 ERENLER	Halit GÖÇER, Mustafa KÜRELİ	İnanç ile Aklın Muhteşem Dansı	29.05.15
	Ata AKIN	Özgür İradeye Bilimsel Bir Bakış	12.06.15
	Levent GÜRKAN	İnanan Beyin	02.10.15
	Osman URALLI	Adam Smith ile İbn-i Haldun Felsefelerinin Karşılaştırması	16.10.15
	Cüneyt SAYIN	Hiçbir Şeyden Çekmedi İnsanlık Bilim ve Sanattan Çektiği Kadar	27.11.15
029 DELTA	Bingür SÖNMEZ	Atatürk ve Cumhuriyet	19.10.15
	Cem AYHAN	İmparatorluktan Cumhuriyete Tıbbiyenin Öyküsü	16.11.15
030 SADIK DOSTLAR	Metin DELEVİ	1933-1945 Avrupa Masonluğu	28.05.15
	Ramazan KARAMAN	Yazdan Kalanlar	01.10.15
	Deniz YEGÜL	Yedi Ölümcül Günah	26.11.15
031 ÜLKE	Ali Oktay CEVER, Mustafa Süreyya SEZGİN	Taht-ı Süleyman veya Kürsü-ü Süleyman	26.05.15
	Mustafa ŞİMKA, Uğur ALTINÖRS	Hakikatin Aranmasında Bilginin ve Bilimin Rolü	27.10.15
032 ŞEFKAT	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze; Tarihten Çıkartılacak Dersler: Endülüs Örneği…	12.10.15
	Erhan ÇULHA	Çırak Derecesi Bilgileri	23.11.15
033 HUMANİ-TAS	Aleks KAPUDAĞ	Kendini Bilmek	02.06.15
	Leon Levi COŞKUN	Rit, Ritüel, Obediyans	06.10.15
	Abdullah GÜRHAN	Laiklik	20.10.15
034 HULUS	Vasilaki KARAKAŞ	Masonları Birleştiren Bağ	27.05.15
	Vasilaki KARAKAŞ	Kardeşlik ve Hizmet	14.10.15
	Dimitri KARAKAŞ	Semboller ve Sembolizm	25.11.15
035 FREEDOM	Mehmet HACIHANEFİOĞLU	Türümüzün Geleceği	22.10.15
	Umur ÇOLGAR	Atatürk'e Suikast Girişimleri	19.11.15
037 DEVRİM	Salih EVCİLERLİ	Tevazu	10.06.15
	Koray ÖZTÜRKLER	Bilgi, Teknoloji ve Masonluk	16.09.15
	Metin BOLCAL	Bilimsel Devrim	14.10.15
	Bingür SÖNMEZ	Atatürk ve Cumhuriyet	11.11.15
040 PINAR	M.Fadıl CERRAHOĞLU	Türkiye'de Tahkim	13.10.15
	Macit Kubilay ÖZKAN	Hepimizin Kökeni	27.10.15

	Önder AYAN	Atatürk ve Felsefe	10.11.15
	Mustafa Hakan DURMAZ	Atatürk ve Kadın	10.11.15
	Ender AYAS	Masonluğa İlk Adım	24.11.15
041 SEVENLER	Bülent DENLİ	Enver Necdet EGERAN Kardeş	09.10.15
	Ferdi MERTER, Okday KORUNAN, Can ERTUĞRUL, Uğur POYRAZ, Sefa ZENGİN	Sokrates'in Savunması	23.10.15
043 MİMAR SİNAN	Turgut DERİNKÖK	İnancın Gücü	13.06.15
044 HİSAR	Erdem YAKAR	Kalfalarla Söyleşi	16.06.15
	Tekin ÖZERTEM	23 Nisan Uluslararası Çocuk Şenliği	06.10.15
048 ÜÇGEN	Tunç TİMURKAN	Obediyansların Mukayesesi	02.10.15
	Tolga POZAM	Mevlana'nın Deyişleri	16.10.15
049 ÜÇIŞIK	Remzi SANVER	Kuantum Üzerine Düşünceler	05.10.15
	Can SOYLU	Şakul'ün Masonik Anlamı ve Harici Hayata Yansımaları	19.10.15
	Recep DURAY	Tesviye'nin Masonik Anlamı ve Harici Hayata Yansımaları	19.10.15
052 GÜN	Okan YUNUSOĞLU	Tekriste Elementler ile Arınma	04.06.15
053 ÖZLEM	Musa YAHYA	Mason Olmayan, Masonlar	25.05.15
054 BAŞAK	Ozan KARACA	Aydınlanma Çağı ve Lessing	21.05.15
	Levent UNUTULMAZ	Kalfa Derecesinin Ezoterik ve Ekzoterik Karşılaştırılması	04.06.15
	Kerim MEHMETZADE, Alper ÇILDIR, Aykut ÖZGÜLSUN	Tamplier Şövalyeleri ve Etkisinde Kaldığı Nizamlar	08.10.15
055 İREM	Salih EVCİLERLİ	Temessül ve Temsil	22.05.15
	Nihat TÜRKKAN	Zaman	09.10.15
	Erkan TEZCAN	Yolculuk	23.10.15
	Levent UNUTULMAZ	Aklın Önderliğinde	20.11.15
057 EVREN	Hayim KAMPEAS	Masonluk Ne Değildir?	01.10.15
058 PİRAMİT	Murat NAMLI	Felsefe Notları 5; Ayn RAND ve Objektivizm	22.05.15
	Ziya GÖKMEN ve Gürkan SEL	16. ve 17. yy. da Osmanlıda Reform ve Etkileri	09.10.15
	Eren CANSÜ	Felsefe Notları 6; Wittgenstein	23.10.15
	Candan GÜNEK	İs'ad Ritüeli Üzerine Sohbet	20.11.15
060 NİLÜFER	Suat UĞUR	İnsan Atatürk	10.11.15
	Levent AKKUŞ	Atatürk, Geometri ve Havacılık	10.11.15
062 BURÇ	Demir TİRYAKİ	İhtiyarlamadan Yaşlanmak	01.06.15
	Celal Kadri KINOĞLU	İçimizdeki Ses	02.11.15
	Fırat YILMAZ	Türk Basınında Ahlak	24.11.15
	Nedim ATİLLA	Kutsal Kitaplarda Mitoloji ve Sanat	30.11.15

067 SEMBOL	Ahmet DİNÇAĞ	Semboller	25.05.15
	Kuthan SAVAŞÇIN, Enver YALÇIN ve Orçun HOROZOĞLU, Can DEMİR	Kalfanın Ulaşmağa Çalıştığı Hakikat	23.11.15
068 GÜVEN	Tamer GÜLCE	Bilimin Kaypaklığı ve Mağaraya Dönüş: Bilimde, Felsefede Masonda, Masonlukta İlerleme	21.05.15
	Tanol TÜRKOĞLU	Bilgi Çağında Bağnazlıkla Mücadele	08.10.15
	Bingür SÖNMEZ	Atatürk ve Cumhuriyet	19.11.15
074 MEŞALE	Süleyman TAŞDEMİR	Kalfalık Sanatı	20.05.15
	Önder ÖZTÜREL	Atatürk	21.10.15
	Okday KORUNAN, Ferdi MERTER, Sefa ZENGİN, Uğur POYRAZ, Can ERTUĞRUL	Sokrates'in Savunması	18.11.15
075 ANADOLU	Rüçhan ALTUĞ	Masonluk Bu mu?	15.09.15
	Kemal GÖRKEY	"Masonluk Kendine Özgü Bir Ahlak Sistemidir" Önermesine Felsefi Bakış	29.09.15
	Burçin ORALOĞLU	Asıl Mücadelemiz Şimdi Başlıyor	27.10.15
077 SEZGİ	Seren KUTADGU	Var Mısınız?	02.06.15
	Levent SEPİCİ ve Ali Can MALTA	İlk Taş Ustaları Göbekli Tepe	06.10.15
	Emin İZGİ, Refik SAYDAM	Türkiye'de Masonluğun 1909-1935 Dönemi	20.10.15
	Erdinç ÖZKARA	İkizleşme Töreni Anıları	03.11.15
	Kerem DOKSAT	Ölüm	17.11.15
080 AKIL VE HİKMET	İsmail Hasan DOĞRU	Neyzen Tevfik'in Hayatı	11.06.15
	Emin BALCI	Bizi Takip Eden İzler	15.10.15
	Celil LAYIKTEZ	Türk Masonluğu Tarihi	31.10.15
	Levent DENİZ	Atatürk'ün Cenaze Töreni	12.11.15
	Salih EVCİLERLİ	Ahlak Üzerine	26.11.15
081 BOĞAZİÇİ	Mecit Alican ÇAĞDAŞ	Masonik Etiket	07.10.15
084 YEDİTEPE	Kemal GÖNENÇ	Vicdan	08.10.15
085 GÖNYE	Remzi SANVER	Kuantum Üzerine Düşünceler	05.10.15
	Serdar ÖZTÜRK	Müzik Dünyamız ve Kardeşliğimiz	30.11.15
086 GÜZEL İSTANBUL	Atilla GÜRSES	Gökyüzünden Güzel istanbul	02.10.15
	Yener GÜR'EŞ	Cumhuriyet ve Demokrasi	30.10.15
	Yalın MANÇO, Sümer YAMANER	Türk Masonluğunda 1909-1935	13.11.15
	Önder ÖZTÜREL	Atatürk'ün Demokrasi Anlayışı	27.11.15
089 TANYERİ	Can KAPYALI	Yüce Görevimizde Atatürkçülük Anlayışımız	23.10.15
090 SADAKAT	Yavuz AŞLAK	Anadolu Alevilik Tarihi ve İnanç Yapısı	13.10.15
	Semih TEZCAN	Atatürk	24.11.15

092 MARMARA	Çağrı GÖKTAŞ	Jacques Derrida ve Ezber Bozmak	15.06.15
	Çağrı GÖKTAŞ	Mithras Gizemciliğinin Kaynakları	05.10.15
	Remzi SANVER	Türkiye ve Dünyada Masonluğa Bir Bakış	16.11.15
	Yalçın KARAPINAR ve Mehmet ŞENOL	İslam'ın Erken Dönemlerindeki Felsefi Arayışlar	30.11.15
093 SABAH GÜNEŞİ	Halim AKBAŞ	Özel ve Genel Rölativite	28.09.15
	Eren ÇEP	Masonik Tolerans ve Ötekileştirme	12.10.15
	Korkan SİNCAN	Atatürk	26.10.15
	Uğur Aslan AYDIN	Tarih Felsefesi ve Masonluk	23.11.15
094 DOSTLUK	Ahmet ÖRS	Taşın Sembolizması	05.10.15
	Engin EKER	Günümüzün Yalnız İnsanı ve Masonluk	19.10.15
095 GELİŞİM	Tekim ÖZERTEM	İnsan İlişkilerinde Kardeşlik Kavramı	02.06.15
	Mehmet Saim İZLİ	Nar Çiçekleri Hiç Yok Olmayacak	06.10.15
	Koray DARGA, Emre GİRİTLİ	O da bir Masondu.... Andrè Chenier	17.11.15
096 ONUR	Ercan ismail ÜNAL	Ekonomik ve Sosyal Etkileri Açısından Kore Savaşı	02.06.15
098 UMUT	Koray ÇINAR	Modern Düşüncenin Öncüsü: Francis BACON	23.11.15
106 YAKACIK	Ali DAĞCI, Aydın ÜNEL, Barbaros Hasan TOSUN	Avrupa-Osmanlı Fikir İlişkileri	27.05.15
	Cemil SOĞUKÇELİK, Cemil ERKAL, Hakan KOŞAR	Bu Yolculuk Nereye? (Bölüm 10) İnsanlığın Yolculuğu	10.06.15
	Erol DEĞERLİ	Bilgelik ve Zorbalık	14.10.15
	Faik EREM	Saat ve Pusula	11.11.15
107 KADIKÖY	İlker Aydın YILMAZ	Vicdan	08.06.15
	Sulhi KÖKÇE	Atatürk'ün Devrim Projeleri	12.10.15
	Hakan Gündüz ve Cihan Peker	Çağdaş Türkiye Projesi	12.10.15
	Tolga Alper ve Mehmet Teoman Köksal	Tarım Devrimi ve Örnek Çiftlik Projeleri	12.10.15
	Roda Kum ve Cem Kafadar	Fabrikalar ve Sosyal Çevre Projesi	12.10.15
	Yusuf Erkmen ve İlter Erkmen	Havacılık ve Uçak Sanayi Projesi	12.10.15
108 GEOMETRİ	Özdoğan ANBAR	Ahilik ve Toplumdaki Sosyal-Siyasal Etkileri	10.06.15
	Süha ALPER	Masonik Faziletler, Meziyetler ve Landmark-lar	14.10.15
	Ahmet ORHUN	Her Alanda Aklın ve Bilginin Egemenliğine İnanmak, Cehalet ve Taassuba Karşı Olmak	14.10.15
	Süha ALPER	İnanç ve Ümit	25.11.15
112 ÜLKÜM	Serdar ÖKTEM, Kıvanç ÖKTEM	Mısır Ezoterizmi ve Masonluğa Etkileri	09.06.15
	Barış ERMAN	İrade Özgürlüğü ve Masonluk	13.10.15

116 UFUK	Uğur Yamaç KORFALI	Atatürk ve Mimari	12.11.15
	Özerk Kemal TOZKOPARAN	Atatürk, Kitap ve Kütüphanesi	12.11.15
	Kerim Kıvanç AKSOY	Atatürk ve Spor	12.11.15
118 DORUK	Tunç TİMURKAN	Obediyansların Karşılaştırılması	02.06.15
	Kürşad KOÇ	Operatif Masonluk ve Günümüze Taşıdıkları	20.10.15
	Onur KURÇ ve Saygın ERGÜDEN	Tapınak Şövalyeleri ve Masonluk	17.11.15
119 ÖRS	Emin BALCI	Bizi Takip Eden İzler	28.05.15
	Baran MUSTAFAOĞLU ve Selim SANVER	Gılgamış Destanı	11.06.15
	Umur ÇOLGAR	Bilgeliğin sentezi Masonik Felsefe	17.09.15
	Ferdi MERTER, Basri OCAK, Emre PEKAR, Oğuz ÜZEL, Serdar ÖKTEM ve Nusret YILMAZ	Atatürk Okuma Tiyatrosu	26.11.15
120 GRANİT	Hakan BİLYAN	Felsefe Üzerine Bazı Kavramlar	05.10.15
	Bülent DİLAVEROĞLU	Caodaizm	19.10.15
	İlhan BAŞARAN	Duyu Ötesi İnsan	30.11.15
121 TESVİYE	David PESO ve Fuat BESCELLİ	Aydınlanmanın Eleştirisi	11.06.15
	Caner ALPARSLAN	Kardeşim Arkadaşım mı?	01.10.15
	Atilla BÜYÜKGEBİZ	Sokrates Savunmasının Öğretileri	15.10.15
123 SABAH YILDIZI	Remzi SANVER	Kuantum Üzerine Düşünceler	05.10.15
	Tuğrul SAVAŞ	Hakikat Üzerine Düşüncelerimiz	19.10.15
	Bülent BİLGİN	Atatürk Kültür Merkezi Gerçeği	30.11.15
124 GÜNEY	Yaşar ACAR ve Levent S. DERVİŞOĞLU	Ortaçağ Felsefesi - 4	21.05.15
	Levent DERVİŞOĞLU, Koray BEŞER, Bahadır AYIŞ ve Ahmet TOPÇUOĞLU, Moderatör: Efdal GÜDEMEZ	Temel Masonik Bilgiler - 5	04.06.15
	Atilla DEMİRAL	İnanç Tarihi-1	08.10.15
	Şahin AKKAYA, Demir GÜVENÇ	İnanç Tarihi-2	22.10.15
125 ATAYOLU	Mert Murat ERMAN, Ahmet AYBAR, Emre AYDIN, Can ŞARMAN	St.John Şövalyeleri, Cizvitler, Tapınak Şövalyeleri	25.05.15
	Ahmet AYBAR	Neden Düşünce Odası	08.06.15
	Emre AYDIN	Üç Yolculukta Neler Öğrendiniz?	08.06.15
	Can ŞARMAN	Gözlerimiz Neden Bağlandı?	08.06.15
	Eyüp DEMİRELLİ	Niçin Yoksul ve Çıplak Bırakıldık?	08.06.15

	Kerim SAKIZLI, Metin GÜRBÜZ, Can ŞARMAN	Klasik Müzikte Klasik Dönem – Kısa Müzik Dinletisi	12.10.15
	Kayhan GÜLER	Bir Dönemin Ardından	23.11.15
127 ALTAR	İsmail USER	Masonik Tarih	26.05.15
	Melih ÜSTÜN	19 Mayıs Ulu Önder Atatürk' ün Doğum Günü	26.05.15
	Erdem GÖKTÜRK	Kalfa Derecesi	26.05.15
	Aydoğan TAPŞİN	Dante İlahi Komedya	29.09.15
	Nail ÖZTAŞ	Bir Vedanın Ardından	13.10.15
	Yüksel ATASEL	Masonik El Yazmaları	08.12.15
129 NAR	Nejat GÜLEN	NAR Muhterem Locasının Kuruluşunun 20.Yılı	16.11.15
	Sertaç ORÇUN	Kültürlerdeki İnisiyasyondan Tekrise	30.11.15
133 KÜRE	Serdar ERKAN, Pamir SEZENER, Muzaffer AKSOY	İran 2	12.10.15
	Vedat ÖZTÜRK	Korumamız Gereken Değerimiz: DİL	26.10.15
	Pamir SEZENER	Osman Hamdi	23.11.15
135 ÇEKİÇ	Serhat DEMİREL	Afrika'da Masonluk	02.06.15
	Yılmaz SUNER	Görev Üzerine Konuşma	20.10.15
	Kader KÜÇÜKTURGAY	Küresel Sistemde Mason Olmak	17.11.15
136 KOZA	Sonat TAYDAŞ	Osmanlıda Işığın Çocukları	28.05.15
	Ahmet MEMEŞA	İkiz Loca İzlenimleri	08.10.15
	Selçuk KABOĞLU	Hoşgörü ve Tolerans	08.10.15
	Çağlar KORKMAZER	Felsefe ve Masonik Düşünce	26.11.15
	Mehmet Onur TOPÇU	Akasya	26.11.15
139 TAŞOCAĞI	Ali Oktay CEVER	Ölüm Anını Düşününüz	27.05.15
	Yalçın ERCEBER	Kamil İnsan	14.10.15
	Kaya Hüsnü AKAN	Beyin ve Gerçeklik	25.11.15
141 MİMAR HİRAM	Levon BAĞIŞ	Şarabın Anavatanı Anadolu	20.05.15
	Reşat Murat AYDIN	Masonlukta Teklif ve Tahkikatın Önemi	03.06.15
	Ahmet MARAŞLI	Kutsal Kitaplar	07.10.15
	Caner GÜRTAN	Nur ve Işık Sembolizması	21.10.15
	Mehmet AKUĞUR ve Yusuf AKUĞUR	Vicdanın Sesi	04.11.15
	Alpan SEVÜK	Orta Sütunlar	18.11.15
143 ANIT	Cem AYHAN	1938 Atatürk'ün Son Bir Yılı	30.11.15
144 KÖRFEZ	İsmail Ekrem ERŞAHİN, Cemil Abdullah NASEH ve Hüseyin DEMİREL	Atatürk'ün Eğitim Reformu	08.10.15
	Kazım YILMAZ	Tezin Önemi	22.10.15
	Nikola AZAR	Yemin	19.11.15
146 ZEYTİNDALI	Orhan ÇEKİÇ	Cumhuriyet'e Giden Uzun, İnce Yol	16.10.15

	Murat C. ÇAĞLAYAN	Akıl ve Hikmet	30.10.15
	İ. Can BEDEN	Aynadaki Sırra Yolculuk	27.11.15
147 IRMAK	Hakkı SUNAY	İstanbul'un Fethinde Azınlıklar	02.06.15
	Asaf TANAĞAR	Özgürlük Felsefesi	20.10.15
	Sezai GÜLŞEN	İnanç Yolları ve Mason	17.11.15
150 SEBAT	Uğur ÖZCAN, Tunç SANMAM, Murat AKATAY ve Kadir DOĞRUER	Ölüm	26.05.15
	Ahmet ERMAN, Barış ERMAN	Diktatörlük ve Demokrasi	09.06.15
	Doğan Ziya BAŞAK, Argir LİAJE ve Sedat VARGILI	Katar Akımı	29.09.15
	Cengiz AKYOL	Şamanlar/Kamlar Dünyası	27.10.15
	Semih TEZCAN	Mustafa Kemal'den Atatürk'e	10.11.15
151 SEVGİ YOLU	Mustafa UZAN	Mabette Psikoloji	12.10.15
	Salih EVCİLERLİ	Ahlak Üzerine	26.10.15
	Umut DENİZ	Adalet Mabedi	23.11.15
155 RÖNESANS	Yusuf BESALEL	Kabala	29.09.15
	Bülent ACAR	Masonik Düşünce Felsefesi	13.10.15
	Kaan ERDEMİR	Atatürk ve Laiklik	10.11.15
	Mithat ARIKAN	Pygmalion ve Galateé	24.11.15
156 VEFA	İlhan BAŞARAN	Duygu Ötesi İnsan	05.06.15
	Ali ORCAN	Pisagor ve Kadehi	09.10.15
	Şinasi AFACAN	Loca Hizmetleri Önemi ve Sonucu	27.11.15
157 SUR	Taner GÜNEV	Hırs ve İhtiras	08.10.15
	Serdar TEZELMAN, Tayfun AYDIN, M. Niyazi ÖNAT	Ölüm ve Ölümsüzlük Üzerine	19.11.15
160 AYDINLANMA	Kuthan SAVAŞÇIN	Gerçek Zamanda İnanç Sistemleri	27.05.15
	Ziya GÖKALP	Uluslararası Kardeşlik Zinciri	10.06.15
	Can KAPLAN	Masonik Ahlak	28.10.15
	Halit KAKINÇ	Aydınlanmacı Demokrasi, Sorumluluk ve Disiplin	11.11.15
161 AKASYA	Ersin ALOK	Tamgali Kaya Resimleri	01.10.15
	Bülent ARKMAN	65 Olayları	15.10.15
163 ATAİZİ	Uğur SÖZER	Her Yanlışın Çekinmeden Açıklanması Hakikate Doğru Atılmış Bir Adımdır	28.05.15
	Tekin ÖZERTEM	İnsan İlişkilerinde Kardeşlik Kavramı	11.06.15
	Tolga ARTAN, Erkan TAŞ, Başar POLAT	Gezegenin Tefekkürü	17.09.15
	Remzi SANVER	Kuantum	01.10.15
	Timuçin CENGİZ	Landmarklarımız	15.10.15

167 SÖZ	Okan ACAR	Korku ve Cesaret	20.10.15
	Umur ÇOLGAR	İzmir Suikastının Düşündürdükleri	17.11.15
168 AKEV	Eren TULCA	Mutluluğa Götüren Etik	22.05.15
	Murat ÖZHAVALA	Öncesi ve Sonrası ile Uyku Dönemi	09.10.15
	Şinasi AFACAN	Sevgi Üzerine	23.10.15
	Timur GÜÇLÜER	Atatürk Devri Dış Siyaset	06.11.15
	Şinasi AFACAN	Loca Hizmetleri Önemi ve Sonucu	27.11.15
173 CUMHURİ-YET YILDIZI	İsmail ÖRENGİL	Kalfalarla Sohbet	27.05.15
	Fikret KUTLU, Melih AKGÜNGÖR	Hayata El Ver	10.06.15
	Mustafa DOĞRUSOY	Masonluğumuz; ''An'' lar, Dün, Bugün, Yarın	14.10.15
	Kemal GÖNENÇ, Erkan İŞMAN	Mason ve Masonluk	25.11.15
174 İSTANBUL	Demir TİRYAKİ	İhtiyarlamadan Yaşlanmak	22.05.15
	Ferdi MERTER, Okday KORUNAN, Sefa ZENGİN, Emin ŞAYLAN, Hüseyin Uğur POYRAZ	Sokrates'in Savunması	23.10.15
	Kerim SOYSAL	Sanatın İnsandaki Etkisi	06.11.15
	Bülent AKKAN	Neyi Arıyoruz?	20.11.15
175 PETEK	Mesut ILGIM	Afrodisyas, Batı Anadolu'da Benzersiz Bir Antik Kent	15.10.15
	Mustafa ÖZSÖNMEZ	Gündemimiz Atatürk	26.11.15
177 ZAFER	Hasan ATAŞOĞLU	Masonik Diyalog	21.05.15
	Refik BİRAND	Tahkikat	21.05.15
	Tolga GÜLER	Hasenat	04.06.15
	Bülent AKKAN	Neyi Arıyoruz?	08.10.15
	Harun KUZGUN	Tarih Boyunca İnsanları Etkileyen Boş İnançlar	22.10.15
180 KALKEDON	Engin IŞILTAN Moderatör, Umut BORA, Musa ŞİMŞEK	Günümüzdeki Tufan Hikayeleri	25.05.15
181 VATAN	Emrullah TAŞINDI, M.Ali AK, Yaşar ONAY, Ersin ERKAYA ve Buram KALEAĞASI	Doğu'dan Batı'ya Bilgelik Öğretileri: Batı, ROSE-CROIX	27.05.15
	Ahmet ÖZGEN, İbrahim BAYTEKİN, Hasib YILDIRIM ve Rahmi ULUBAY	Doğu'dan Batı'ya Bilgelik Öğretileri: Batı; "Invisible College, Royal Society, İlluminati"	30.09.15
	Cemal KOZACI, Serdar ERENOĞLU ve Cem ÇAKIR	Atatürk'ü Anarken	11.11.15

	Okan IŞIN, Ahmet ÖZGEN, Berkant ÜLGEN, Yüksel GÜNGÖR, Bali MALKOÇ ve İbrahim BAYTEKİN	Doğu'dan Batı'ya Bilgelik Öğretilerinin Geçişi ve Masonik Çıkarımlar	25.11.15
184 ERMAN	Ahmet ERMAN	Masonluğun Çağa Ayak Uydurması	07.10.15
185 SİMGE	Murat DOĞANAY	Teknolojik İlerleme ve Masonluk	25.05.15
	Mutlu BAŞPINAR	Tapınak Mimarisi	14.09.15
	Tunç ERBEN	Atatürk'ün 1 Eylül 1922 Tarihli Bildirgesi: "İlk Hedefiniz Akdeniz'dir. İleri"	12.10.15
	Onur TAVŞANCIL	Medeni Kanun	23.11.15
186 LOTUS	Hakan EROĞLU	Hasenatın Önemi	16.12.15
188 KOŞUYOLU	Ceyhun ÖRS	Yedi Temel Bilim	02.06.15
	Akman GÖKÇAKAN	Yazılı Olmayan Kurallar	20.10.15
	Kazım YILMAZ	Tezin Önemi	22.10.15
189 HUZUR	Şinasi AFACAN	Şair Nazım Hikmet	03.06.15
	İsmail ÖZGÜL	Sezgi-Akıl-İnanç-Bilim	07.10.15
	Mustafa KURELİ, Halit GÖÇER	İnanç ile Aklın Muhteşem Dansı	21.10.15
	Murat ÖZHAVALA	Öncesi ve Sonrası ile Uyku Dönemi	18.11.15
	Şinasi AFACAN	Loca Hizmetleri Önemi ve Sonucu	27.11.15
190 KRİSTAL	Yavuz DİZDAR	Kristalde Saklanan Anlam	29.09.15
	Zaim DOLANBAY ve Atila DEMİRAL	Masonik Diyaloglar	13.10.15
197 VİTRİOL	Salamon MAZALTOV	Cumhuriyet Kavramı ve Atatürk'ün Cumhuriyet Anlayışı	24.11.15
199 KUVVET	Emin BALCI	Bizi Takip Eden İzler	28.05.15
	Arif MERTER ve Erden TUĞCU	Adım Adım 1	01.10.15
	Arif MERTER ve Erden TUĞCU	Adım Adım 2	01.10.15
	Arif MERTER ve Erden TUĞCU	Adım Adım 3	01.10.15
	Sami AVİGİDOR	Kuruluşundan Günümüze KUVVET Muhterem Locasının 10 Yılı	15.10.15
200 EGERAN	Orhan ÇEKİÇ	19 Mayıs: Devrime İlk Adım	22.05.15
	Ali ZIRH	Bilimin Işığında Ölüm Anı ve Hemen Sonrasına Bakış	05.06.15
	Ali ÇELİKKOL	Hermetizm ve Masonluk	09.10.15
	Hakan DÜZ	Kardeşlik	20.11.15
	Serdar ATLI, Hakan LÜ, Emin Bora YÜRÜKOĞLU, Mert KORUR, Sedat ÖKTEN, Lütfi BAYDAR, Azmi AKIN, Yiğit GÜMÜŞ, Mustafa Engin Derya AŞAN	Yüzleşme	20.11.15

201 İLERİ	Arda AKATAY	İnsan Haklarına Saygı	16.11.15
204 TOPRAK	Kurthan SAVAŞÇIN, Orçun HOROZOĞLU	Asya ve Anadolu'da Pagan İzleri	20.10.15
	Cafer ZORKUN, Barış ÖZBİLEK, Osman KALENDER	Velazquez De Silva'nın Las Meninas Adlı Tablosu Üzerine Düşünceler: Resim ve Ayna	17.11.15
207 KÖŞETAŞI	Doğan ÜVEY	Bir Masonun Yolculuğu: Paradigmalar	29.05.15
	Reha TARTICI	Gülünün Solduğu Akşam	12.06.15
	Fikret SUNER	Ya Sonra	26.06.15
	Mehmet ÇAĞLIKÜLEKÇİ	Evrensel Zeka – Ömer Hayyam	16.10.15
	Hakan TÜRKKUŞU	Çırak Derecesi'nde Siyah/Beyaz"[Algı/ Yanılgı/Sorgu ≠ Algılama/Yanılma/ Sorgulama]	30.10.15
	Kartal TOLGA	Masonik Değerlerimizi İçselleştirmek	27.11.15
208 AKKAN	Nejat ÇETİNKAYA	Göbeklitepe Üzerine Ezoterik Bir Yorum	21.10.15
	Özgür BİLGİLİ	Umut ve Masonluk	18.11.15
209 ADALET	İlhami KULEN	Masonlukta Tavaf Ritüeli	29.05.15
	Ceki ALDİŞ	1890'dan 1948' e Kuruluş Yolculuğu	12.06.15
211 ALEV	Doğan Ziya BAŞAK	Üstat Derecesi Hakkında	27.05.15
	Özcan GÖKÇE	Muhakkikin Görevleri	10.06.15
	Mehmet Ziya BAŞAK	Doğa Filozofları ve Sokrates	11.11.15
	Doğan Ziya BAŞAK	Tuva Cumhuriyeti ve Şaman'lar	25.11.15
212 GÖNÜL DOSTLARI	İzzet DALVA	Kardeşlik Zinciri	27.05.15
	Mesut ILGIM	Türkiye'de Üniversite Reformu ve Alman Bilim Adamları	28.10.15
214 KARDELEN	Erdem KURTONUR ve Aksun ÜSTÜNDAĞ	Dante ve İlahi Komedya	28.05.15
	Recai YILDIZ, Tayfun AYKAÇ ve Bora AYKAÇ	"Nur'a Yolculuk"	17.09.15
	Yaşar AYSEV	İnisiyasyon	15.10.15
	Baki SODAN	Mason Gibi Davranmak	26.11.15
215 SU	Selami YILDIRIM	Kozmozdan İnsana – Mabet, Görevliler ve Yerleşimin Anlamı	20.05.15
	Hüseyin ORTAK	Kendini Bil	03.06.15
	Mahmut GÜRTUNA	Katarlar ve Tampliyeler	07.10.15
	Özgür SAYLI	Gnostisizm	21.10.15
218 ATEŞ	İzi DOENYAS	Tanrı Parçacığı	29.05.15
	Celal Kadri KINOĞLU	İnanmak	02.10.15
	Cengiz CANPOLAT	Masonluk ve Doktorluk	16.10.15
	Okday KORUNAN, Ferdi MERTER, Uğur POYRAZ, Sefa ZENGİN, Oğuz ÜZEL	Sokrates'in Savunması	27.11.15

219 HÜR DUVARCILAR	Serhat SAYIN	Ahlak, Vicdan ve Adalet Üzerine	29.05.15
	Can KAPYALI	Yüce Görevimizde Atatürkçülük Anlayışımız	30.10.15
	Mehmet Saim İZLİ	Masonik Sohbet	27.11.15
221 PERA	Haldun YENİ	Masonik Etiketin Düşündürdükleri	12.06.15
	Ersal AKÇAY	Santa Maria Del Fiero Katedrali, Gönye ve Pergel	02.10.15
	Altay BOL ve Avram Zafer İŞCEN	Masonik Alfabe	16.10.15
	Aykut AYDAL	Ulu Önder	13.11.15
	Halit GÖÇER ve Mustafa KÜRELİ	İnanç ile Aklın Muhteşem Dansı	27.11.15
224 ERGUVAN	Alin LUPU, Hasan ATAŞOĞLU	Romanya'da ve Türkiye'de Masonluk	12.06.15
	Şeref EREN	Felsefe Söyleşileri	02.10.15
	Ozan AYDIN	Çağrılara Cevap Veriniz	02.10.15
	Tuncay GÜRTUNA	Adalet Şövalyesi Beccaria	16.10.15
	Armağan GÜRSEL	Erguvan 2013-2015	27.11.15
225 EUCLİDES	Yalkın GENCER	Masonlukta Gördüklerim, İşittiklerim	23.10.15
	Engin AYMETE	Çetin ALTAN Kardeş	20.11.15
226 IŞIK SELİ	Ali ÇAKIR	Ayasofya	22.05.15
	Mehmet BEYAZYÜREK	Bakır Levha; Hazine mi?	05.06.15
	Ersin ALOK	Dağa Yaslanan Yeşil	09.10.15
	Ahmet ERMAN, Barış ERMAN	Dante – İlahi Komedya ve Ezoterik Yorumu	23.10.15
227 NEDRET	Can EGE	Sembolizma	02.06.15
	Melih SİSA	Katedral Ustaları	06.10.15
	İgal ZAGUTO	Cumhuriyet Aydınlanması	20.10.15
	Kaan ÖKTEN	Pitagoras: Bir ve Bütün	17.11.15
228 REFORM	Can HEMŞİNLİOĞLU	Tatil Başlarken	05.06.15
	Nejdet TOLGA	Kardeşlerime Diyeceklerim…	09.10.15
	Gökhan GÜNGÖR	Siyah Kuğu	23.10.15
232 EVRENSEL	Ergun ZOGA	Masonik Kişiliğin Geliştirilmesinin Gereği ve Önemi	16.10.15
	Hürriyet Necdet AYDOĞAN	Cumhuriyeti Biz Böyle Kurduk	13.11.15
	Şinasi AFACAN	Loca Hizmetleri Önemi ve Sonucu	27.11.15
235 TRAKYA	Sinan MÜEZZİNOĞLU	Uygarlığın Doğuşu ve Başlıca Uygarlık Merkezleri	28.05.15
	Sinan MÜEZZİNOĞLU , Cengiz AKBULUT, Gökhan GÖZDE, Ali Onur AKIN, Ferhat TEMUR	Uygarlığın Doğuşu - Başlıca Uygarlık Merkezleri	17.09.15

	Önder ÖZTÜREL	Atatürk	15.10.15
	Sinan KINAOĞLU, Andaç ŞAHİNKAYA	Kuruluşumuzdan Bugüne Locamız	26.11.15
236 NİKOMEDİA	Celil LAYIKTEZ	18.yy. Osmanlı Coğrafyasında Masonluk	27.05.15
	Ertan KARASU	Masonluk Değişmemeli	14.10.15
	Ahmet ÖRS	Tapınak Şövalyeleri	28.10.15
237 DELPHİ	Erdem ÖKTEMUS	Mason ve Sufi	21.05.15
	Oğuz ATABEK	Kendini Bilememek ya da Yabancılaşma	08.10.15
	Fahih BÜYÜKYURT	Landmarklar	22.10.15
	Hakan ÇEVİK	Hürmasonlukta Çekiç ve Taşçı Kalemi	19.11.15
238 HAZAR	Metin KAZAZ	İnsan, İnsan Zekası ve Özgürleşmek için Verdiği Savaş	14.10.15
ANKA	Mehmet Raşit SEVİG	Ortalama Doğrunun Yanlışlığı	10.10.15
	Halit KAKINÇ	Deizm	24.10.15
	Mete AKYOL	Türkiye'nin İkinci Kurtuluş Savaşı	07.11.15
ÇANAKKALE	Cevad GÜRER	Dış Obediyanslarla İlişkiler	23.05.15
	Ali Murat VURAL	İletişimi Yönetmek	19.09.15

ANKARA

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
005 UYANIŞ	Avarkan ATASOY	Eşitlik, Özgürlük, Kardeşlik	9/18/2015
	Cengiz GÜLEÇ	Modern İnsanın Anlam Arayışındaki İnisiyasyonun Önemi	10/2/2015
	İlker CEBECİ	İnisiyasyon	10/16/2015
	İlhan ERKAN	Rit Kavramı	11/20/2015
010 DOĞUŞ	Levent ÖZTÜRK	Neden Yeniden Doğmak İstedim	6/9/2015
	Feyzan ERCAN	Masonik Deantoloji	10/13/2015
012 YÜKSELİŞ	Yusuf ÖZTOPRAK	Bilişim Teknolojileri ve Masonluk	5/21/2015
	Faik TÜZÜN	Türkiye'nin Enerji Kaynakları ve Enerji Politikalarına Bir Bakış	6/4/2015
	Bahadır ÇETİNEL	Seğmen Kültürü	6/18/2015
	M. Şirin ERDOĞAN	Hukuk ve Masonluk	9/17/2015
	M. Şirin ERDOĞAN	Hukuk ve Masonluk	10/15/2015
	Koray ÖZALP	Cumhuriyetin Merkezinde Masonluk	11/19/2015
014 İNANIŞ	T. ARDA, L. DOLUNAY, S. KOYUNCUGİL, M. SOYTÜRK, F. ÖZER, A. TUNÇER, I. UZU	Anadolu Öğretilerinden Esintiler 4; Hacı Bektaşı Veli	6/8/2015
	A. Serhat DEMİREL	Afrika ve Masonluk	9/14/2015
	F. YURDAKUL, Ç. YURDAKUL, A. SARAN, A. TUNÇER, A. KESKİN, O. SIRMALI	Anadolu Öğretilerinden Esintiler 5; Yunus Emre	9/28/2015
	Kürşat PARLATAN	Kendimiz ile Aramızdaki Fark	10/12/2015
	Cengiz GÜLEÇ	Anadolu Öğretilerinden Esintiler	10/26/2015
015 BİLGİ	Emre ÖZTÜRK	İbrahim Müteferrika	6/3/2015
	Alper ÇALGÜNER	Virginia, Washington DC ve Güney Carolina'dan Masonik İzlenimler	6/17/2015
	Devrim HATIRNAZ	Tanrı Kavramı Üzerine	9/16/2015
	Adnan KARAN	Köy Enstitülerine Analitik Bakış	10/21/2015
	Türev BERKİ, Alper ÇALGÜNER, Ergin BOZKURT, Adnan KARAN, Erdem ENİSEL	Pek Muhterem Haluk Sanver Kardeş'in Kaleminden	11/18/2015
021 BARIŞ	Semih KESKİL	Aşk	5/18/2015
	Taner İBRİŞİM	Masonluk Nedir? Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	6/29/2015

022 DİKMEN	Ahmet EVİN	Hürmasonluk ve Aydınlanma	5/21/2015
027 YILDIZ	Enver ÖZCAN	İsmaililer	9/10/2015
	Ersan ÖZTUNA	Thule Gesellschaft ve Nazi Ezoterizmi	10/8/2015
	Ömer KÖKER	Geçmişten Günümüze Tarihten Çıkartılacak Dersler: Endülüs Örneği	10/22/2015
	Sezai ÇAKMAK, Buğra ULUYURT	Çevre ve Enerji	11/26/2015
038 ARAYIŞ	Nadir ELİBOL	Bir Mason Olarak, Düşünce ve Vicdan Özgürlüğüne İnanan Masonları Arıyorum	6/2/2015
	Mehmet TOMAK	Sorgulamak Arayış'tır, Düşüncenin Gelişmesi ve Masonik Felsefe ile Etkileşimi	6/16/2015
	B. AKBAĞ, H. TAŞTABAN, S. İNANDIOĞLU, E. CEYLAN, A. SÜTÇÜ, C. TOPDEMİR	Ahilik ve Masonluk	10/2/2015
	Mehmet TOMAK	Şefkat	11/17/2015
039 ÜÇGÜL	Remzi SANVER	2017'ye Doğru: İlk Büyük Locanın 300. Kuruluş Yıldönümü Yaklaşırken	6/10/2015
	Safa EKE	Akhenaton	9/9/2015
	Alper ÖMEROĞLU	Bilginin Paylaşımında Anlatımın Sihri	10/14/2015
	Mehmet BEKAR	Cumhuriyetin Merkezinde Masonluk	10/28/2015
	Emre TOROS	Masonlukta Empati	11/25/2015
045 AHİLER	Muzaffer ÇAYDERE	Çırak	6/11/2015
	A. Hikmet AKILLI, M. İspir GÜRBÜZ, Nikolay VİSKUŞENKO, Serhat İPEK, M. Ali YÜZBAŞIOĞLU, Arda ENGİN, Tolga KOÇ	Ahi Olma Yolunda Taşımızı Yontuyoruz	9/10/2015
	Bülent AY, Erdem TOYGAR, Taner ÜNLÜ	Kutsal Kitaplar	10/8/2015
	Hakan ÇINAR	Fütüvvet ve Ahilik	10/22/2015
046 ÇAĞ	Arsan TOPRAK	Masonik Gezinti	6/15/2015
050 GÖNÜL MİMARLARI	K. ALPUĞAN	Pergel ve Gönyenin Hareketleri	6/2/2015
	Ercüment BİNGÖL	Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	10/6/2015
	Melik KESKİL	Türk Aydınlanması	10/20/2015
051 EŞİTLİK	Bülent GÜNPENCİ	İnisiyasyon	11/24/2015
056 ANKARA	Mustafa SELÇUK	Görev	5/29/2015
	Kürşat PARLATAN	Kendimizle Aramızdaki Fark	6/5/2015
059 YUNUS EMRE	Ecmel SEREN	Masonlukta Hiyerarşi ve Etik	5/25/2015

	Erdoğan TAN	Narsizm Tahammülsüzlük ve Masonluk	9/28/2015
	Boğaçhan SÖZMEN	Cumhuriyet Yolunda Mustafa Kemal	10/12/2015
	Üstün DÖKMEN	Kendimizle ve Dünya ile Tanışmak	10/26/2015
063 İLKE	Remzi SANVER	Sanat Sanat için midir, Sanat Toplum için midir?	5/29/2015
	Tolunay DEMİRDİZEN, Murat IŞIN, Özgür KAVAK	Her Şeyi Gören Göz	6/12/2015
	Hıfzı GÜNAY	Ankara 1923-1938	10/9/2015
	Cemal GÖNCÜOĞLU, Cenk ATMACA, Bülent ÇİFTÇİ, Engin ŞAHİN	Atatürk ve İlkeleri	11/27/2015
064 ATANUR	Celasin EGEL	Anadolu Bilgeliği	6/1/2015
066 ÇUKUROVA	Halit YILDIRIM	Bir Masonun Bakış Açısıyla Sorumluluk Bilinci ve Kişisel Bütünlük	6/9/2015
	Bora GÜRKAN	Rit - Obediyans - Jürisdiksiyon - Landmark Kavramları Üzerine	9/8/2015
	Armağan GÜRKAN	Hedef: Üstün İnsan	9/29/2015
	Işık OLCAY	Okuma Saati	10/13/2015
	Abdulkadir GÜRPINAR	Kardeşlik Sevgisi	11/24/2015
069 ERDEM	Ufuk GÜLSOY	Bilinç ve Gerçeklik	10/6/2015
	Selim ÇUBUKGİL	30 Yılda Öğrendiklerim	10/20/2015
070 DENGE	Okan YÜCE	Türkiye'nin Modernleşmesi ve Bu Hareketin Öncüleri Olan Türk Düşünürler	6/9/2015
	Ozan ÖZKEÇECİ	Ritlerimiz	9/8/2015
	Haldun KARACA	Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	10/13/2015
	Sedat YERLİ	Meslek	10/27/2015
	Bülent KALELİ, Faruk MENGÜÇ	Osmanlı Dünyasında Mantık Bilimi ve Eğitim	10/27/2015
	A. Cevdet YALÇINER, Faruk MENGÜÇ	Demokrasi Kavramı, Toplumsal Değerler ve Birey	11/24/2015
073 DOĞAN GÜNEŞ	Ali AYDIN	Atatürk'ün en Sevdiği Şair: Tevfik Fikret	10/26/2015
076 TOLERANS	Yavuz GÜVEN	Unutturulan Bir Nur Kaynağı, Ahi Evren ve Masonluk	5/27/2015
	Fürüzan ÖZKAN	Önlük, Rozet ve Püskül	11/25/2015
079 KUTUP YILDIZI	A. Erkan ŞAHMALI	Evren, Evrim ve İdrak	5/21/2015
	Tevfik KÜÇÜKPINAR	Hegel Diyalektiği Üzerinden bir Mutluluk Resmi Çizmek	11/19/2015
083 ÜÇNUR	Levent ÖZTÜRK	Bazı Gerçekler Işığında Pürüzlerimiz ya da Çelişkilerimiz	5/25/2015
	Mehmet TOMAK	İnsan Tabiatı Değişebilir mi?	6/8/2015
	Onur ERGÜN	Hipokrat	6/22/2015

	Osman KARAÖMEROĞLU	Masonik Görev	9/28/2015
088 BAŞKENT	Doğan ÇAPAN	Sihirli Flüt	5/18/2015
	Kürşat PARLATAN	Kendimizle Aramızdaki Fark	9/21/2015
	Mete GÜRLER	Mahzun Şövalye	10/5/2015
	C. Tiğin SERTCAN	Loca ve Mabet	11/16/2015
	Remzi SANVER	1965 Olayları	11/30/2015
103 ANTALYA	Kutay ÜRKMEN	Gülümsemenin Büyüsü	10/1/2015
	Halit YILDIRIM	Atatürk İlke ve Devrimleri - Karşı Devrim - Atatürkten Sonra Atatürkçülük	10/15/2015
104 EKİN	Erol TUGA	İnsan Hakları	6/2/2015
	Erol TUGA	Siirt - Tillo (Aydınlar)	9/15/2015
	Ünal ERDAL	Örgün Eğitim - Çağın Gereksinimleri	10/6/2015
	Oytın DELİKTAŞ	Mekan ve İnsan	10/20/2015
109 YÖRÜNGE	Necdet ATALIK	Öğle Vakti	6/9/2015
	Gökhan ALGANATAY	Masonik Müzik	9/30/2015
	Oktay ÖKSÜZ	Atatürk ve Cumhuriyet	10/27/2015
110 PERGEL	Latif ÖZALP	Sokrat	6/16/2015
	Uğur BAÇ, Servet CANBAY	Hermes ve Hermetizm	9/15/2015
	Özgür TOĞA, Murat KOŞAL	Gönye ve Pergel Neden Kutsal Kitapların Üzerindedir?	9/29/2015
	Volkan ŞENGİL, Fatih DÖNER	Antik Çağ Felsefesi ve Masonluk	10/6/2015
	Hakan ÖZLAN	Atatürk Diyor ki…	10/20/2015
114 UYUM	Mete GÜRLER	Mahzun Şövalye	5/28/2015
	Remzi SANVER	Türk Masonluğunun Bugünü ve Yarını	6/11/2015
	Mehmet KARABATUR	Entropi	6/25/2015
	Ö. Cem SEZGİN	Demir Ağlarla Ördük	9/10/2015
	Yavuz GÜVEN	Toyonizm'den Sonra	11/26/2015
117 GÜNEY YILDIZI	Armağan GÜRKAN, Serhan SERİN, Bora IŞIK, Barış KUZGUNBAY, Veysel TURGUT	Hedef Üstün İnsan	10/8/2015
	Baki SODAN	Sıfır Nedir	10/22/2015
	Barış KUZGUNBAY	Mu'dan Günümüze Ezoterizm	11/26/2015
122 AND	Nadir ELİBOL	Seçim ve Seçim Sistemleri	5/20/2015
	Haluk GÜNUĞUR	Atatürk - Hukuk Devrimi ve Karşı Devrim	6/3/2015
	Tankut ÜNAL	Hepimiz Farklıyız Ama, Kardeş Aynıyız	10/21/2015
126 ESKİŞEHİR	Suat UNGAN	Bilginin Kaynağına Doğru Üç Adım	9/28/2015
	Turgan VARGI	Sadaka ve Hasenat	10/12/2015
	Halit YILDIRIM	Tanrı Algıları	10/26/2015
	İsmet ELDENER	İş ve Çalışma Ahlakı	11/23/2015

128 ÇINAR	Orhan AHISKAL	Müzikte Sembolizma	5/21/2015
	Belgin ERKAN	Akıl ve Düşüncenin Serüveni	6/18/2015
	Hayri BEKTAŞ	Çınar Kardeşliği	9/17/2015
	Hayri BEKTAŞ	Çınar Kardeşliği	10/1/2015
130 EVRİM	Levent ÖZTÜRK, Coşkun AKAY	Düşünce Tarihi - Aydınlanma Dönemi	5/18/2015
	Tarkan RESULOĞLU, Mert ÖZGÜN	Düşünce Tarihi - Yakınçağ	10/19/2015
137 PUSULA	A. Emin ASLAN	Atatürk'e Bir Başka Bakış	5/20/2015
	Murat ERGÜL	Aslan Payını En İyilerin Alması	9/16/2015
	Metin ALEMDAR	Tüm Yönleriyle Bor Gerçeği	10/7/2015
	Raci GÜLEN	Ayna Sembolizması	10/21/2015
140 ODAK	Oktay ERGİN	Kalfa Derecesi Felsefesi	5/21/2015
152 DEFNE	Medar ÖKTE	Dikkat, Tehlike Var!	6/17/2015
	Ahmet KURT	Antik Çağ Mabetleri ve Bilgelik Örnekleri: Stonehenge ve Newgrange	9/16/2015
	İhsan G. MÜDERRİSOĞLU	Kabbalanın Gizemi ve Masonluğa Etkisi	10/7/2015
	İ. Birkan TAŞLİREÇ, Taner ÜZÜM	Bireysel Özgürlüklerin Evrimi	10/21/2015
	Cem SALAŞ	Vitriol	11/18/2015
153 BİLİM	Gökhan ERGUN	Yeni Dünya Düzeni 10: YDD Karşısında Türk Dış Politikası	5/27/2015
	İbrahim TOKALAK	Yeni Dünya Düzeni 11: YDD Kaostan Düzene mi, Düzenden Doğan Kaosa mı?	6/10/2015
	İbrahim TOKALAK	Yeni Dünya Düzeni 11: YDD Kaostan Düzene mi, Düzenden Doğan Kaos mu?	10/14/2015
154 ÖZGÜRLÜK	Ömer KÖKER	Büyük Loca Toplantısının Ardından	5/26/2015
	Halit ÖĞÜN	Rehber Olmak	6/9/2015
	Seçkin KIRAĞI	Eğer Köy Enstitüleri Kapanmasaydı	10/27/2015
	Orhan AHISKAL	Atatürk ve Müzik Devrimi	11/24/2015
158 MOZAİK	Burak AYAROĞLU	Evren, Doğa, İnsan Birlikteliği	5/22/2015
	Orhan EKEN	Harici Seçimi Tahkikatı	6/26/2015
	Halit YILDIRIM	Atatürk İlke ve Devrimleri	10/23/2015
	Oktay EMED	Cumhuriyeti Bizler Kurduk, Sizler Yaşatacaksınız	11/27/2015
159 GÜNEŞ	Sunar BİRSÖZ	Psikoloji ve Şiirde Aşk	6/11/2015
	Güvenç ÇAKIR	Hamtaş, Seçimi ve Yontmak	6/25/2015
	Gökalp SOYKAM	Ahlak ve Etik	10/8/2015
	Haluk SAYMAN	Masonik Görev Anlayışımız ve Sorumluluklarımız	11/26/2015
162 ÇAĞRI	Ayhan Sefa AKAY	Mitolojide Bir Gezinti	6/9/2015
	Dağlar EKŞİ, Refik GİZER	İnsan ve Toplum 3: Mason'un Toplumsal Yapıdaki İşlevi ve Etkileri	9/8/2015

	Sinan YALÇIN, Celal ÜNALP	İnsan, Ruh ve Beden	10/13/2015
	A. Sefa AKAY, Güneri ÜNAL, Müfit METİN	İnsan Üzerine Serisi Kapanış	11/24/2015
165 HİTİT GÜNEŞİ	Ilgın AÇIKGÖZ	Masonik Müzik ve Mozart Kardeş	5/25/2015
	Çağlar ŞAHİN	İnsanın Yolculuğu	6/8/2015
	Göktuğ SİREL	İnanç Felsefesi	6/22/2015
	Mehmet KAYMAZ	Batılı ve Doğulu Düşünürler	9/14/2015
166 BİRLİK	Korhan ERKAN	Din ve Dindarlık Nedir?	6/2/2015
	Okan AKIN	Kimdir O?	6/16/2015
	Aydemir BOZKAYA	Regius - Halliwel El Yazmaları	9/15/2015
	Semih ÜNLÜ	Ulusallık, Masonluk, Türk Masonluğunun Ulusallık Bilinci	9/29/2015
	Çetin ÖZERCİYES	Masonluk ve Politika	10/6/2015
	Selçuk MERT	Rosslyn Şapeli, Tapınak Şövalyeleri ve Masonlar	10/20/2015
	Tugayhan BALBAY	Doğu mu, Batı mı?	11/3/2015
169 TANYILDIZI	Orkun ÖZTUNA	Tanyıldızı	11/23/2015
170 ŞAFAK	Levent TANRIDAĞ	Laik Düşünce Üzerine	10/8/2015
	Ayhan ÖZVATAN	Asa Sembolizması Üzerine	10/22/2015
	Mehmet YAZICIOĞLU	Giz Perdesi Ardındaki Sır	11/26/2015
183 SİMURG	Murat Ş. ÖCAL	Ay Işığında Gökkuşağı	5/28/2015
	M. Can KARAKAŞ	Prematüre Bir Monoteist Akhenaton ve Aton Dini	6/11/2015
	M. Akif ERGÜN	Masonlukta Atatürk	10/22/2015
	Ali Ulvi DÖNMEZ	Masonik Hukuk ve Etik Değerlerimiz	11/26/2015
191 SEDİR AĞACI	Seçkin SÜRÜCÜ, Abdullah KAYIRAN	Taassup	5/22/2015
	Vecdi UZUN	Meşhur Ressamların Tablolarındaki Masonik ve Ezoterik Simgeler	6/12/2015
194 AYDINLIK	Murat AYMERGEN	Mahuf	5/27/2015
	Vahap AKAR	Ezoterizm	10/28/2015
195 KAYNAK	Deniz UTKUTUĞ, Serhat AYHAN, Refik AKÇA, Turgay ATEŞ, Ediz ÇELİK, Alptekin SAVAŞÇI	Sebep ve Sonuçları Açısından Tarihten Olaylar	5/27/2015
	Hürol TAŞDELEN, Volkan KIRAN, Ali GÜRE	Tarih Yapan Türkler	6/10/2015
	Serhat AYHAN	Taassup ve Boş İnançlar	9/30/2015
	Ersan ENER	Ümmetten Ulusa Cumhuriyetin Öyküsü	10/28/2015

	Hürol TAŞDELEN, Ulvi KAHRAMAN	Gelenekten Güncele Türk Şiiri	11/25/2015
196 SAĞDUYU	Mahir GÜLŞEN	Sinema ve Masonluk	5/25/2015
	İbrahim CANBOLAT	İhvanı Safa	6/8/2015
	Ertan SAĞOL	Ruhun Ölümsüzlüğü	10/12/2015
	Ural İNAL	Machiavelli	10/26/2015
	Taner CANATAR	Ego	11/23/2015
203 ÖNDER	Demir BAKYA	Gönye, Pergel, Daire	5/28/2015
	Hakkı GÜNEL	Şapka Devrimi	9/10/2015
	Halit YILDIRIM	Tanrı Algılayışı ve Dinsel İnanç Sistemleri	11/26/2015
206 YÖNTEM	Belgin ERKAN	Bir Yaşam Şekli, Masonluk	6/5/2015
	Orkun AKTAŞ	Sıfırdan Cumhuriyete	10/2/2015
	Firüzan ÖZKAN	Kendini Bil	11/20/2015
210 DÜŞÜN	Atila İNAN	Yargıda Bilirkişi Sistemleri ve Sorunları	5/27/2015
	Alper ÖMEROĞLU	Loca İletişimlerindeki Hatalar	6/10/2015
217 SÜMER	Levent SIDAL	Nefsaniyet ve Kendini Bilme	5/21/2015
	Nuri KALE	Bir Mason	9/17/2015
	Halit YILDIRIM	Düşünen İnsan	11/19/2015
216 ADANA	Halit YILDIRIM	Karşı Devrim, Atatürk'ten Sonra Atatürkçülük	5/18/2015
	Süleyman ÖZBEK	Duygusallık ve Akıl	6/1/2015
	Behiç ÇİNÇİN	Hakikati Ararken Kuantuma Rastladım	10/5/2015
222 DORLİON	Sabri ÖZKAN	Öfke… Ne Mutlu Akıl ve Hikmeti Önder Seçenlere	10/5/2015
	Niyazi ÇÖL	Bilimin Düşündürdükleri	10/19/2015
	Murat BİLGİLİ	Ezoterik Düşüncenin Günlük Yaşama Yansımaları	11/2/2015
	Arda SÜRMELİ	Geçmiş, Küresel Gelecek ve Masonluk	11/16/2015
	Niyazi ÇÖL	Bilimin Düşündürdükleri	12/7/2015
223 MERSİN	Ali ÖZDÜLGER	Yazılı Kurallarımız	9/16/2015
	Mustafa ERSÖZ	Yazılı Olmayan Geleneklerimiz ve Davranışlarımız	9/7/2015
	Fatih SAKAR	Jung ve Kendini Bilmek	11/18/2015
229 EKİNOKS	N. Barış BAĞIRSAKÇI	Taassup ve Boş İnançlar	9/16/2015
	Tolga SUYOLCUOĞLU	Kılıç ve Kalem	10/21/2015
	Doğu ABUŞKA	Masonik Adap	11/18/2015
234 ERCİYES	Atakan ÖZDEMİR	Termodinamiğe Ezoterik Bir Bakış	5/23/2015
	İlker KURTLUTEPE	Tarihte Anadolu'da Semboller	6/13/2015
	Çetin ÖZERCİYES	Hakikati Arama Yolunda	9/12/2015
	Turgay ÇELEN	Derecenin Felsefesi	11/28/2015
241 İRADE	Burak YEDİERLER	Aradığımız Nur	6/12/2015

242 VAROLUŞ	Hamdullah SEMERCİ, Nevzat ÖZEL, Muhittin ALTUNTAŞ, Serhat GÜLER, Sinan ONUŞ, Mustafa KONUKCU, İskender YILMAZ	Atatürk Devrimleri: Eğitim ve Kültür Alanındaki Devrimler	5/22/2015
	M. ÜÇGÜL, Ş. DEMLİ, S. ARIKAN, S. CAVCAV, M. ÖNCEL, M. TUNA, A. ERDEMLİ	Atatürk Devrimleri: Ekonomi Alanındaki Devrimler	10/23/2015
	N. Atila TÖZÜN, Ali PARMAKSIZ, M. İsmail ÇOKER, Emre BAYKURT, Cem ALPERDEM, Emre SOYDAŞ	Atatürk Devrimleri: Hukuk Alanındaki Devrimler	11/27/2015
TARSUS	Mete GÜRLER	Entelektüel ve Eylem	10/28/2015
	Ertan MERT	Hırs	10/28/2015
	Bülent AKKAN	Neyi Arıyoruz?	11/11/2015
	Kürşat PARLATAN	Masonluğun Oluşumunda Royal Society Etkileri	11/25/2015

İZMİR

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
004 İZMİR	Necati KAVADARLI	Kirpi	04/06/2015
	Sümer DENİZ	Masonluk Neden Bir Yaşam Biçimidir?	17/09/2015
	Mustafa ELBEK	Dostluk	26/11/2015
013 NUR	Ozan ARSLAN	Atatürk'ün Batılılaşma Düşüncesine Ezoterik Bir Bakış "Seçenekler, Denemeler, Tercihler (2)"	20/10/2015
		Nasıl Bir Siyasal Model?	
016 PROMETHEE	Selim CELARDİN	Hayat Sevgisi ve Risk Alma Cesareti	30/09/2015
	Doğan DİRİK	Jean Sibelius	25/11/2015
024 GÖNÜL	Ergün AYBARS	Atatürk'ün Cumhuriyet Ve Demokrasi Konusunda Çağdaş Uygulama Projesi	22/10/2015
	Ahmet KUL	Tekrisimden Bugüne Aklımda Kalanlar	19/11/2015
025 İRFAN	Mevlüt Durmuş KARA	Teknoloji ve Masonluk	01/06/2015
	Berkay ULUSOY	Ötekini Anlamak	28/09/2015
026 ÜMİT	Rafael LEVİ	Kalfa Derecesi Üzerine Düşünceler	09/06/2015
	Ender ŞENOL	Çırak Derecesi Üzerine Düşünceler	23/06/2015
	Yüksel KAZMİRCİ	İntizam	06/10/2015
042 EPHESUS	Yusuf AZURLAY	Erdemler Hakkında	05/10/2015
061 MANİSA	Vural CEYHUN	Kardeşlik Sevgisi	30/09/2015
	Haluk Metin GENÇTUĞ	Hasenat ve Yardım	25/11/2015
065 EGE	Kaya BAYRAMOĞLU	Ne Kadar Farkındayım	08/10/2015
071 IŞIN	Nihat DEMİRKOL	Atatürk'ün Batılılaşma Düşüncesine Ezoterik Bir Bakış "Seçenekler, Denemeler, Tercihler (1)"	19/10/2015
		Nasıl Bir Kültür Devrimi?	
072 BAŞARI	Can SAN	Yunus Emre ve Tasavvuf Felsefesi	28/09/2015
	Ferhat TARMAN, Osman SEZENER, Hakan NAZİKBİLEK	Gerçek Özgürlük ve Biz	23/11/2015
078 ÜÇSÜTUN	Ahmet Yiğit GÖKTAY	Benlik Bilinci ve Kendini Bilmek	17/09/2015
	Beykan ASKAN	50. Yılında 1965 Olayları, Sebepleri, Sonuçları	15/10/2015
082 KARŞIYAKA	Mustafa GÜVEN	Masonlukta Görev Anlayışı	25/05/2015
	Altuğ UYSAL	Masonik Etik	28/09/2015
	Ardan KAYAALTI	Ahenk	12/10/2015
	Ehat MERİÇ	Sadakatten, Sevgi ile Gidilen Yol; Vefa	26/10/2015
	Ömer IŞIKLI	Akıl ve Hikmet, Gerçek Özgürlük	23/11/2015
097 BODRUM	Ahmet Can ERSAN/Fikri ŞİŞMANOĞLU	Masonluğun Fransız Devrimine Etkileri	11/06/2015
	Cafer DEMİRAL	Kozmik Işığa Giden Yol: Ezoterik Mısır	25/06/2015

	Sümer DENİZ	Masonluk Neden Bir Yaşam Biçimidir?	27/08/2015
	Remzi SANVER	1965 Olayları	10/09/2015
	Osman MENTEŞE	Yazılı Olan ve Olmayan Kurallarımız	08/10/2015
099 KORDON	Alphan ÇAL	İnsan ve Mutluluk	01/10/2015
102 DOĞA	Serhat DEMİREL	Afrika ve Masonluk	29/09/2015
	İbrahim ALAN	Kendini Yenme Fikri Üzerine Düşünceler	13/10/2015
	Ergin KOPARAN	Arşivcilik ve Arşivimiz	24/11/2015
113 OCAK	Ömer AKYÜZ	Hür Masonluk Bir Tür Sufilik midir?	11/06/2015
	Yüksel KAZMİRCİ	Bir Loca Toplatısının Açılışına Ait Bazı Yorumlar	08/10/2015
	Sevcan KARABAY	Köprü	19/11/2015
115 ŞAKUL	Ziya Tuğrul GÜNEŞ	Var Oluş Öz'den Önce Gelir	05/10/2015
	Baki ÇETİNYÜREK	Ham Taşın Pürüzleri	16/11/2015
134 MARMARİS	Mehmet Ali ÇEŞMEBAŞI	Yazılı Olmayan Kurallar	04/06/2015
	Rahmi TUNÇALP	Regius	18/06/2015
	Recep ŞENER	Tapınakçı Gelenekleri Yok Oldu mu?	02/07/2015
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	06/08/2015
	Ersin TAN, Mehmet Ali ÇEŞMEBAŞI ve Kemal TARAKÇI	Hiram Usta ve Süleyman Peygamber	01/10/2015
138 NOKTA	Onur Fevzi ERER	Sadakat, İtaat, Biat	01/06/2015
	Aydın ZEVKLİLER	Landmarklar	28/09/2015
	Nedim ÇAKIR	Ezoterizm ve Masonluk: Günümüzde Ezoterik Öğretiye Gerek Var mı?	12/10/2015
	Levent OKAN	Masonluğun En Büyük Yanılsaması "Aklı Hikmet" Olabilir mi? Diğer Bir Deyişle Akıl ve Hikmet Günümüz Bilimi Bakış Açısı ile Çöküyor Olabilir mi?	26/10/2015
	Hüseyin D. AKARLI	21. Yüzyıl Projesi Olarak Hümanistik Hürmasonluk, Aydınlanma ve Ezoterizm	23/11/2015
	Serdar ATLI	Işık Taşıyan Eller	23/11/2015
142 İMBAT	Hüseyin KESTELLİ	Ezoterik Düşünce ve Masonluk	02/06/2015
	İbrahim İZMİT	Kuantum ve Ezoterizm	13/10/2015
	Ahmet SERT	Kardeşim Cahit Akyol	27/10/2015
145 NİRENGİ	Mehmet ÇELEBİSOY	Masonluk Karanlık Bir Odada, Orada Bulunmayan Kara Bir Kediyi mi Aramaktadır?	01/10/2015
	Uğur ORAL	Masonun Savunması	15/10/2015
148 AGORA	Suat TÜRKMENOĞLU	Önlük Takmaya Layık Olmak	26/11/2015
149 IŞIK	Berkin AYDOĞMUŞ	Toplantı Açılışının Ezoterik Yorumu	01/06/2015
	Hakan KAŞARCIOĞLU	Adalet	28/09/2015
	Yüksel KAZMİRCİ	Loca	12/10/2015
	Murat TUNCAY	Rol ve Masonluk	26/10/2015
164 FETHİYE	Özhan ÇAKICI	Önlük	14/07/2015

	Süleyman ÇELİK	Yemin	11/08/2015
	Mete AY	Masonik Düşüncenin Getirdiği Zenginlikler	08/09/2015
	R.Melih DAYI	Su Temizler ve Arıtır	13/10/2015
172 ÇEŞME	Güngör KAVADARLI	Işığa Yürüyüşün Seyir Defteri	14/06/2015
	Ümit YORGANCIOĞLU	Çeşmeden Damlalar 14. Yıl	28/06/2015
	Ömer KÖKER	Yeni Döneme Dair Mesajlar	02/08/2015
	Yüksel KAZMİRCİ	Bir Loca Toplantısının Açılışına Ait Bazı Yorumlar	16/08/2015
	Remzi SANVER	Bilim ve Ezoterizm Üzerine Düşünceler	20/09/2015
176 SENTEZ	Berkin AYDOĞMUŞ	Toplantı Açılışının Ezoterik Yorumu	02/06/2015
	Atilla BESEN	Yazılı Olmayan Kurallar	13/10/2015
	Figen KUTER	14. Yılında Sentez	13/10/2015
	Volkan YANDAŞ	Masonik Sohbet	27/10/2015
178 KUŞADASI	Asaf TANAĞAR	Özgürlük Kavramı	10/06/2015
	Tacetin ÜRKMEN	Rit, Obediyans ve Masonik İntizam	08/07/2015
	Serdar DİNÇ	Hakikati Aramak	22/07/2015
	Ömer KÖKER	Tarihten Alınacak Dersler: Endülüs Örneği	12/08/2015
	Remzi SANVER	1965 Olayları	09/09/2015
	Güngör KAVADARLI	Işığa Yürüyüşün Seyir Defteri	25/11/2015
182 ZUHAL	Uğur ORAL	Masonluğa Saldırmanın Dayanılmaz Hafifliği	04/06/2015
187 ÖZVERİ	Mehmet BAŞEV	Kuruluşumuzun 12. Yıldönümü	30/09/2015
192 HERMES	Tanıl ADALI	50. Yılında Belgelerle 1965 Olayları	05/10/2015
	Sıtkı AYTAÇ	Adalet ve Hukuk	30/11/2015
205 HERODOT	Sıtkı AYTAÇ	Eski Misterler	18/06/2015
	Hüseyin ÇAKALOĞLU	Remzi Sanver'in "Çırak Kardeşe Mektup" Konulu Konferansının Sunumu	01/10/2015
	Özay KARTAL ve Oğuz HAMZA	Sahir ERMAN'ın "Laiklik" Konulu Konferansı	19/11/2015
213 DOKUZ EYLÜL	Eyüp Sabri UÇAN	Hürmasonluk Tarihinden Notlar	29/09/2015
	Tanıl ADALI	50. Yılında Belgelerle 1965 Olayları	27/10/2015
220 OKYANUS	Anıl TIHMINLIOĞLU	Felsefenin Evrimi	23/06/2015
	Cihat DİVRİŞ	Rehberlik Üzerine	06/10/2015
239 İDA	Can ERTÖZ	Okyanus Tarihi	26/05/2015
	Koray DARGA	Türk Masonluk Tarihine Bakış	25/07/2015
	Erol YILHAN	Kırk Yılın Ardından	29/08/2015
	Selami YILDIRIM	Sen Benim Kim Olduğumu Biliyor musun?	17/10/2015
240 KARYA	Mehmet Sami GÖKÇE	Ülkemizin Sanayileşmesi, Yöneticilik Olgusunun Gelişmesi, Masonluk ve Yöneticilik	09/06/2015

	Gündüz ORAY	Masonluğun Dört Erdemi	23/06/2015
	Teoman YAMAN	Masonluk ve İnanç	27/10/2015
	Ahmet Cenk UYAR	Atatürk ve İlkeleri	10/11/2015
	Ahmet Berk AKYÜZ	Türk Masonluk Tarihi	24/11/2015
243 HALİM ERKER	Berkhan SAVAŞÇIN	Masonlukta Taassup Kavramı	07/10/2015
	Can ERGUN	Kardeşliğin Sevgisi ve Masonik Saygı	17/11/2015
MARE NOSTRUM	Amil KUNT	Birlik ve Dayanışma	02/06/2015
	Zafer KÜSTÜ	Spekülatif Masonluğun Başlangıcı	02/06/2015
	Tolga ALPASLAN	Masonik Davranış Üzerine	07/07/2015
	İskender IŞIK	Pisagor: Tanımlanması Güç Bir Kimlik	07/07/2015
	Özay KARTAL	Soru Sormayı Bırakmayın	04/08/2015
	Cevad GÜRER	Hasenat Üzerine	04/08/2015
	Atilla OKTÜRK	Kardeşim	01/09/2015
	Öner ÇAKAR	Altın Oran	01/09/2015
	Ali Rıza ŞEKERZADE	Köşetaşı ve Gelenekler	06/10/2015
	Yakup İÇGÖREN	İnançlar ve Masonluk	06/10/2015

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	LOCA	EBEDİ MAŞRIK'A İNTİKAL TARİHİ
MEHMET NAZMİ TAYAN	EPHESUS	09.05.2015
ÇETİN BAŞTÜRK	YÜKSELİŞ	31.05.2015
LEON KURİYEL	HÜMANİTAS	15.06.2015
NUSRET ERDEM	HÜRRİYET	21.06.2015
ÖMER REMZİ ARIKAN	ÇAĞ	25.06.2015
AYKUT KUTLAY	ANKARA	26.06.2015
OKTAY ERGİN	ODAK	29.06.2015
TARHAN BAYRAM	SEVGİ	02.07.2015
NUR FATİH İŞCANLI	EYLEM	04.07.2015
BÜLENT TURUNÇ	KOŞUYOLU	18.07.2015
CENGİZ COŞKUN	IRMAK	21.07.2015
HARUN REŞİT KORAY	PETEK	06.08.2015
HASAN ERENAY	ÜÇGEN	13.09.2015
AHMET ARKAN	ÜÇIŞIK	20.09.2015
AYHAN AHISKAL	BARIŞ	25.09.2015
SABAHATTİN KIRTUNÇ	ÇAĞ	27.09.2015
ARGUN KINAL	EVREN	07.10.2015
AŞİRET ALINÇ	ALTAR	07.10.2015
SALAMON BAROKAS	İDEAL	08.10.2015
CAN OĞUR	SEVGİ YOLU	10.10.2015
SEMİH AKTAŞ	İZMİR	12.10.2015
HALUK KULEN	KÜLTÜR	12.10.2015
HİKMET ERSAVAŞ	KARDEŞLİK	15.10.2015
MEHMET FUAT AKEV	HÜMANİTAS	11.10.2015
AHMET ERHAN IŞIK	GÖKKUŞAĞI	21.10.2015
ÇETİN EROL TUĞSUZ	İDEAL	21.10.2015
ÇETİN ALTAN	BOĞAZİÇİ	22.10.2015
İSMAİL ÖZCAN AKIŞIK	TRAKYA	26.10.2015
MELİH BAŞSA	KARDEŞLİK	05.11.2015
AYDIN GÜN	IRMAK	06.11.2015
HRİSTO MALOMAT	HAKİKAT	11.11.2015
TÜRKHAN SLEM	NİRENGİ	0.11.2015
CAHİT GEVECİ	BAŞKENT	23.11.2015
SAVAŞ ÇIĞIR	TANYERİ	26.11.2015
SULTAN DEMİR UNCU	ARAYIŞ	27.11.2015
YILDIRIM PARLAR	ÇAĞ	27.11.2015
ENGİN GÜNDÜZ	KÖRFEZ	09.12.2015
MECDİ ÖKSÜZCÜ	BAŞKENT	09.12.2015

HİÇBİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

Ebedi Maşrık'a intikal eden Kardeşlerimize Evrenin Ulu Mimarı'ndan sonsuz mağfiret kederli ailelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.

MİMAR SİNAN DERGİSİ YAZI KABULÜ ve YAYIN KURALLARI

Yazının Kabulü

Mimar Sinan Dergisi Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin üç ayda bir yayınlanan akademik nitelikteki yayın organıdır ve 10 Ekim 1966 tarihinden beri yayınlanmaktadır. Dergide, Masonlukla ilgili özgün araştırma, makale ve çeviriler yayınlanır.

Mimar Sinan Dergisi iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, hakemler tarafından değerlendirilen ve yayınlanması uygun görülen, konuya ilişkin yeni bir bilgi, belge veya yeni bir özgün yaklaşım getiren araştırma yazılarına, ikinci bölümde de dergi alanı kapsamındaki konulara ilişkin özgün bir bakış açısıyla ele alınmış yorum makalelerine yer verilmektedir.

Yazarlar, makalenin özgün bir yazı olduğunu, daha önce herhangi bir yerde yayınlanmadığını ve makalenin değerlendirme süreci içerisinde başka bir yerde yayınlanmayacağını kabul etmelidirler.

Yazılardaki bilgilerin ve kaynakların doğruluğundan tümüyle yazarlar sorumludur. Dergide yayınlanan yazılar, yazarların şahsi görüşlerini ifade eder ve sorumluluğu tamamen kendilerine aittir. Bu yazıların Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'nın veya başka bir Masonik biriminin resmi görüşlerini veya fikirlerini temsil ettiği iddia edilemez.

Yayın Kuralları

Hakemli bölüm için gönderilen yazılar 15 A4 (daktilo/12 pt bilgisayar çıktısı) sayfasını, kişisel yorum makaleleri ise 10 (daktilo/12 pt bilgisayar çıktısı) sayfasını aşmamalıdır. Araştırma yazılarının ve makalelerin 12 Temmuz 1932'de Türk Dili Tetkik Cemiyeti adı ile kurulmuş olan Türk Dil Kurumu yazım kurallarına uygunluğu şart olup, imlâda bu kurallara uyulacaktır. Bir sözcüğün yazımında tereddüt olduğu takdirde yukarıda anılan Türk Dil Kurumu'nun yayınlamış olduğu Ömer Asım Aksoy'un **Ana Yazım Kılavuzu**'na bakılacaktır. (Son baskısı Epsilon Yayınları tarafından basılmıştır.) Kısaltmalarda da yukarıda anılan kitaptaki kısaltmalar kullanılmalıdır. Mimar Sinan dergisindeki yazılarda (tarihi belgelerin transkripsiyonu veya alıntılanması dışında), "Masonik kısaltma" kullanılmamaktadır.

Yazılar elektronik ortamda verilmeli, yazar/yazarların iletişim bilgileri belirtilmeli, konferans üslubunda olmamalıdır. Özgün araştırmaların dayandırıldığı atıflar, kaynaklar ve belgelerden alıntılar sarih bir biçimde, dip not veya son not olarak belirtilmelidir.

Hangi kaynaktan yararlanılmışsa o kaynak referans verilmeli; yararlanılan kaynağın kaynak gösterdiği, yazarın görmediği referanslar dipnot olarak verilmemelidir. Yazarın yararlandığı kaynaktaki görüşler ile kendi görüşleri birbirinin içine katılmamalı, yararlanılan kaynaktaki analiz, yargı ve sonuç cümleleri "tırnak içinde" uygun atıfla verilmeli, olası bir intihal sorununa yol açılmamalıdır. Yabancı bir kaynaktan alınma bir yazının veya kitabın bütününü veya bir kısmını çevirip yayınlamak izne tabidir. İzinsiz yayının, telif anlaşmazlıkları doğuracağı unutulmamalıdır.

Kullanılan görsel malzemenin (fotoğraf, resim, çizim, vb.) telif hakkı alınmış olmalı veya telif hakkı bulunmayan malzemeden seçilmelidir. İnternetten indirilen veya bir kaynaktan taranan görsel malzemenin telif hakları izni alınmadan kullanılmasının telif anlaşmazlıkları doğuracağı da dikkate alınmalıdır.

Makalenin ilk sayfasında makalenin, yazarının ve varsa çevirmeninin adı yer almalıdır. Ayrıca yazının Türkçe ve mümkünse İngilizce kısa bir özeti (özet – abstract) ile yazı başlığının İngilizcesi bulunmalı ve faydalanılan kaynaklar belirtilmelidir. İnternet'ten alınan kaynakların doğruluğu mutlaka tahkik edilmelidir.

Yazıda resim veya şekil kullanılmışsa; bunlar yazının içindeki yerine konulduğu gibi, ayrı birer dosya olarak da verilmeli, resimler basılabilecek kalitede (en az 300 dpi) olmalıdır.

Çeviri yazılarda; yazarın ve çevirmenin adı ile birlikte orijinal yazının nerede ve hangi tarihte yayınlandığı belirtilmeli ve orijinal yazı da birlikte gönderilmelidir. Ayrıca müellifin onayı alınmış olmalı ve çeviri yazının telif hakkı sorun olmamalıdır.

Gönderilen yazılar Yayın Kurulunun onayından geçtikten sonra yayınlanır. Yayınlanmayan yazılar için geleneğimiz uyarınca herhangi bir gerekçe gösterilmez. Yayın Kurulu gerekli gördüğü durumlarda metinde editoryal düzeltmeler yapabilir. Gönderilen veya yayınlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez, yazı yayınlandığı takdirde bütün telif hakları Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin olur.

Yazarlar yazılarını, Yayın Kuruluna teslim ettiklerinde bu şartları kabul etmiş sayılırlar.

Yazılarınızı, her türlü istek, soru, şikayet ve önerilerinizi aşağıdaki yazışma ya da e-posta adresine gönderebilirsiniz.

YAZIŞMA ADRESİ:
MİMAR SİNAN DERGİSİ YAYIN KURULU
Nuru Ziya Sokak, No. 9, Kat 2 34420 Beyoğlu – İstanbul
e-posta : mimarsinandergisi@gmail.com

MİMAR SİNAN

The Quarterly Journal of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons

ISSN 1301-2762

CONTENTS

7. Message From the Grand Master ..... Ömer KÖKER
9. Order of the Grape in the 18th Century ..... Thierry ZARCONE
Constantinople Part I Translated by: Celil LAYİKTEZ
23. Candle of The Lord ..... Uğur ÇİLİNGİROĞLU
33. A Survey on Gender in the Legends of Genesis ..... Hilmi GÜNGEN
Hasan ATAŞOĞLU
50. Milestones in the History of Freemasonry ..... Erdoğan TEZCAN
75. Our Secrets ..... Hakan AKBULUT
79. Famous Freemasons in the Archives ..... MİMAR SİNAN
93. News From the Lodges ..... MİMAR SİNAN
118. Obituaries ..... MİMAR SİNAN
119. Article Submission Rules ..... MİMAR SİNAN

Address : 9, Nuruziya Sokağı – Beyoğlu / İSTANBUL - TURKEY

YEAR : 2015 NO : 169